

YENİ ÇAĞ

- **E. Gerek:** Avrupa için bir barış yasası
- **Y. Baril:** Halkın yararına tarım politikası
- **V. Teitelboim:** Amerikamızın tam bağımsızlığına doğru
- **T. Varoşevski:** Emek, kişilik, yaratıcılık
- **L. Ş.:** Anti-komünizm karşı-devrimin silâhıdır
- **F. Edelman:** Toplumsal gelişmenin zorunlu gücü
- **E. Blinova:** Rakamlar ve kanıtlar
- **xx:** Demokrasi ve sosyalizm savaşında köylüler
- **J. Chatain:** Küçük ve orta işletmeler ve Fransa halkının tekellere karşı birliği
- **xx:** Komünist ve işçi partileri hakkında kısa bilgiler

Özel sayfalar

- **xx:** TKP Merkez Komitesinin bildirisi
- **A. Saydan:** 12 Ekim ara seçimlerinin gösterdikleri
- **A. S.:** Türkiye İşçi Partisi'nin Programı (4)

10 (136)
Ekim
1975

Avrupa için bir barış yasası

Edvard Gerek

Polonya Birleşik İşçi Partisi Merkez Komitesi Birinci Sekreteri

Helsinki'de yaptığım konuşmada, Polonya halkının Güvenlik ve İşbirliği Konferansı kararlarını Avrupa için bir barış yasası saydığını söyledim. Öyle sanıyorum ki, kıtamızın bütün halkları konferansın kararlarını böyle kabul etmiştir ve tarih de böyle niteliyecektir. Büyük, olağanüstü önem taşıyan bir eser meydana getirildi: otuz yıldan beri süren barış sağlamlaştırıldı ve bunun Avrupanın geleceği üzerine tüm perspektifleriyle yayılması sağlandı.

Konferansın son dönemi ve kabul ettiği belgelerin törenle imzalanması tam da halkların faşizme karşı utkularının, insanlık tarihinin gördüğü en yıkıcı harbin sona ermesinin otuzuncu yıldönümüne rastladı. Bu çok önemli bir olaydır. Sovyetler Birliği Komünist Partisi MK Genel Sekreteri Leonid Brejnev'in Helsinki'de belirttiği gibi, «bu konferansın tarihsel önemini, İkinci Dünya Harbinin korkunç günlerini yaşamış olan kuşaklar herkesten daha iyi anlamışlardır. Konferansın amaçları barış içinde büyüyen, b

çağını ve varolmaması gerektiğini düşünen Avrupalıların duygu ve düşünceleri açısından da kutsaldır.» (!)

Hiç kuşkusuz şunu da belirtebiliriz ki, İkinci Dünya Harbi'nde en büyük zararlara uğrayan, utku ve barış uğrunda en fazla kurban veren halklar başta olmak üzere, tüm Avrupa kamuoyu aynı kanıdadır. Faşizme karşı savaşta en büyük ağırlığı omuzlarına yüklenmiş olan büyük Sovyet halkı ile Polonya halkı bunlardandır. Memleketimiz harp döneminde ve Hitler-cilerin işgali zamanında vatandaşlarından 6 milyon kadarını kaybetti.

(!) «Pravda» 1 Ağustos 1975.

Ulusal servetlerin yüzde 40'tan fazlası yokedildi. Sabırsızlıkla beklenen ve nice kahramanlıklar dolu mücadele ve anti-hitler koalisyonunun çabalarına yapılan azami katkılar sayesinde kazanılan ıtkı gerçekten feci bir durumda bulmuştur. Bunun içindir ki halkımız özgürlüğün ve bari

Şu otuz yıl içinde geçtiğimiz sosyalizm yolu yalnız harp yaralarını sarmamıza değil, vatanımızın büyük çapta kalkınmasına, ekonomik potansiyelinin artmasına, ulusal gelirin sekiz kattan fazla yükselmesine, yaşam ve g

yanısıra Polonya nüfusunda önemli bir artış kaydedilmiştir: Harp sonrasında 24 milyon olan nüfusumuz bugün 34 milyonu aşmıştır. Toplumumuzun büyük çoğunluğunu sosyalizm ve barış koşulları içinde doğmuş ve büyümüş olan genç kuşak oluşturmaktadır. Kahraman ordusunun topraklarımızı kurtardığı Sovyetler Birliğiyle bağlanan kardeşçe ittifak sayesinde Polonya Halk Cumhuriyeti başlıca ulusal sorunlarını çözümlmeyi başarmıştır. Adil ve elverişli sınırlar, sapasağlam garanti altında bağımsızlık ve güvenlik elde etmiş ve ülkenin mutlu gelişmesi için gerekli bütün koşulların yaratılmasını sağlamıştır. Bugün, şu otuz yıldan gerektiği gibi faydalanmış olduğumuzu söyleyebiliriz.

Eski kuşaklar harbin feci anılarını unutmadılar. Bu anılar halkımızın kolektif hafızasında yer etmiş bulunuyor. Kaderlerini barışın kaderine bağlamış olan genç kuşaklar ise barış koşulları içinde yaşamayı istiyor, ve başka bir perspektifi akıllarına getirmiyorlar. Bence Avrupa'daki diğer halklar da bu temel soruna aynı görüş açısından yanaşmaktadırlar.

Barış ve harp sorunlarının çağdaş yaşamda olağanüstü bir önem kazandığını tamamiyle anlıyoruz. Bilim ve teknolojinin son yıllar içinde ve günümüzde hızla ilerlemesi uygarlığın gelişmesine, insanın uzaya gitmesi dahil, görülmemiş olanaklar sağlamıştır. Fakat bunun yanısıra yeni korkunç silâhlar ve yığınsal imha araçları meydana getirilmiştir ki, bunlar halkların varlığı için dehşet verici bir tehdittir. Bu nedenle yeni bir dünya harbine engel olmak tarihsel bir zorunluk, zamanımızın bir buyruğu olmuştur. İnsanlığı harpten koruma bakımından özel bir sorumluluk taşıyan, dünyanın en güçlü iki devleti Sovyetler Birliği ile Amerika Birleşik Devletleri arasındaki görüşmelerde, bütün dünya için önem taşıyan bu sorunun baş yeri alması rastgele değildir. Sürekli bir barışın temelini atmak gibi, büyük bir iş, her iki dünya harbine de sahne olan, en fazla yığınsal imha silâhları stokuna sahip bulunan ve her ciddi çatışmanın yeni bir dünya savaşına dönüşebileceği Avrupada başlanması, hiç kuşkusuz ki sadece kıtamız için önem taşımıyor.

İşte bu görüşlere ve bu soruna verilen büyük öneme dayanılarak Avrupa güvenlik ve işbirliği konferansının yapılması fikrine varılmıştır. Sovyetler Birliği, Polonya ve diğer sosyalist ülkelerin çoktan ileri sürdükleri bu fikir

Avrupadaki bütün komünist ve işçi partileriyle tüm ilerici güçler tarafından desteklenmiş, bu uğurda sürekli bir savaş yürütülmüştür. Helsinki'de törenle imzalanan sonuç belgesinde yer alan konferans sonuçları, buna katılan devletlerin çabalarının meyvasıdır. Fakat tartışma götürmez bir gerçek var, o da, konferansın toplanması girişiminin, sürekli barışı ideolojik ve politik bir ilke sayan sosyalist ülkelere ait olmasıdır. Tartışma götürmeyen ve herkesçe kabul edilen diğer bir gerçek de, bu girişimde Sovyetler Birliğinin son derece önemli, çözümleyici bir rol oynadığı ve çalışmaların iyi bir sonuca bağlanmasında SBKP Merkez Komitesi Genel Sekreteri Leonid İliç Brejnev'in payının büyük olduğudur. Bundan otuz yıl önce faşizmin ezilmesine herkesten fazla katkıda bulunmuş, Avrupa halklarına yeniden özgürlüğe ve barışa kavuşmaları için yardım etmiş olan Sovyetler Birliği bugün kıtamızda ve bütün dünyada sürekli bir barışa kavuşma çabalarının öncüsüdür. Bu gerçek, SBKP'nin 24. Kongresi programında tam ifadesini bulmuştur.

Avrupa'da, barışçı ilişkilerin, yumuşama sayesinde güçlenmiş olması sosyalist topluluğun uyumlu uluslararası politikasının başlıca hedefidir. Bu hedef son yıllarda Varşova Antlaşması Danışma Komitesi'nin toplantılarında kabul edilen tüm ortak bildirimlerde ve Kırım toplantılarında tekrar tekrar belirtilmiştir. Bu da sosyalist ülkelerin uluslararası alanda başka devletlerle yürüttüğü ikili veya çok taraflı görüşmelerdeki somut eylemlerle tamamiyle doğrulanmaktadır. Polonya Halk Cumhuriyeti, bütün olanaklarından yararlanarak bu ortak politikanın biçimlenmesine ve pratikte uygulanmasına önemli bir katkıda bulunmuştur.

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'nın toplanması, Lenin'in daha Sovyetlerin meydana getirildiği, yani sosyalist ve kapitalist olmak üzere birbirinden farklı ve birbirine zıt iki rejimin karşı karşıya geldiği yeni tarihsel koşullar dalayısıyla ortaya attığı barış içinde yanyana yaşama ilkesinin kabul edilmesi sayesinde mümkün olmuştur. Fakat bu rejimlerin barış içinde yaşamalarının tarihsel bir zorunluk olduğu anlaşılınca kadar uzun ve çetin bir yolun aşılması gerekmiştir. Bu yolun önemli aşamalarından birini, Sovyetler Birliği ile ABD, İngiltere, Fransa ve diğer kapitalist ülkelerin çabalarını, halkların özgürlüklerinin ve demokrasinin korunmasında birleştirmiş olan büyük anti-hitler koalisyonu teşkil etmiştir. Ne yazık ki bu büyük denemeden, harpten sonra gerici güçlerin körüklediği «soğuk harp» dolayısıyla uzun yıllar yararlanmak mümkün olmadı. Sosyalist topluluğun meydana gelmesi ve gücünün durmadan artması sayesinde Avrupada ve dünyada yeni bir güçler dengesinin oluşması barış içinde yanyana yaşama ilkesinin tanınması ve gerçekleşmesi perspektiflerini sağladı. Bu ilke, yeni bir dünya harbinin halklar için bir ölüm tehlikesi olduğu günümüz koşullarında biricik alternatiftir.

Barış içinde yanyana yaşama iki sistem arasındaki zıtlığı ortadan kal-

Ulusal servetlerin yüzde 40'tan fazlası yokedildi. Sabırsızlıkla beklenen ve nice kahramanlıklar dolu mücadele ve anti-hitler koalisyonunun çabalarına yapılan azami katkılar sayesinde kazanılan ıttku Polonya halkını gerçekten feci bir durumda bulmuştur. Bunun içindir ki halkı lüğün ve barışın değerini çok iyi bilmektedir.

Şu otuz yıl içinde geçtiğimiz sosyalizm yolu yalnız harp yaralarını sarmamıza değil, vatanımızın büyük çapta kalkınmasına, ekonomik potansiyelinin artmasına, ulusal gelirin sekiz kattan fazla yükselmesine, yaşam ve gelişme için yepyeni temeller yaratılmasına olanak sağlamıştır. Bunun yanısıra Polonya nüfusunda önemli bir artış kaydedilmiştir: Harp sonrasında 24 milyon olan nüfusumuz bugün 34 milyonu aşmıştır. Toplumu-muzun büyük çoğunluğunu sosyalizm ve barış koşulları içinde doğmuş ve büyümüş olan genç kuşak oluşturmaktadır. Kahraman ordusunun topraklarımızı kurtardığı Sovyetler Birliğiyle bağlanan kardeşçe ittifak sayesinde Polonya Halk Cumhuriyeti başlıca ulusal sorunlarını çözümlmeyi başarmıştır. Adil ve elverişli sınırlar, sapasağlam garanti altında bağımsızlık ve güvenlik elde etmiş ve ülkenin mutlu gelişmesi için gerekli bütün koşulların yaratılmasını sağlamıştır. Bugün, şu otuz yıldan gerektiği gibi faydalanmış olduğumuzu söyleyebiliriz.

Eski kuşaklar harbin feci anılarını unutmadılar. Bu anılar halkımızın kolektif hafızasında yer etmiş bulunuyor. Kaderlerini barışın kaderine bağlamış olan genç kuşaklar ise barış koşulları içinde yaşamayı istiyor, ve başka bir perspektifi akıllarına getirmiyorlar. Bence Avrupa'daki diğer halklar da bu temel soruna aynı görüş açısından yaşamaktadırlar.

Barış ve harp sorunlarının çağdaş yaşamda olağanüstü bir önem kazandığını tamamiyle anlıyoruz. Bilim ve tekniğin son yıllar içinde ve günümüzde hızla ilerlemesi uygarlığın gelişmesine, insanın uzaya gitmesi dahil, görülmemiş olanaklar sağlamıştır. Fakat bunun yanısıra yeni korkunç silâhlar ve yığınsal imha araçları meydana getirilmiştir ki, bunlar halkların varlığı için dehşet verici bir tehdittir. Bu nedenle yeni bir dünya harbine engel olmak tarihsel bir zorunluk, zamanımızın bir buyruğu olmuştur. İnsanlığı harpten koruma bakımından özel bir sorumluluk taşıyan, dünyanın en güçlü iki devleti Sovyetler Birliği ile Amerika Birleşik Devletleri arasındaki görüşmelerde, bütün dünya için önem taşıyan bu sorunun baş yeri alması rastgele değildir. Sürekli bir barışın temelini atmak gibi, büyük bir iş, her iki dünya harbine de sahne olan, en fazla yığınsal imha silâhları stokuna sahip bulunan ve her ciddi çatışmanın yeni bir dünya savaşına dönüşebileceği Avrupada başlanması, hiç kuşkusuz ki sadece kıtamız için önem taşıyor.

İşte bu görüşlere ve bu soruna verilen büyük öneme dayanılarak Avrupa güvenlik ve işbirliği konferansının yapılması fikrine varılmıştır. Sovyetler Birliği, Polonya ve diğer sosyalist ülkelerin çoktan ileri sürdükleri bu fikir

Avrupadaki bütün komünist ve işçi partileriyle tüm ilerici güçler tarafından desteklenmiş, bu uğurda sürekli bir savaş yürütülmüştür. Helsinki'de törenle imzalanan sonuç belgesinde yer alan konferans sonuçları, buna katılan devletlerin çabalarının meyvasıdır. Fakat tartışma götürmez bir gerçek var, o da, konferansın toplanması girişiminin, sürekli barışı ideolojik ve politik bir ilke sayan sosyalist ülkelere ait olmasıdır. Tartışma götürmeyen ve herkesçe kabul edilen diğer bir gerçek de, bu girişimde Sovyetler Birliğinin son derece önemli, çözümleyici bir rol oynadığı ve çalışmaların iyi bir sonuca bağlanmasında SBKP Merkez Komitesi Genel Sekreteri Leonid İliç Brejnev'in payının büyük olduğudur. Bundan otuz yıl önce faşizmin ezilmesine herkesten fazla katkıda bulunmuş, Avrupa halklarına yeniden özgürlüğe ve barışa kavuşmaları için yardım etmiş olan Sovyetler Birliği bugün kıtamızda ve bütün dünyada sürekli bir barışa kavuşma çabalarının öncüsüdür. Bu gerçek, SBKP'nin 24. Kongresi programında tam ifadesini bulmuştur.

Avrupa'da, barışçı ilişkilerin, yumuşama sayesinde güçlenmiş olması sosyalist topluluğun uyumlu uluslararası politikasının başlıca hedefidir. Bu hedef son yıllarda Varşova Antlaşması Danışma Komitesi'nin toplantılarında kabul edilen tüm ortak bildirilerde ve Kırım toplantılarında tekrar tekrar belirtilmiştir. Bu da sosyalist ülkelerin uluslararası alanda başka devletlerle yürüttüğü ikili veya çok taraflı görüşmelerdeki somut eylemlerle tamamiyle doğrulanmaktadır. Polonya Halk Cumhuriyeti, bütün olanaklarından yararlanarak bu ortak politikanın biçimlenmesine ve pratikte uygulanmasına önemli bir katkıda bulunmaktadır.

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'nın toplanması, Lenin'in daha Sovyetlerin meydana getirildiği, yani sosyalist ve kapitalist olmak üzere birbirinden farklı ve birbirine zıt iki rejimin karşı karşıya geldiği yeni tarihsel koşullar dalaıyla ortaya attığı barış içinde yanyana yaşama ilkesinin kabul edilmesi sayesinde mümkün olmuştur. Fakat bu rejimlerin barış içinde yaşamalarının tarihsel bir zorunluk olduğu anlaşılınca kadar uzun ve çetin bir yolun aşılması gerekmiştir. Bu yolun önemli aşamalarından birini, Sovyetler Birliği ile ABD, İngiltere, Fransa ve diğer kapitalist ülkelerin çabalarını, halkların özgürlüklerinin ve demokrasinin korunmasında birleştirmiş olan büyük anti-hitler koalisyonu teşkil etmiştir. Ne yazık ki bu büyük denemeden, harpten sonra gerici güçlerin körüklediği «soğuk harp» dolayısıyla uzun yıllar yararlanmak mümkün olmadı. Sosyalist topluluğun meydana gelmesi ve gücünün durmadan artması sayesinde Avrupada ve dünyada yeni bir güçler dengesinin oluşması barış içinde yanyana yaşama ilkesinin tanınması ve gerçekleşmesi perspektiflerini sağladı. Bu ilke, yeni bir dünya harbinin halklar için bir ölüm tehlikesi olduğu günümüz koşullarında biricik alternatiftir.

Barış içinde yanyana yaşama iki sistem arasındaki zıtlığı ortadan kal-

dırmaz. İkisi arasında politik, ekonomik ve toplumsal alanlarda köklü farklar vardır ve daima olacaktır. Bununla beraber, barış içinde yanyana yaşama, harbin önlenmesi için, her halkın memleketinin politik düzenini özgürce, barış koşulları içinde çözümlemesi yolunda gerçek olanaklar sağlıyor, halklar arasında barışçı ve dostça işbirliğini olağan hale getiriyor.

Helsinki belgelerinin imzalanmasıyla sonuçlanan büyük girişimin başarısı, aralarındaki bütün farklara rağmen, sosyalist ve kapitalist ülkelerin uyumlu çalışmaları sayesinde sağlanabilmiştir. Bu sonuç çeşitli düzenlere bağlı devletler arasında barış içinde yanyana yaşamanın mümkün olduğunu gösteren parlak bir delildir. Diğer önemli bir nokta da bu sonuca Avrupa gibi, birbirine zıt iki sistemin beşiği olan ve onları en uzun süredir barındıran bir kıtada varılmış olmasıdır.

Helsinki'de konuşmalarda olduğu kadar, konferansla ilgili çeşitli yorumlarda da konferansın Avrupa'da harp sonrası dönemine son verdiği ve yeni bir devrin başlangıcı olduğu belirtildi. Bence bu görüş tamamiyle doğrudur. Konferansın böyle yüksek bir düzeyde toplanması ve tarihsel bir nitelik kazanması da bundandır.

Harp sonrası dönemi derken, bu süre içinde Avrupa'da meydana gelen derin değişikliklerin dönüşsüz niteliğinin herkes tarafından benimsenmiş olmasını kastediyorum. Bu değişikliklerin en önemlisi kıtamızda sosyalist devletler topluluğunun doğmuş olmasıdır. «Soğuk harp» döneminde «komünizmin ezilmesini», «özgürlüğü» v.b. teşvik eden doktrinlerin tamamıyla tutarsız olduğu meydana çıkmıştır. Bugünkü ortamda, şimdiki güçler dengesi koşulları altında sosyalizmin en azgın düşmanları bile onun mevzilerinin sarsılmazlığını kabul etmek zorundadırlar.

Şu son otuz yıl içinde kıtamızın politik haritası yepyeni bir şekil almıştır ve bu manzara barış davası için çözümleyicidir.

Avrupa tarihi boyunca sürekli bir barış sağlanması için defalarca denemeler yapılmıştır. Fakat barış hiçbir zaman uzun süre devam etmemiştir ve edemezdi de, çünkü kıtanın nüfus bölgelerine ayrılması, bazı ülkelerin diğerlerine hakim olması gibi çürük bir temele dayanıyordu. Bağlanan barış anlaşmaları, sık sık ortaya atılan toprak talepleri yüzünden tuzla buz olmuşlardır. Nasıl ki, bugünkü Avrupanın durumunu diğer devletlerdeki durumla karşılaştırmak mümkün değilse, Helsinki Konferansını da geçmiştekilerden herhangi biriyle kıyaslamak olanaksızdır. Helsinki'de imzalanan belge Avrupa'da meydana gelen ve yepyeni bir tarihsel kategori olan yeni koşulların ifadesidir. Avrupada barış, tarihte ilk defa olarak, kıtamızın bütün devletlerinin egemenlik haklarının ve çıkarlarının herkesçe tanınması temeline dayanmakta, Avrupa halklarının güvenliği ve gelişmeleri için elverişli koşullar yaratmaktadır. Bu barış aynı zamanda Avrupa

güvenliğinin gerektirdiği koşullara tamamen uygun bulunmakta, halkların faşizme karşı elde ettikleri utkunun ve onu izliyen gelişmelerin sonucu olan bugünkü politik-topraksal durumun temeline dayanmaktadır.

Sınırların dokunulmazlığının ve toprak bütünlüğünün devletler için taşıdığı kesin önemi belirleyen sonuç belgesi Avrupa'daki statükonun dokunulmazlığını ve değişmezliğini ilân etmiştir. Bu demektir ki, konferansa katılan devletlerin tümü, geçmişte ileri sürülmüş olan toprak iddialarının sonrasız olarak çözümlendiğini resmen ilân etmişlerdir. Yani konferans Avrupa'da barışın politik-topraksal temellerinin dokunulmazlığını kesinlikle doğrulamıştır.

Helsinki'deki konuşmamda da belirttiğim gibi, Avrupa'daki bugünkü durum, kıtamızın bütün halklarına bir arada dostça yaşamak için elverişli koşullar sağladığından başka, iki Alman devletinin komşularıyla ve diğer ülkelerle barışçı ilişkiler kurmaları için imkânlar yaratmıştır. Polonya Halk Cumhuriyeti ile Alman Demokratik Cumhuriyeti'nin halklarımız arasındaki uzun ve çetin komşuluk ilişkileri tarihinde kesin bir dönüşüm sağlamaları büyük bir önem taşımaktadır. Bu dönüşüm ancak sosyalizm sayesinde mümkün olmuştur ve bu düzenin halkların sadece iç yaşayışını değil, uluslararası ilişkilerini de derinden etkilediğinin apaçık bir delilidir. Buna sosyalist ülkeler arasında yeni tipten olan, Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkelerine dayanan, çok taraflı işbirliğinin, karşılıklı yakınlaşmaların, halkların ideolojik dayanışmasının ve dostluğunun temel koşullarını hazırlayan ilişkilerin bütünü de tanıklık etmektedir.

1970 Anlaşmasıyla Federal Almanya Cumhuriyeti'nin Oder-Nayse sınırının dokunulmaz ve kesin olduğunu tanımasından sonra ilişkilerin normalleştirilmesi, geçmişten kalan mirasın ortadan kaldırılması, Polonya Halk Cumhuriyeti ile Federal Almanya Cumhuriyeti arasında barışçı işbirliğinin yürütülmesi için gerekli koşullar yaratılmıştır. Bu yolda ilerlemeler kaydedilmesi için geçmişten artakalan ve ilişkilerimizi güçleştiren sorunların çözümlenmesini gerektiriyordu. Bu sorunların çözümlenmesi için gerekli anlaşmaya, Helsinki'de, konferansın ruhuna uygun faaliyet yürüterek ulaşabilmiş olmamız dikkate değer bir olaydı. İlgili belgelerin imzalanması ve bunların hayata geçirilmesi, ülkelerimiz arasındaki ilişkilerin normalleştirilmesi sürecinin genişletilmesi ve derinleştirilmesi için gerekli yeni yeni olanaklar ortaya çıkaracaktır. PHC ile FAC arasında varılan anlaşma devletlerarası ilişkiler konusunda konferansın aldığı kararların pratikte gerçekleştirilmesinin ilk örneklerinden birini teşkil etmektedir.

Orta Avrupa'da yeni temellere dayanan yeni ilişkiler kurulması, tüm kıtada sürekli bir barışın sağlanması için çok büyük bir önem taşımaktadır. Avrupa'da politik havanın iyileştirilmesinde ve özellikle konferansın toplanmasında ve çalışmalarını sırasında son yıllarda SSCB, PHC, ADC ve

ÇSSC ile FAC arasında imzalanmış alan antlaşmalarının ne önemli bir rol oynadığı herkesçe bilinmektedir.

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı fikri, bu konferansın toplanması, cereyanı ve kararları uluslararası yumuşamaya sıkı sıkıya bağlıdır.

Sosyalist ülkelerin girişiyle başlayan, işçi ve komünist hareketi ve tüm barış güçleri tarafından desteklenen bu önemli ve olumlu sürecin uluslararası ilişkilere yeni bir nitelik kazandırdığı kuşkusuzdur.

Bu süreç «soğuk harp» ve sonuçlarına son verilmesini, tehlikeli anlaşmazlıkların sınırlandırılmasını ve çözümlenmesini kolaylaştırmakta, devletler arasında karşılıklı ve çok taraflı işbirliğini canlandırmakta ve zenginleştirmekte, Avrupada ve dünyada daha iyi bir havanın esmesini sağlamaktadır. Bunun yanı sıra uluslararası ekonomik ilişkilerin yeni bir temele oturtulmasına yardım ettiği gibi, dünyadaki çağdaş gelişmelerin ortaya koyduğu sorunların ortaklaşa çözümlenmesini sağlamakla yükümlüdür.

Büyüklüğü ve sahip olduğu potansiyeli ne olursa olsun, her ülke gerginliğin daha da azalmasında önemli bir rol oynayabilir. Sovyetler Birliği ile Birleşik Amerika arasındaki yapıcı işbirliği çok büyük önem taşımaktadır, çünkü bütün memleketler ve özellikle Avrupa ülkeleri arasındaki ilişkilere sözkonusu sürecin gelişmesini kolaylaştırmaktadır.

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'nın başarısı, yumuşama sürecinin dönüşsüz bir nitelik alması şanslarını artırmış, bu sürece yeni bir içerik sağlama koşullarını yaratmıştır. Bu da devletler ve halklar arasında dostluğa ve karşılıklı yarara dayanan ilişkilere ifadesini bulmuştur. Bununla beraber bu alanda da büyük çabalar gerektiği apaçıktır.

Politik yumuşamanın silâh stoklarının sınırlandırılması ve azaltılması yoluyla sağlanan askeri bir yumuşamayla tamamlanması gereği büyük bir önem taşımaktadır. Uluslararası havanın iyileşmesine rağmen silâhlanma artmakta, hattâ, yoğunlaşarak gitgide daha büyük ve tehlikeli bir düzeye ulaşma eğilimi göstermektedir. Silâhlanma yarısını durdurmak, silâhlı kuvvetleri ve silâhları tarafların savunma gücüne zarar vermeden azaltmak sürekli barışın zorunlu koşullarından biridir. Viyana görüşmelerine çok büyük önem vermemizin nedeni budur. Burada aynı zamanda uzak gelecek de sözkonusudur. Sosyalist ülkeler, uzun zamandır, kıtamızın ve dünyanın askersel-politik gruplara bölünmesine yavaş yavaş son verilmesi görüşünü savunmakta ve Avrupada kolektif bir savunma sisteminin meydana getirilmesini istemektedirler. Bu evvelce olduğu gibi şimdi de kutsal bir amaçtır.

Avrupada barış politikasının biçim ve ilkelerini saptayan konferans kararları, aynı zamanda ticaretin serbestçe gelişmesi, sanayide ve bilimsel-teknik alanlarda işbirliği gibi barışın maddi temellerini de genişletmekte-

dir. Böylesi hem Doğu, hem de Batı için faydalıdır, her ülkenin başarıyla gelişmesi ve ortak sorunların çözülmesi açısından zorunludur. Ve özellikle, karaların ve denizlerin bağrındaki zenginliklerin rasyonel biçimde kullanılması, çevrenin korunması, ulaştırmaya yarar alt-yapının gelişmesi gibi sorunlar için geçerlidir.

Helsinki'de yaptığım konuşmada konferansın kültür değiş-tokuşu ve diğer alanlardaki ilişkilere dair kararından halklar arasında karşılıklı güvenin artması, barış psikolojisinin aşılması uğrunda yararlanmamız gerektiğini de belirttim. Bunun son derece büyük bir önemi vardır, çünkü uzak veya daha yakın geçmişteki büyük facialar ve sancılı yaralar, halkların belleğine sayısız kuşklar ve önyargılar yerleştirmiştir. Fakat tarih bizlere çok güzel gelenekler de bırakmıştır. Yeni kuşakları eğitirken bu geleneklere uymalıyız. Gençlere, her halkın insanlığın ortak hazinesine yaptığı katkılar karşısında saygı duymalarını öğretmeliyiz. Karşılıklı dostluk duygularının zihinlerde derin kökler salması için çaba göstermeliyiz. Bu alanda bütün ülkelerde eğitim sistemine, edebiyata, sanata ve herşeyden önemlisi yığınsal haberleşme araçlarına büyük görevler düşmektedir. Biz komünistler, hümanizm temellerine dayanan ideolojimizden esinlenerek şu kanıyı besliyoruz ki, kültür değiş-tokuşu ve halklar arasındaki diğer ilişkiler (ki biz bunların durmaksızın genişlemesinden yanayız) herşeyden önce halkların her bakımdan, karşılıklı olarak, zenginleşmesine hizmet etmeli, güvenlik içinde haysiyetli ve müreffeh bir yaşam sürmelerine yardımcı bulunmalıdır.

Aynı ayrı toplumsal düzenlere sahip ülkelerin barış içinde yanyana yaşamasının ideolojik savaşa son vermediğini çok iyi biliyoruz. Fikirler, kanılar, görüşler arasındaki savaş sürüyor ve sürecektir. Fakat bu, bizim, uluslararası gerginliğin son kerteğe vardığı dönemin bir kalıntısı olan «psikolojik harbi» benimsediğimiz anlamına gelmez. O dönemde girilen ve en azılı anti-komünist merkezlerce desteklenen ideolojik ve politik kundakçılık hareketlerinin tümü, tıpkı başka ülkelerin içişlerine karışmanın ve dışardan yapılan baskının her çeşidi gibi barış içinde yanyana yaşama ilkesine aykırıdır

Şunu da iyice anlıyoruz ki yumuşamanın bundan sonraki gelişmeleri de ısrarlı bir politik savaşı, «soğuk harp» heveslilerinin uluslararası ilişkilerin iyileşmesinin düşmanlarının saldırılarına karşı devamlı, mücadeleyi gerektirecektir. Fakat yaratılmış koşullardan ve tüm barışçı güçlerin faal işbirliğinden yararlanarak yumuşama sürecinin dönüşsüzlüğünü sağlayacağımıza inanıyoruz.

Halklar arasında güven ve dostluk bağları sağlamakla, konferansın kararlarını yerine getirme bilinci içinde, tarihin çağımıza emanet ettiği ve gerçekleşmesi için elle tutulur olanaklar bulunduğu inandığımız Avrupada sürekli barışı sağlama davasına faal olarak katılacağız.

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'nın başarıyla sonuçlanması, konferansın toplanması ve başarıyla sonuçlanması uğrunda savaşa faal olarak katılan bütün devletlerin, tüm toplumsal güçlerin yüce zaferidir.

Avrupa komünist ve işçi hareketi bu davada büyük bir rol oynadı. Kıtamızdaki bütün devletlerin temsilcilerini bir toplantıda bir araya getirme, komünist ve işçi partilerinin konferans ve toplantılarında gündemden inmeyen bir konu idi. Bu, kıtamızın güvenliğinin sağlamlaştırılması uğrunda savaşta emekçi yığınlarının seferber edilmelerinde önemli bir rol oynadı.

Diğer barışçı güçlerin desteği de paha biçilmez bir yardım oldu. Bu arada 1972 ve 1975 yıllarında kamuoyu temsilcilerinin Avrupada güvenliğinin ve işbirliğinin sağlanması amacıyla Brüksel'de yaptıkları iki toplantı ile dünya barış güçlerinin 1973'teki Moskova toplantısı büyük bir önem taşıdı.

Şimdi Avrupa komünist ve işçi partilerinin konferansı için yapılmakta olan hazırlıklar başarıyla sürdürülmektedir. Bunun gündemi şimdiden bellidir: Konferans barış, güvenlik, işbirliği ve toplumsal gelişme uğrunda savaş sorunlarını görüşecek. Komünist hareket, ortak çabalarını bu sorunlar üzerinde bir araya getirmekle, bunların her halkın ve kıtamızdaki tüm halkların yararına, bütün dünya emekçilerinin yararına çözümlenmesi uğrunda savaşta oynadığı öncü rolü doğrulamaktadır.

Halkın yararına tarım politikası

Yan Baril

ÇKP Présidyumu aday üyesi ve MK Sekreteri

Şiddetli bunalımlarla sarsılan kapitalist dünyadan ayrılmı olarak, sosyalist Çekoslovakya ve aynı zamanda EYK üyesi diğer sosyalist ülkeler dinamik bir üretim artışı içinde bulunuyor, toplumsal gelişme temel ödevlerini devamlı olarak yerine getiriyor, halkın hayat seviyesini biteviye artırırlar.

Çekoslovakyanın başarılı gelişmesinin temellerinden biri, sosyalist köy ekonomisidir. Bu önemli kesimde gerçekleştirilmekte olan köklü değişimler, sosyalist temeller üzerinde ÇKP IX. Kongresinden (1949) sonra başlıyan yeniden kuruluşun sonucudur. Sosyalist üretim ilişkilerinin tamamiyle üstün geldiği ÇSSC köy ekonomisi ⁽¹⁾, büyük temel fonlara, güçlü bir tekniğe, orta ve yüksek öğrenimli büyük bir uzmanlar ordusuna, gelişkin bir araştırma örgütü ve geniş bir hizmetler örgüsüne dayanıyor. Birleşik Köy Ekonomisi Kooperatifleri (BKEK), yavaş yavaş, büyük mal üretimini etkinlikle geliştirme, genişletilmiş yeniden üretim ve köylülerin yaşama düzeyini yükseltmek için gerekli birikimleri yaratma yeteneğine sahip çağdaş sosyalist kuruluşlar haline geliyorlar.

ÇKP XIV. Kongresi, 1968–1969 bunalımından sonraki oturuşma sürecinin başarılarını çıkış noktası yaparak, sosyalist köy ekonomimizin daha öte geliştirilmesini öngören bir komple program kabul etti. Kongre, beşinci beşyıllık plânın ana ödevi olarak, başlıca üretim malları türleri tüketimindeki artışın yerli üretimle giderilmesi isteğini ileri sürdü. Buna da köy ekonomisini daha fazla yeğınleştirme, üretimi yoğunlaştırma ve aynı zamanda ihtisaslaşmayı, derinleştirme yolundan ulaşılacaktı. ÇKP MK Nisan Plenumu (1972), bu alanda birçok somut tedbirler aldı.

Biz, partinin çabaları, kooperatif üyesi köylülerin ve tarım işçilerinin özverili çalışmaları ve bir yandan da köy ekonomisi ile sanayi arasında giderek artan işbirliği sayesinde iyi sonuçlara ulaşmış bulunuyoruz. Köy ekonomisindeki kalkınmayı, üretim güçlerinin gelişmesinin koşulladığını ve başarıyı bu kesimin sosyalist karakterinin derinleşmesine borçlu olduğumuzu biliyoruz ve buna ilkesel bir önem veriyoruz. Bütün bu etkenler, tümüyle, memleketimizde köy ekonomisinde yeni bir gelişme aşamasına girildiğini gösteriyor.

(1) 1974 yılında köy ekonomisinde sosyalist kesim, % 63'ü Birleşik Köy Ekonomisi Kooperatiflerine, % 31'i Devlet Çiftliklerine ait olmak üzere, işlenir toprakların % 94'ünden oluşuyordu.

1940'ların sonunda ve ellinci yılların başında kurulan BKEK'nin ekonomik önemi, küçük ve orta köylülere ait olan birleşik emeğin ve üretim araçlarının daha etkin biçimde kullanılmasından ileri geliyordu. Fakat unutmayalım ki, harpten sonraki ilk yıllarda Çekoslovakyanın köy ekonomisinde kol emeği ve atlı koşum ağır basıyordu. Bunun için, köyde kooperatifleşmenin daha ilk adımlarında, parti ve devlet, köy ekonomisini teknik bakımdan temelli olarak yenibaştan donatmak, makineleştirmek, elektrikleştirmek ve kimyasallaştırmak üzere bütün gerekli tedbirleri aldılar. Sanayideki hızlı gelişme ve yapısal dönüşüm, köye yavaş yavaş daha çok makine ve sunu gübre gönderilmesine, yeni, modern üretim makinelerinin hizmete konulmasına olanak verdi. 1960 yılları ortalarından itibaren ve özellikle son zamanlarda, işçi sınıfının büyük yardımları ve devlet fonlarından büyük ödenekler ayrılması sayesinde, köy ekonomisinde sermaye yatırımları oldukça arttı, bu kesimin üretimsel temelini çağdaş bilim ve teknolojinin başarılarına dayanılarak teknik bakımdan yeniden kuruluşuna hız verildi.

Somut bir örnek verelim: 1974 yılında 1 hektar işlenir toprağa, besleyici maddeleri hesaplanmış olarak 265 kg suni gübre düşüyordu. Bu miktar, Fransa, Avusturya veya İtalya gibi ülkelerdekinden daha fazladır. Memleketimizde hububat rekoltesi tamamiyle makinelerle kaldırılıyor. Diğer bitkiler rekoltesinin büyük bir bölümü de makinelerle toplanıyor. Hayvancılıkta büyük çapta üretime geçilmesi de hızlı tempolarla gerçekleştiriliyor.

1973 yılında sanayi teknolojisiyle donatılmış kuruluşlar, yumurta üretimi toplamının % 76'sını, kümes hayvanları etinin % 67'sini ve domuz etinin % 40'ını verdi. Karma yemler üretimi sanayiinin gelişmesi bakımından, ÇSSC, Avrupa Ekonomik Topluluğu üyesi ülkelerin birçoğunu geçmiş bulunuyor.

Sermaye yatırımlarının artması köy ekonomisi üretimini sürekli olarak artırmanın objektif koşulunu oluşturuyor. Bunun çözümleyici subjektif etkeni de, kendi yaşam düzeylerinin yükseltilmesinin büyük çapta kooperatif üretimine bağlı olduğunu iyi bilen kooperatif üyesi köylülerin emek girişimleri ve yüksek vasıflarıdır. Kooperatiflerin ve devlet çiftliklerinin yönetim cihazı boyuna yetkinleştiriliyor. Kooperatif ve devlet çiftliği yöneticileri, modern teknoloji ve bilimsel metotları geniş ölçüde kullanarak büyük çapta üretimi başarıyla örgütlemeyi öğrendiler. Bütün bunlar, artık 9 yıldır Çekoslovakya köy ekonomisi üretiminin niçin durmadan arttığını açıklıyor. 1966–1972 yılları döneminde yıllık ortalama artış temposu bakımından (% 4,5 idi), Çekoslovakya, bu göstergenin % 2,9 olduğu AET ülkelerini geride bırakıyordu. Birçok köy ekonomisi kolunda elde edilen sonuçlar bakımından ÇSSC Avrupada en ileri ülkeler arasında yer alıyor.

Memleketimiz yıllar yılı büyük miktarda yiyecek maddeleri, hububat, çe-

şitli yemler ve tarımsal hammaddeler ithal ediyordu. Sovyetler Birliğinden hububat ve diğer ürünler ithali elverişli koşullarla yapılırken, kapitalist ülkelerden yaptığımız ithalât, dünya fiyatlarının yükselişi ve dünya kapitalist pazarındaki genel durum yüzünden bize çok pahalıya mal oluyordu. Biz beşinci beşyılık plânı (1971–1975) başarıyla yerine getirerek, gitgide artan et, tereyağı ve yumurta gereksinimimizi ana hatlarıyla artık yersel üretimle giderebilecek duruma gelmiş bulunuyoruz. Son dört yılda memleketimizde insan başına yıllık ortalama et tüketimi 7 kg artarak 1974'te 79 kilogramı buldu. Böylece, birçok AET ülkesindeki et tüketimi düzeyini aşmış olduk. Hububat üretiminde de kesin bir ilerleme kaydettik. 1974'te hububat üretimi, 1961–1965 yılları döneminin yıllık ortalama üretimine kıyasla % 90 arttı ve memleket tarihinde ilk defa olarak 10 milyon tonu geçti. Yine 1974 yılında buğday üretimi 1 hektardan 40 kental ⁽²⁾ ürünü buldu.

Ne var ki, partimiz bu başarılarla yetinmiyor, yeni yeni rezervlerin keşfedilmesi ve yetersizliklerin ve kusurların giderilmesi için emekçilerimizi seferber ediyor. Biz, köy ekonomisi kuruluşlarında çalışmalarını iyileştirme çabasıyla, hemen hemen aynı koşullar altında çalışan ayrı ayrı işletmelerin elde ettikleri sonuçları kıyaslamayı gitgide sıklaştırıyor, göze çarpan ayrımların nedenlerini eleştirisel açıdan çözümlemeye, geri ve orta durumdaki kuruluşları isteklendirmek üzere öncü deneyimi yaymaya çalışıyoruz. Arazi fonunu iyileştirmek için, bilimsel-teknik gelişmeyi hızlandırmak ve büyük çapta yapıcılığı yetkinleştirmek için, köy ekonomisinde sermaye yatırımlarını daha etkin biçimde kullanmak için, bu kesimdeki üretimin yapısını, halka yiyecek maddeleri sağlanması işlerini sistematik olarak iyileştirme sorununun çözümünü uyumlaştırarak yetkinleştirmek için partimizin yönetimi altında çok büyük çabalar harcanıyor.

Köy ekonomisinde ulaşılan gelişme derecesi, bizim bu yolda daha büyük bir azimle yürümemize olanak veriyor, dünya pazarında meydana gelen durum da bunu gerektiriyor. ÇKP MK'nin Kasım (1974) Plenumu, ÇKP MK Genel Sekreteri G. Husak yoldaşın raporuyla, öümüzdeki birkaç yıl içinde hububat gereksiniminin yersel üretimle giderilmesini ve yiyecek maddeleri sağlamada daha çok kendi olanaklarımızın kullanılmasını öngören program istemini ileri sürdü. 1975 Temmuzunda yapılan ÇKP MK Plenumu, diğer birçok sorunla birlikte, altıncı beşyılık plân (1976–1980) direktifleri hazırlığının gidişini görüştüğten sonra, işçi sınıfı ile kooperatif üyesi köylüler arasındaki bağlaşmanın bundan böyle de sağlamlaştırılmasını, yiyecek maddeleri ve köy ekonomisi hammaddeleri gereksinimimizi daha çok kendi olanaklarımızla karşılamayı artırmak üzere köy ekonomimizin büyük mal üretici niteliğinin güçlendirilmesini kararlaştırdı. Bu karar gereğince,

(2) Kental, yüz kilogram ağırlığında tartı birimidir.

altıncı beşyılıktaki köy ekonomisi üretiminin % 15 oranında artırılması öngörülüyor.

Bu maksatla, her şeyden önce, köy ekonomisinin teknik temeli daha fazla güçlendirilecek, bütün üretim kollarında komple makineleştirmeye geçilecek, artış tempolarının düşmemesi için bilimsel alanda elde edilen başarılarından geniş ölçüde yararlanılacak, sanayi ile köy ekonomisi arasındaki işbirliği genişletilecektir. Bugün artık büyük bir rol oynadığı söz götürmeyen uluslararası sosyalist entegrasyonun önemi gitgide artıyor. Örneğin, yüksek verimli Sovyet buğday türlerinin tarımımızda geniş ölçüde uygulanması, son yıllarda memleketimizde hububat üretiminin hızla gelişmesinin önemli etkenlerinden biri oldu.

Şunu da söyleyelim ki, elde edilen sonuçlara karşın, biz gerçekte büyük sosyalist köy ekonomisi üretimi koşullarında bilimsel-teknik devrimin bütün olanaklarından yararlanmanın henüz eşiğinde sayılırız. Fakat edinilen deneye dayanarak, önümüzde, köy ekonomisinde her yönlü kalkınma ve devrimci dönüşümler için, kapitalizmin ulaşamayacağı yeni perspektifler açılmakta olduğu sonucunu çıkarabiliyoruz. Sosyalizmde büyük çapta üretime geçiş, kapitalist devletlerde olduğundan ayrılmı olarak, plânlı biçimde, emekçi köylülerin çıkarları gözetilerek ve yaşama düzeyleri durmadan yükseltilerek gerçekleştiriliyor. Bizde, hayat, köy ekonomisinde büyük çapta sosyalist üretimin olanaksızlığına, amaca uygun ve etkin olmadığına ilişkin, bu alanda kapitalist yolun sözde üstünlüklerine, kişisel çiftçiliğe dayanan özel tarımcılığın yaşamsal gücüne ilişkin burjuva ve revizyonist teorileri yalanlıyor. Harpten sonra en gelişmiş bazı kapitalist ülkelerin köy ekonomisi üretiminin yeğlilik derecesinde ulaştıkları belirli üstünlük sadece geçicidir. Bu üstünlük, kapitalist işletmeciliğin iç nitelik ve biçimlerinden değil, her şeyden önce sanayiin geçmişteki daha yüksek gelişme düzeyiyle, köy ekonomisine daha çok ödenek ayırma olanaklarıyla ilişkili nedenlerden ileri geliyor. Ne var ki, sosyalist ülkelerdeki teknik ilerleme sayesinde, büyük çapta sosyalist köy ekonomisi üretiminin sermaye yatırımlarından etkinlikle yararlanma yeteneğinin artması sayesinde bu üstünlük yavaş yavaş erimiş bulunuyor. Bundan ötürü, sosyalist köy ekonomisinin kapitalist köy ekonomisiyle yarışmada tamamen üstün gelmesi reel perspektifinin eşiğinde bulunuyoruz.

Üretimde yoğunlaşma ve ihtisaslaşmanın yeni nitel düzeyi, yukarıda da belirttiğimiz gibi, ÇSSC'nde köy ekonomisi gelişmesinin karakteristik çizgisidir. Fakat daha büyük güçte köy ekonomisi teknik donatım ve araçları sağlanması ve yeni projelerin gerçekleştirilmesi bu donatım ve araçlardan azami ölçüde yararlanma koşullarının yaratılmasını gerektiriyor. Ne var ki, pratiğin gösterdiği gibi, bizim genellikle köy çerçevesinde kurulup eyleme geçirilen ve çoğunda çeşitli kollarıyla geleneksel üretim yapısının korunduğu Birleşik Köy Ekonomisi Kooperatifleri'mizin büyük

sayılamıyacak olan boyutları hızla büyümekte olan üretim güçlerini köstekliyordu. Bunun içindir ki, Çekoslovakya'da kooperatifler durmadan irileştirildi. Bunların sayısı 1970'te 6.270 kadarken, bu yılın başlarında 2.800'e indirildi. Sonuç olarak, BKEK arazi kesiminin ortalama ölçüsü 638 hektardan hemen hemen 1.500 hektara çıktı. Devlet çiftlikleri sayısı da 336'dan 252'ye indirildi; bunların arazi kesimi ortalama ölçüsü de 4.275 hektardan 5.700 hektara ve giderek daha fazlasını çıktı. BKEK'nin irileştirilmesi, kooperatif üyelerinin gönüllü kararıyla, ekonomik yararları ve tüm toplumun çıkarları dikkate alınarak gerçekleştirildi. Bu tedbir, bütünyle, arazi fonunun, teknik araçların ve uzman kadroların daha iyi kullanılmasına, üretimde yeğînlîğın artırılmasına ve harcamaların azaltılmasına olanak veriyor, asıl önemlisi daha öte yoğunlaşma ve ihtisaslaşma olanakları yaratıyor.

Kooperatifler arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi üretimde yoğunlaşma ve ihtisaslaşma sürecinin olağanüstü önemli bir yönüdür. Örneğın, bitkicilikte, kır işlerini örgütlemekte ve mahsulü kaldırmada, teknik bitkiler yetiştirmede ve arazi fonunu en akla uygun biçimde kullanmada işletmeler-arası işbirliğı geniş ölçüde yaygındır. Bu ilişkiler gitgide sağlamlaşıyor, uzun vadeli bir karakter taşıyor ve plânlarda öngörölüp saptanıyor.

Kooperatifler ve devlet çiftlikleri tarafından karma köy ekonomisi kuruluşları meydana getirilmesi pratiğı gitgide gelişiyor. Devlet bu yöndeki uygulamaları destekliyor, elverişli krediler açıyor, vergi indirimleri ve diğeryardımlar sağlıyor. Böğlelerde büyük çapta köy ekonomisi üretimini geliştirme perspektif plânları hazırlanıyor. 1 Haziran 1974 durumuna göre, memlekette 334 kooperatifler-arası birlik vardı. Bunlar yapıcılık ve arazi ıslah işleriyle, yem üretimiyle, toprağı kimyasal maddeler kullanarak işleemekle, domuz ve kümes hayvanları bakımı, yumurta üretimiyle uğraşmaktadırlar.

Böylece kooperatiflerin kooperatifleştirilmesi önemli sosyal-ekonomik sonuçlar veriyor. Birkaç BKEK'nden meydana getirilen kuruluşlar, üretimi daha yüksek düzeyde toplumsallaştırmayı oluşturunor, sosyalist kooperatif işletmelerinin devlet çiftlikleriyle yakınlaşmalarına pratik olarak yardım ediyor. Bu eğilim, BKEK ve devlet çiftliklerinden oluşan karma kuruluşlar meydana getirilmesinde daha parlak biçimde simgeleşiyor. Bu durumda sosyalist mülkiyetin iki biçiminin (devlet ve kooperatif) yakınlaşmaları, giderek bir bütünde birleşmeleri bir gerçeklik oluyor. ÇKP, halk ekonomisinin reel olanaklarını ve BREK'nin hazırlık derecesini dikkate alarak, kooperatifleşme sürecinin plânlı ve amaca yönelik biçimde geçmesine, köy ekonomisinin gereksinme ve ödevlerinden geride kalmamasına özen gösteriyor, zira böyle bir geri kalma kooperatif üyelerinin çıkarlarına, ekonomik gelişmesine, işçilerle köylüler arasındaki sınıfsal yaklaşmanın güçlenmesine zarar verebilir.

Köy ekonomisi ile sanayiın, hele makine yapımı ve işleme gibi sanayi kollariyle birleşmesi, köy ekonomisinde kooperatifleşme süreciyle sağlam bir birlik halinde gelişiyor. Sosyalist köy ekonomisi ve sanayi, sosyal-ekonomik karakterleri bakımından ayrılmı olmadıkları için, bizim koşullarımızda, kapitalizmin koşullarına karşıtlıkla, tarım-sanayi kompleksi kurma süreci, köy ekonomisinde meydana getirilen artık-değerin elden geldiğince büyük bir bölümünü benimsemek için çırpınan tekeller tarafından köylülerin sömürülmesinin şiddetlendirilmesi eşliğinde değil, arkadaşça işbirliğinin güçlendirilmesi eşliğinde yürütülüyor. Sanayi ile köy ekonomisi arasında karşılıklı ilişkilerin gelişmesi emekçilerin yararına gerçekleştiriliyor, harcanan ödeneklerin azami etkinlikle kullanılmasını sağlıyor ve tüm toplumun çıkarlarına cevap veriyor. Bütün bunlar, sosyalist köy ekonomisinde tam da şimdiki yoğunlaşma ve ihtisaslaşma safhasında, Marksizm-Leninizm klâsiklerinin tarım ile sanayi arasında organik bağlaşma sentezine ilişkin dâhiyane öngörülerinin gerçek olmaya başladığını gösteriyor.

Üretim güçlerinin gelişmesi, tek tek köy ekonomisi kooperatifleri içinde ve tüm tarım kooperatif sektörü çerçevesinde sosyalist üretimin ilişkilerinin yetkinleştirilmesini gerektiriyor. Köy ekonomisi kooperatifleri kanun tasarısı yakın geçmişte köylüler tarafından geniş ölçüde görüşüldü. Bu kanunun, son yıllarda tarım kooperatiflerinde oluşan değişimlerin yerleşmesi için, bunların sosyalist karakterinin daha fazla gelişmesi için, kooperatif ve genel halk mülkiyetinin birbirine yaklaştırılması için, kooperatiflerin yönetiminin ve iç örgütünün iyileştirilmesi için, ekonomik eylemlerinin sonuçları konusunda toplum karşısındaki sorumluluğunun artırılması için sağlam bir temel olacağını düşünüyoruz.

Bilindiği üzere, diğer birçok sosyalist ülkede olduğu gibi, Çekoslovakya'da da, sağlam köylü özel mülkiyet gelenekleri dikkate alınarak, kooperatiflerin meydana getirilmesi döneminde toprak kamulaştırılmış değildi. Fakat toprağın sürekli olarak kolektifçe işlenmesi, aynı zamanda diğer üretim araçları üzerinde toplumsal (kooperatif) mülkiyet, köylülerin psikolojisini gitgide daha çok değiştiriyor ve toprak üzerinde özel mülkiyet geleneği yavaş yavaş silinip gidiyor. Bütün bunlar, toprağın, hukuki bakımdan hâlâ özel mülkiyet olarak kalan toprağın, ekonomik, yani gerçek olarak kamulaştırılması sürecini dile getiriyor. İşte bunun için, kamulaştırma eğilimini tamamiyle yansıtan ve bir yandan da teşvik eden söz konusu kanun tasarısı, Birleşik Köy Ekonomisi Kooperatifleri'ne, kuruluştaki üye köylülerin kattıkları toprağı (bu toprak üzerinde köylülerin özel mülkiyeti biçimsel olarak korunmakla beraber), sonsuz ve parasız olarak kullanma hakkı tanıyor. Toprağın gerçekten kamulaştırılması süreci, köylülerin çıkarlarına ve kooperatif düzeninin daha öte gelişmesine tamamen uygun bulunuyor.

Sanayileşme ve ihtisaslaşma kooperatiflerin iç örgütünde ciddi değişiklikler gerektiriyor. Kooperatiflerde sosyalist sanayi kuruluşlarına özgü yönetim prensiplerinin ve özellikle kendi masraflarını kendi karşılayarak çalışmak, tek tek üretim dallarında tekbaşlı idareye dayalı kalifiye yönetim pratiğinin gitgide daha geniş ölçüde uygulanması gereği doğuyor. Hayat, büyük kooperatiflerde seçimle görevlendirilen organların yanı sıra, tek tek dalların yönetmenlerinden oluşan ve üretimin çabuk ve etkili yönetimiyle uğraşan bir yürütücü yönetim cihazı meydana getirilmesi gereksinmesini dayatıyor.

Emekçilerin yönetime diğer katılım biçimlerini (örneğin, bileşimine işletme temsilcilerinin girdikleri bölge köy ekonomisi idarelerine bağlı danışma organları sistemlerini) yetkileştirmeye, aynı zamanda kooperatif düzeni sorunlarının görüşülmesinde bütün emekçi köylülerin çıkarlarını temsil eden toplumsal örgüt olarak Köylü Kooperatörler Birliği'nin rolünü artırmaya büyük bir önem veriliyor.

Biz köy ekonomisinde plânlı yönetimi yetkinleştirme, köy ekonomisi kooperatiflerinde, bunların ekonomik rolünü artırma koşulları altında üretim ve dağılım süreçleri üzerinde parasal ve ekonomik kaldıraçların etkisini güçlendirme sorununa da özel bir dikkat gösteriyoruz. Bu cümleden olarak, sanayi malları ve köy ekonomisi ürünlerinde istikrarlı fiyatlar sağlanması, kooperatiflere, uzun vadeli üretimsel ve ekonomik perspektife dayalı bir işletmecilik eylemi yürütme, tarım emekçilerine de tam olarak yarına güvenle yaşama olanağı veriyor.

Bütün bunlar, ÇKP'nin, bu yeni koşullar altında da sosyalist köy ekonomisi kooperatif düzeninin karakterini gözönüne almaya ve bu düzenin, işletme üyelerinin verdikleri emeğin sonuçlarıyla maddi bakımdan son derece ilgilenmeleri gibi, kooperatif-içi demokrasi prensipleri vb. gibi üstünlüklerinin en dolgun biçimde belirmesini sağlamaya gösterdiği özennin kanıtlarıdır.

Köy ekonomisinde topyekûn sanayileşme, kooperatif üyesi köylülerin yaşama ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi üzerinde, durumlarının işçi sınıfının durumuna yaklaştırılması üzerinde, sanayi ve köy ekonomisi emeği arasında, şehir ile köy arasındaki ayrımların giderilmesi üzerinde dolaysız bir etki yapıyor. Emek verimliliğinin artırılması ve maddi teşvik ve ilgilendirme sistemi sayesinde, köylülerin emek geliri yıldan yıla artıyor. Köylünün ortalama aylık geliri, artık, prensip itibarıyla, bir bütün olarak halk ekonomisi alanında çalışan işçilerin ortalama aylığıyla eşitlenmiş bulunuyor.

Şunu da önemle belirtelim ki, kooperatif üyesi köylülerin emeğinin ödenmesi düzeni de oldukça değişiyor. Kooperatifler, esas itibarıyla, artık

parayla ödemeye geçtiler. Kooperatifin her üyesine, ölçüsü kendi vasıflarına, verdiği emeğin nicelik ve niteliğine, kooperatifin işletme eyleminin sonuçlarına bağlı bir aylık ücret sağlanıyor. Devletin tek satınalma fiyatları sistemi ve gelirin adil dağılımına hizmet eden ayrımlı zamlar da, kooperatiflerde «eşit işe eşit ücret» prensibinin iyice kökleşmesine yardımcı ediyor. Paralı ödeme usulüne geçilmesi, toplumsal işletmenin gelişmesiyle, kooperatif üyesi köylülerin maddi durumlarının iyileşmesiyle daha çok ilgilenmelerini sağlıyor ve üretimsel etkenliklerini teşvik ediyor.

Bununla ilgili olarak, belirtmeyi gerekli gördüğümüz bir durum da şudur: Köylülerin, kendilerine yardımcı olarak verilen ek işletmelerin rolü, yiyecek maddeleri gereksinimlerinin yeterince giderilmesi sayesinde gitgide azalıyor. Daha düne kadar, bu ek işletmeler, köylüler için, hem maddi, hem de psikolojik bakımdan epeyce önemliydi. Ne var ki, toplumsal işletme giderek güçleniyor, kooperatif üyelerinin para gelirleri artıyor, kültürel ve mesleki düzeyleri yükseliyor ve bununla birlikte ek işletme dediğimiz belirli bir toprak parçasını özel olarak işlemeye gösterdiği ilgi azalıyor. Köylülerin ve hele gençlerin, özel olarak işlemleri için kendilerine bırakılmış toprak parçalarından vazgeçmeleri sıklaşıyor. Kooperatiflerin % 38'inde artık özel ek işletme ortadan kalkmış bulunuyor. Bugün bu özel işletmelerin üretimi, tüm köy ekonomisi üretiminin ancak % 11'ini oluşturuyor. Bu sürecin sosyal önemi, köylünün de, aynen işçinin olduğu gibi, maddi düzeyinin yükselmesini ancak toplumsal işletmeyle ilgili görmesinde toplanıyor. Bundan başka, emekçilerinin serbest saatleri çoğalıyor. Bundan da, en çok, toplumsal üretime daha büyük bir etkinlikle katılma ve kültürel ve mesleki düzeylerini yükseltme olanağı bulan kadınlar yararlanıyorlar.

Devletimiz, kooperatif üyesi köylülerin çalışma durumunu, sosyal ve hukuksal durumunu devlet kuruluşları işçilerinin durumuyla yavaş yavaş eşitlemeye büyük bir özen gösteriyor. İş Kanunundaki hükümlerin uygulama çerçevesi köylüleri de kapsıyacak biçimde genişletiliyor. Kooperatif üyelerine sosyal yardımlar, önce bütün yurttaşlar gibi kendilerine ayrılan devlet ödenekleriyle, ikincisi de, kooperatif fonlarıyla gerçekleştiriliyor. Daha şimdiden, çocuk zamları, analık izinleri, geçici iş görememezlik hallerindeki ödentiler gibi yardım ve kolaylıklardan yararlanmada emekçi köylülerle diğer bütün işçiler arasında hertürlü ayırım ortadan kalkmış bulunuyor. Köy ekonomisi kooperatiflerinin büyük çoğunluğu, üyelerine, devlet kuruluşlarındaki koşulların benzeri koşullarla paralı izin veriyor. Kooperatifler, sosyal ve kültürel fonlarından, köylülerin özel kurslarda meslek eğitimi görmeleri için gereken para yardımlarında bulunuyor, dinlenmelerini örgütüyor, çocuk kurumlarının çalışmasını sağlıyor. Yine kooperatifler, ulusal komitelerle birlikte, kreşler, çocuk bahçeleri, sağlık merkezleri, kamu hizmet servisi mağazaları, spor ve kültür tesisleri yapı-

cılığına katılıyorlar. Gerçekte, bayındırlık bakımından, artık köy evleri ile şehirli yurttaşların konutları arasında her hangi bir ayırım göze çarpmıyor.

ÇKP Merkez Komitesinin Nisan Plenumu (1975) büyük bir önem taşıyor. Bu plenumun onayladığı prensipler gereğince, önümüzdeki yıldan itibaren, kooperatif üyeleri köylüler de dahil, bütün emekçiler için tek emeklilik sistemi uygulamasına geçilecektir.

Köy ekonomisi emeğinin karakteri kesinlikle değişerek, artık sanayi emeği çizgileri kazanıyor. Teknik ilerleme, köy ekonomisi işçilerinin mesleksel bileşiminde ciddi değişikliklere yol açıyor. Orta ve yüksek öğrenimli uzmanların, aynı zamanda traktörcüler, biçer-döğer makinistleri, şoförler, onarım işçileri ve makinistler gibi vasıflı işçilerin sayısı durmadan artıyor. Her bin işçiye artık 220 vasıflı işçi ve orta ve yüksek öğrenimli 40 uzman düşüyor.

Parti, köy ekonomisi kooperatiflerinde üretimi artırma ve bunların ekonomilerini güçlendirmenin, kooperatif üyesi köylüler sınıfının sosyal-politik gelişme süreçleriyle ve bu sınıfın işçi sınıfına yaklaşmasının hızlandırılmasıyla uyumlu bağdaşımı için gereken çabayı esirgemiyor. Köylülerin eski, özel mülkiyetçi psikolojisinin kalıntıları yavaş yavaş kayboluyor, sosyalist bilinçleri artıyor, köylünün ÇKP'yle birliği güçleniyor.

Lenin'in büyük çapta köy ekonomisi kooperatif üretimine ilişkin fikirleri köylülerimizin bilincinde gitgide daha köklü biçimde yer ediyor. Köylüler, bu fikirlerin, çıkarlarına tamamen uygun olduğuna kendi deneyleriyle inanıyorlar. Çekoslovakya köyünün daha önce hiç bir zaman böylesine yüksek bir maddi ve kültürel düzeye ulaşmamış olduğunu biliyorlar. Ve köy ekonomisinde emek verimliliğinin hızla artması sonucu olarak kooperatif üyesi köylülerin toplam sayısı ve memleket nüfusu içindeki payı azalmakta olsa da, bu köylüler işçi sınıfıyla bağlaşma halinde sosyalist toplumumuzun temel ve egemen sınıflarından biri olmaya devam ediyorlar.

Büyük çapta köy ekonomisi üretiminin gerçekleştirilmesi partinin çok büyük politik ve örgütsel çalışmalarına dayanıyor. Yeni aşamada partinin yönetsel ve örgütsel işlevinin daha fazla güçlendirilmesi gereği artıyor. Son yıllarda, gerçekte bütün köylerde bölgesel prensip üzere kurulan köy parti örgütleri meydana getirildi. Bunlar kooperatifleşmede, sonra da kooperatiflerin komünistler tarafından yönetilmesinde kesin bir rol oynadılar. İrileştirilmiş kooperatiflerin kurulmasıyla, bu kooperatiflerde, sanayi kuruluşlarındaki parti örgütlerinin sahip oldukları haklar ve dayandıkları temel prensiplerle çalışan erkin parti örgütleri meydana getirilmesi gereği ortaya çıktı. Fakat bu karmaşık sorunun adım adım çözülmesi gerekiyor. Birçok Birleşik Köy Ekonomisi Kooperatifinde artık bu gibi parti örgütleri kurulmuş bulunuyor, birçok yerde de köy örgütleri hâlâ korunuyor, zira ulusal komiteler politik yönetiminden, toplumsal örgütler ve köylerdeki toplumsal hayat yönetiminden bu isteniyor. Kooperatiflerde parti

örgütleri kurulmasını tamamlamanın koşulu, köylüler arasında parti saf-
larının güçlendirilmesidir.

Köylülerin önemli bir bölümü, ulusal ve demokratik devrim döneminde, toprak için ve toprak reformu için savaşım yıllarında parti saflarına girdi. Bununla birlikte yıllar boyunca, köylü gençlerin, yaşama ve çalışma ko-
şullarını kendi çıkarlarına ve gereksinmelerine daha uygun buldukları
şehirlere akını devam etti. Bugün köy örgütleri üyelerinin nispeten daha
yaşlı olmaları bununla açıklanabilir. Bunun için, bizler, ÇKP XIV. Kongre-
sinin kararları gereğince, genç köylülerin partiye alınmasına daha büyük
bir dikkat çeviriyoruz.

Bu sorunun çözümü için çok elverişli koşullar yaratıldı. Bilindiği gibi, kapitalist ülkelerde köy ekonomisinde yoğunlaşma süreci küçük ve orta köylülerin yıkımıyla sonuçlanıyor, yoksullaşan milyonlarca köylü emekçiyi, özellikle gençleri şehirlerde veya yabancı ülkelerde iş aramak zorunda bırakıyor. Bu yığınsal göçler tümüyle nice köy ekonomisi bölgelerini ıssızlaştırıyor, öte yandan da şehirlerde olağanüstü bir nüfus sıkışıklığı yaratıyor. Çekoslovakya'da bu bakımdan durum bambaşkadır. Gerçekten bizde hâlâ köyden şehre işgücü akını vardır. Sosyalist endüstrinin ve diğer ekonomi kollarının gelişmesi tamamlayıcı bir işgücü gerektiriyor, köy ekonomisinde emek verimliliğinin artması da bu ekonomi alanından bir bölüm emekçilerin serbest bırakılmasına olanak veriyor. Son beş yıl içinde köyden şehre 142 bin kişi geçmiş bulunuyor. Bunların çoğu halk ekonomisinin diğer kollarında işçi oldular. Biz bunu olumlu bir olgu sayıyor ve köy emekçileri ordusundan 90 bin kişi daha alıp aktarmayı düşünüyoruz.

Öte yandan, tarımda sanayileşme sürecinin gençlerin köy ekonomisi işleriyle kaynaşmalarına yardım ettiği de gözden kaçınılmaması gereken bir olaydır. Gençler, şehirlerde oturanlar da dahil, köy ekonomisi emeğine olan ilişkilerini kökten değiştirmişlerdir ve bu çalışmayı günden güne daha ilginç ve çekici buluyorlar. Her yıl, öğrenimlerini tamamlamış olan binlerce yüksek okul, teknikum, köy ekonomisi okulları öğrencisi köyleriné dönüyorlar. Bu durum, doğal olarak, köylü nüfus içinde yaşlılar kesiminin azalmasına yol açıyor. Bugün köy ekonomisinde çalışan emekçiler toplamının % 30'undan çoğu 34 yaşına kadar olanlardır.

Bütün bunlar, köy ekonomisinde parti kadrolarını güçlendirme sorununu çözmemize yardım ediyor. Biz partiye üyeler alınmasındaki elverişli dönümü önemli bir politik başarı sayıyoruz. ÇKP XIV. Kongresinden sonra, köylerin ve köy ekonomisi kuruluşlarının parti örgütlerine, çoğu 35 yaşından genç olmak üzere, 40 bin kadar üye alınmış bulunuyor.

Memleketimizde büyük çapta kooperatif köy ekonomisi üretiminin sonuçları, Lenin Kooperatif Plânı'nı oluşturan fikirlerin doğruluğunu ve uluslararası önemini tamamiyle ispat ediyor. ÇKP'nin XIV. Kongrece for-

müle edilmiş tarım politikasının bütünüyle dayandığı bu fikirlerin gücü ve yaşamsallığı, memleketimizde köy ekonomisi gelişmesinin şimdiki aşamasında yeniden onaylanıp pekişmiş oluyor.

Günümüzde derin ekonomik bunalımın ağır sonuçları kapitalist ülkeler emekçilerinin sırtına yükletilmişken, Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti'nde sosyalist köy ekonomisinin kalkınması, milyonlarca emekçiye, ancak köy ekonomisini yeniden kurmaya ilişkin Leninci programın, ağır çalışma koşullarından ve yarın güvensizliğinden kurtulacaklarına dair sağlam bir perspektif, sosyal durumlarının durmadan iyileşmesi perspektifi sağladığını bir kez daha kanıtıyor.

Amerika'mızın tam bağımsızlığına doğru

Volodia Teitelboim

Şili Komünist Partisi MK Politik Komisyonu üyesi

Kıtamızda İspanyol sömürge egemenliğinin sona erdiğini müjdeliyen Ayakuço savaşından yüzelli yıl sonra, Amerikamızın sürekli ve kayıtsız şart-sız bağımsızlığı hâlâ bir gerçeklik değildir. Lâtin Amerika ve Karayip Bölgesi ülkeleri komünist partilerinin 1975 Haziranındaki Havana toplantısında kabul edilen bildiri işte bu sözlerle başlıyor. Sürekli, sağlam ve kayıtsız şart-sız bağımsızlık, şimdi devrim gerçekleştirilmeden, sosyalizm yoluna girilmeden sağlanamaz. Bu sorunların çözümüne yardımcı olabilmek için, Lâtin Amerikadan 24 ülkenin komünist partileri temsilcileri, Amerikanın ilk özgür toprağında, sosyalizmin Bolivar ve Marti'nin (!) diliyle konuştuğu ülkede, halkları sözlerini bundan sonra söyleyecek olan kıtanın yeni kurtuluşu savaşımına giren memlekette toplandılar.

Biz komünistler, bütün gerçek devrimciler gibi, yeni kurtuluş epopesine katılan kişileriz, Amerikanın tamamlanamamış olan kurtuluşunun mirasçılarımız. Ondokuzuncu yüzyılda başlamış olan savaşım devam ediyor. Ne var ki, doğal olarak, zamanın kendisi ve çağımızın karakteri bu savaşımın içeriğini oldukça değiştirdi. Tam ve kesin kurtuluşa, yeni-sömürgeciliğin, Amerikan emperyalizminin ve yerli bağlaşıklarının yenilgiye uğratılmaları sonucunda ulaşılabacaktır. Bu bütün insanlığın kurtuluşu uğrun-daki savaşımın bir parçası, dünya devriminin bir parçasıdır, ve bu savaşım-da elde edilecek başarı, Bolivar zamanındaki gibi burjuvazinin fikir-lerinin etkisi değil, proletaryanın fikirlerinin, Marksizm-Leninizm fikir-lerinin, halkların menfaatlerinin etkisi olacaktır.

Gerici güçler her zaman devrimci fikirleri «yabancı kökenli» olduğu bahanesiyle hiçe saymaya, değersiz göstermeye yeltenmişlerdir. Doruğu Ayakuço çarpışması olan destansal savaşın önderi Simon Bolivar ve on-dokuzuncu yüzyıl kurtuluş savaşının daha nice kahramanları sömürgeciler tarafından aforoz edilmişlerdi. Bolivar'ı «iblisle dostluk»la, «şeytani» ki-taplar (Lok, Monteskiyö, Volter, Russo) okumakla suçluyorlardı.

Çağımızdaki bilim ve ilerilik düşmanları komünist partilerinin ulusal karakterini inkâr etmiye çalışıyorlar. Biz Bolivar'ın öğretmenlerinden ders almış olmasak da, aynen onun gibi, bütün dünya devrimi kültürünü ken-dimiz için edinim sayıyoruz. Biz yeni kaynaklardan, çağdaş toplum bili-minden, yani Marks, Engels, Lenin öğretisinden bilgi ediniyoruz.

(!) Simon Bolivar ve Hose Marti, Lâtin Amerikanın kurtuluşu savaşının efsanevi kahramanlarıdır. Not. red.

Marksist-Leninist yapıtlar bir kutsal kitaplar yığını, gizemli deyimler derlemesi değil, somut koşullarda eylem kılavuzudur. Bu yapıtlar, Lâtin Amerikada metropollerin egemenliğine son vermenin, geçen yüzyılın kurtuluş savaşçılarının düşledikleri gibi politik dönüşümler yapmanın yeterli olmadığını öğretiyor. Gerçek kurtuluş, toplum hayatının bütün alanlarında devrim yapılmasını gerektiriyor.

Jamayka'dan mektuplarında, Bolivar, İspanyolların kovulması ve özgür bir hükümetin işbaşına getirilebilmesi için bağlaşmanın gerekliliğini belirtmişti. Bu bağlaşma gökten zembille düşmeyecek, ancak amaca yönelik çabaların ürünü olacaktır. Biz, komünistler, Havana'da, bağlaşma gereğini bir kez daha belirttik. Ve sözkonusu toplantı, kıtanın bütün devrimci, anti-emperyalist, ilerici güçlerinin sıkı bir topluluk meydana getirmelerinin temeli olan birliğimizin parlak bir göstergisi oldu.

DÜNYA DEVRİMİNİN GÜÇLERİ

Bildiride, haklı olarak, Lâtin Amerikadaki değişimlerin, devrim yoluyla kapitalizmden sosyalizme geçiş karakterli çağımızda sosyal ilerlemeye doğru gelişen evrensel sürecin bir parçası olduğu belirtiliyor. Ana niteliği sosyalizm güçlerinin büyümesi ve emperyalizmin gitgide daha çok zayıflaması olan yeni uluslararası durum, kıtamız üzerinde olumlu bir etki yapıyor. Viyetnam halkının Amerika ülkelerinde de büyük yankılar uyandıran yüce utkusu değişmekte olan güçler dengesinin en parlak belirtisi oldu. Şili faşist cuntasının elebaşı Pinoçet'in, Saygon'da kanlı kukla Tiyö'nün düşmesi üzerine büyük bir telâşa kapılması rastgele değildi. Pinoçet bu olayda yaklaşımakta olan kendi sonunu da gördü.

Viyetnam halkının utkusu, Avrupada faşist ordularının yenilgiye uğratılmasından, 30. yıldönümünü yakın geçmişte kutladığımız utkudan sonraki en büyük tarihsel olaylar arasına girdi. Bugün her kıtada faşizm yeniden ortaya çıkabilir. Fakat zamanımızın belirleyici çizgisi, faşizmin ve emperyalizmin aşırı sağcı dikta rejimlerinin güçlenmesi değil, özgürlük, demokrasi, barış ve toplumsal gelişme güçlerinin ilerlemesidir. Portekizde halkın üstün gelmesi bunun bir örneğidir. Bu ülkede «halk-silâhlı güçler» denklemini bugün devrimi garantiliyor. Şili'deki ağır durumdan alınan dersleri gözden uzak tutmayan Portekiz devrimi gelişiyor ve şimdi ülkede sözümona demokrasi maskesi altında eylem göstermekte olan emperyalizm, gericilik ve faşizmin baltalama manevralarını suya düşürüyor. İşte bunun için, biz artık söylenmiş olanı bir kez daha tekrarlıyoruz: «Devrim haklıdır ve savunulmalıdır. Portekiz Avrupada Şili'nin tekrarı olmamalıdır.»

Toplumsal düzenleri ayrı devletlerin barış içinde yanyana yaşamaları politikasının baskısı altında «soğuk harp» gerilemek zorunda kaldı. Sos-

yalizm Avrupada, Asyada ve Amerikada halkın ve tüm insanlığın kalımlı bir kazanımı olarak yerleşti. Lâtin Amerikalılar, kardeş Küba'nın kişiliğinde, kıtamızın kurtuluşu için, tam bağımsızlığın elde edilmesi ve insanın insanı sömürmesine son verilmesi için çarpışmış olan savaşçıların bütün emellerinin simgesini görüyorlar.

Küba coğrafya bakımından bir ada olsa bile, politik bakımdan tam kurtuluş uğrunda savaşan kıtanın ayrılmaz bir parçasıdır. Bu açıdan, Latin Amerika da bir ada değil, Oktobr şafağıyla, Kışlık Saray'a hücumla başlayan yeni hayat için savaşıma girişmiş olan dünyanın önemli bir parçasıdır. O zamandan beri, Sovyetler Birliğinin ve diğer sosyalist devletlerin varlığı, itibarı, sağlamlaşması ve eylemi gezegenimizin çehresini değiştirdi. İşte çağımızın kesin belirtisi de budur.

Bütün dünyada güçler dengesindeki değişimin çok önemli etkeni, Avrupa ve diğer kıtalar kapitalist ülkelerindeki işçi sınıfının ve bütün demokratik güçlerin savaşımıdır. Yeryüzünde barışın elde edilmesi ve korunması hayali bir amaç değildir. Bu çaba, bütün alanlarda gericiliğe karşı, militarist tehlikenin ana kaynağı sıfatıyla faşizme ve neo-faşizme karşı yürütülen savaşımın yakından ilişkilidir. Silâhlanma yarışının ve astronomik askersel harcamaların yükünü halkların sırtına yükleyen kapitalizm ve emperyalizmdir. Avrupa ve diğer kıtalar gelişmiş kapitalist ülkelerindeki işçi sınıfı, yalnız daha iyi yaşama koşulları için mücadele etmekle kalmıyor, aynı zamanda saldırgan militarist politikaya karşı, tekellere ve tüm gericiliğe karşı, uluslararası gerginliğin azaltılması için günden güne daha da büyüyen bir savaşım yürütüyor.

Zamanımızın güçlü devrim hareketinin bir kolu da, gelişme halindeki ülkelerin kurtuluş hareketidir. Bunlar arasında birbirine benzemiyen, tarihsel, sosyal ve politik gelişme bakımından değişik düzeylerde bulunan bir öbek devlet vardır. Fakat hayatın bütün alanlarında gerikalmışlığa karşı, gerçek bağımsızlık uğrunda savaşım, hepsinin birleştirici çizgisidir.

Ve her yerde, komünistler, devrimci ve savaşçıdırlar, ilerlemenin katalizatörleri rolünü oynuyorlar. Bu nedenle, dün olduğu gibi, bugün de, anti-komünizm ve anti-sovyetizm, bütün belirti ve biçimleriyle gericiliğin ve faşizmin, emperyalizmin ve saldırganlığın politik-ideolojik dayanağıdır. Anti-komünizm yalnız komünistlere karşı değil, aynı zamanda bütün demokrasi, sosyal ilerilik ve devrim savaşçılarına karşı yöneltilmiştir. Anti-komünizm tek tek ülkelerin ulusal çıkarlarına değil, tüm insanlığın çıkarlarına aykırıdır.

Şimdiki tarihsel durumun özelliği, kapitalizmin genel bunalımının alabildiğine keskinleşmesidir. Kapitalizmin övgücüler, bunun dünya çapında bunalım olduğunu iddia ediyorlar. Oysa değildir. Sosyalizm, bu bunalımın yıkıcı sonuçlarından azat olup, güvenle ileri hareketine devam etmek-

tedir. Bu karşıtlık, sosyalizmin bunalımlardan azat bir dünyanın güvencesi olduğunu kanıtıyor. Sosyalizm, insanlar için, yalnız insanın insanı sömürmesine son verilmesini sağlamakla, onları ekmeğe, işe, adalete, esenlik ve kültüre kavuşturmakla kalmıyor, aynı zamanda uluslararası gerginliği ve silâhlanma yarışını da azaltmaya çalışıyor.

LÂTİN AMERİKADA YENİ DURUM

Toplantıdan sonra yayınlanan bildiride, sosyalizmin, Lâtin Amerikanın daha hızlı tempolarla tarihsel gelişmesini garanti edebilecek biricik sistem olduğu ve memleketlerimizin bu gereksinme içinde bulunduğu söyleniyor. Küba, kardeş halklara, çağımızda Amerika kıtasında sosyalizm kuruluşuna başlanabileceğini gösteriyor ve bu yolda olağanüstü büyük başarılarla ulaşılmış bulunuyor.

Bildiride şu nokta da önemle belirtiliyor: Şu var ki, sosyalizm, ancak emekçilerin dolaysız deneyi temeli üzerinde azimli bir savaşım ve köklü dönüşümler boyunca, bütün sosyalizm yandaşlarının ardıcıl ve dirençli ideolojik savaşımı sonucu olarak, bütün Lâtin Amerika ülkelerinde bir an önce gerçekleştirilmesi olanaklı bir program haline gelebilir.

Küba devriminin etkisi (Amerikan emperyalizmi için karabasan, bütün kıta çapındaki gericilik için korkunç bir hayalet), kıtamızın hayatında keskin, tarihsel bir dönüşümün başlangıcıdır. Ve vaktiyle, emperyalistler, doğuş halindeki Sovyetler Cumhuriyeti'ni nasıl boğmaya kalkıştırsa, Küba devrimini de öylece boğma denemelerine giriştiler. Halkın kahramanlığı sayesinde, başında Fidel Kastro'nun bulunduğu politik öncünün bilge ve cesur yönetimi sayesinde, sosyalist dünyanın ve öncelikle Sovyetler Birliğinin desteği sayesinde, aynı zamanda Lâtin Amerika ve bütün dünya halklarının sempatileri sayesinde, Küba'da sosyalizm tutundu, yerleşti ve kalımlı bir olaya dönüştü.

Biz şimdi Yankiler'in stratejisinin iflâsına tanık oluyoruz. «Soğuk harp» dogmaları ve «Sovyet saldırısı» uydurmaları temeline oturtulmuş bir asker-sel ve hukuksal komple olan sözümona Amerikalılar-arası sistem bir bunalım dönemine girdi. ABD Dışişleri Bakanlığı, giderek eski «Sömürgeler Bakanlığı», yani Amerikan Devletleri Örgütü'nde bile günden güne sertleşen çelişkilerle karşı karşıya geldi. Kıta, çokuluslu tröstlerin arpalığı olarak kalmak istemiyor. Gitgide daha büyük sayıda memleket, Küba'yla ve diğer sosyalist devletlerle diplomatik, ticari ve kültürel ilişkiler kuruyorlar.

Yalnız işçi sınıfı değil, bütün emekçiler ve halkın en ilerici tabakaları da, emperyalizmin egemenliğinde, yıkımın, bağımlı durumun ve gerikal-

mışlığın nedenlerini görüyorlar. Dahası, emperyalizmi düne kadar kendi yenilmez bağlaşıkları sayanlar bile, artık çok açık ve acı konuşan nice kanıtlar karşısında ondan şüphe etmeye başlıyorlar. Yüzyıl boyunca, feodal ve yarı-feodal oligarşinin ve uzlaşıcı burjuvazinin desteğiyle emperyalizmin boyuna içeri sızmasından sonra, bugün, Lâtin Amerika ne durumdadır? Bu kıta artık uçsuz bucaksız toprakları üzerinde halkların açlığa ve sürünmeye hükümlü oldukları bir kıtadır. Bugün her üç Lâtin Amerikalının biri yeterince gıda alamıyor. (2) «Eğitim atılımı» dedikleri dönem içinde Lâtin Amerika hâlâ koskoca okuma-yazma bilmemezlik lekeri taşıyan kıta olarak kalıyor. Çoğu okul çağı çocuklar okula gidemiyor ve yüksek öğrenim bir sınıfsal ayrıcalık olmaya devam ediyor.

Önemli bir bölümü hâlâ işlenmemiş ve ne yopılacaksa bundan sonra yapılacak olan geniş bölgeler ve kesimlerde işsizlik giderek korkunç ölçüler alıyor. Lâtin Amerika bugün de gerçekte sadece hammadde üreticisidir. Ekonomisi keşmekeş içindedir ve alaca bulaca bir mozaiki andırır. Köylüler tükenmez ümitlerini katık ederek, daha çok para kazanma düşlerinin peşinde kentlere akın etmekte, kenar semtlerin yoksulluk ve işsizlik çukuruna yuvarlanmaktadır.

Lâtin Amerika, emperyalizme, bu baş tefeciye, nice büyük zenginlikler sunuyor. 1975 yılında yalnız iki memleketin (Brezilya ve Şili) dış borçları 20 milyar doları aştı. Bununla birlikte Lâtin Amerikanın uluslararası ticarete katılımı azalıyor. Ödeme dengesi açığı büyüdükçe büyüyor, Amerikan tekellerinin gelirleri ise günden güne çoğalıyor. 1964–1971 yılları döneminde, bunların bilinen kazançları 23 milyar doları buldu. Son onbeş yıl içinde Lâtin Amerikada insan başına gelir payında yıllık ortalama artış hızı ancak % 2,8'e çıktı. Bu dünyada en düşük artış hızı oranlarından biridir. Ve aynı dönemde Lâtin Amerikanın ithal ettiği malların fiyatları alabildiğine yükseldiği halde, sattığı hammaddelerin fiyatları düştükçe düştü. Lâtin Amerika ülkeleri dünyanın enflasyon düzeyi en yüksek ülkeleri arasında yer alıyorlar. Faşizmin çizmesi altındaki Şili bu enflasyon konusunda hazin bir dünya rekoru kırmış bulunuyor.

Ne var ki, tarihin akışını ne emperyalizm, ne de gericilik durdurabilir. Kitamızın nice ülkelerinde çehresi değişen, daha yüksek kalifikasyon ve kültürün gerekli olduğu büyük sanayi kuruluşlarında yoğunlaşmakta olan işçi sınıfının görece payı büyüyor. İşçi sınıfı sendika birliklerinde örgütleniyor, nice değişimlerin omurgasını oluşturarak daha yüksek bir politik

(2) Benim yurtdışında (Şili), faşizm, çocuklarımızı, Salvador Allende hükümeti zamanında kedilerine verilen yarım litre parasız süttan de yoksun etti. Bugün sokaklarda açlıktan bayılıp düşen çocuklarımız çok. Çocuk ölümleri oranı büyüyor. Şili'de yeni doğan çocuklar arasında ölüm oranı, her hangi bir gelişmiş kapitalist ülkelerdeki ölüm oranının dört mislidir.

düzeye çıkıyor, toplumun hayatında yönetmenlik rolüne hazırlanıyor. ⁽³⁾ Üretim alanında çalışan kadınların sayısı artıyor. Kıta nüfusunun daha büyük bölümü, haklarının verilmesinde direnen, güneşin altında kendilerine yer vermekten âciz olan sosyal düzene karşı çıkışlarını gitgide sıklaştıran gençlerden oluşuyor. Birçok ülkede şehir halkı orta tabakaları sayıca büyüyor, bunların proleterleşmeleri süreci hızlanıyor.

Biz şimdi sendikaların gerek ulusal çapta, gerekse kıta çapında birlikte eylemleri için elverişli bir döneme giriyoruz. İşçi sınıfı örgütlerinin bir hayli genişlediği, bu sınıf içindeki çeşitli akımların ve sendika merkezlerinin yekpâre bir birlik ve topluluğa doğru gelişmekte oldukları, sınıfsal bilincin hızla yükseldiği söz götürmez.

Proletaryanın yekpâre bir topluluk meydana getirmesi süreci, emperyalizme bağımlı olmanın zararlı sonuçlarını toplumun proleter olmıyan yeni yeni tabakalarının hissetmeye, doğal servetleri savunma bayrağı altında birleşerek, emperyalizme karşı, demokrasi ve ulusal bağımsızlık uğrunda savaşıma katılmaya başladıkları koşullar altında geliyor. İşçi sınıfının sayıca büyük yeni yeni bağlaşıkları kendinden yana kazanabileceği zaman gelmiş bulunuyor.

Bildiride şöyle deniliyor: Lâtin Amerika ülkelerinde gelişmekte olan ekonomik süreç, yerli burjuvazinin en seçkin bölümünün kendi ülkelerinde emperyalist egemenlik mekanizmasının organik bir parçasına dönüşmesi sonucunu doğurdu. Fakat bu, Lâtin Amerika burjuvazisi içinde kendi çıkarlarının emperyalizmin çıkarlarıyla ters düştüğünün bilincine vararak, anti-emperyalist savaşında, aynı zamanda ekonomik bağımsızlık ve tam ulusal egemenlik uğrunda savaşımda proletaryanın, köylülerin ve kapitalist olmıyan diğer tabakaların tutumuna uygun bir tutum alan tabakalar bulunmadığı demek değildir.

Bu değişimler fonu üzerinde, ilerici eğilimli bazı sivil veya askersel hükümetlerin bağımsızlık ve egemenliği savunmaları, ulusal servetleri geri almakta direnmeleri ve bu yüzden emperyalizmle dolaylı veya dolaysız olarak çatışmaları olayı hiç de rastgele olmayıp, tarih diyalektiğinin bir belirtisidir. Bir yandan Peru, Panama, Ekvador, Honduras'ta, öte yandan Meksika ve Venezüellâ'da gelişmekte olan süreçlerin, aynı zamanda Karayip bölgesinde ve Amerikanın diğer kesimlerinde görülen değişimlerin kendi özel çizgileri vardır, amma bunların hepsi en çok ekonomik bağım-

(3) Son onbeş yılda proletarya sayıca % 50 oranında büyüdü. İşçi sınıfının sanayideki çekirdeği de büyüyor. Bu, Lâtin Amerikada hemen hemen bütün komünist partilerinin beslenme ortamıdır. Ücretli emek işçilerinin % 40-60 kadarı sendikalarda örgütlüdür. Bu rakam, Avrupa göstergelerinden daha düşük olsa da, Asya'dakinden üç defa daha yüksek, Afrika'dakinden bundan da daha yüküktür.

sızlığa ve yabancı egemenliğinden kurtuluşa yönelik bir değişimler selinde bütünleşmektedir.

Vaşington, kendi mevzilerine karşı, dünya halklarının ve bu arada kıtamız halklarının, giriştikleri taarruza hiç de kayıtsız kalmıyor. Halkların kurtuluş yolundaki ileri hareketini engellemek için bütün araçları kullanıyor, hiç bir şeyden geri durmuyor, giderek faşizme bile başvuruyor. Şili'de emperyalizmin moral-politik yüzü en çirkin biçimde ortaya çıkmış bulunuyor. Emperyalizm, Brezilyadaki rejimi destekliyor, Guatemala, Uruguay, Bolivya gibi ülkelerde aşırı gericiliği kullanmaya çalışıyor. Emperyalizm Arjantin için de ciddi bir tehlike olmaya devam ediyor. Daima perde arkasında kalmaya çalışan emperyalizm, boynuna sınır anlaşmazlıkları doğruruyor ve körüklüyor.

Bizim Amerikamız bir ortak düşmana karşı, ama çok çeşitli durum ve koşullar altında, mücadele ediyor; çünkü (yukarıda söylediğimiz gibi), 20'den fazla ulus, sosyalizmi kurmakta olan Küba'dan, sömürge boyunduruğu altındaki Porto Riko'ya kadar, hemen hemen bütün-sosyal ekonomik gelişme düzeylerinden oluşma alaca bir görüntü meydana getiriyorlar. Bunlar arasında, gerikalmış feodal ve yarı-feodal kalıntılarla, öncelikle tarıma dayanan ülkeler var; orta düzeyde kapitalist gelişmeli ülkeler, ve giderek devlet-tekel kapitalizminin doğuşu dönemine girmekte olan ülkeler vardır. Bu ülkelerden her birinin sosyal-ekonomik durum özellikleri, üzerinde her halkın bir savaşım vermekte olduğu, komünist partileri ile kurtuluş hareketlerine katılan geniş halk yığınlarının baş düşmana karşı ortak savaşı fonu üzerindeki eyleminde hareket noktası hizmetini gören reel tabanı oluşturuyor.

Geçici yenilgiler ve çelişkiler, olayların anlamını ve özünü gölgelemiyor, bunların giderek hızlanan gelişmesinin yönlerini değiştirmiyor. Emekçilerin ve geniş yığınların çıkışları artıyor. Komünistlerin rolü büyüyor. Kökenleri ve görüşleri birbirinden ayrımlı güçlerin sınıksız birleşmeleri süreçleri derinleşiyor. Marksistler, dindarlar ve dindar olmıyanlar, aralarında işbirliği yapabilirler ve yapmalıdırlar. Çünkü ülkelerimizin bağımsız gelişme emelleri ile emperyalizme bağımlı duruma düşürülmeleri arasındaki temel çelişkinin keskinleşmesi, kıtamızın bütün uluslarının ve halklarının dramıdır. Hiç bir yurtsever bu drama karşı kayıtsız kalamaz.

Havana toplantısına katılanlar, ortak eylemler gerekliliği üzerinde durdular, birliğe ulaşma yollarını ve çeşitli baskı koşulları altında savaşmakta olan halklarla dayanışma biçimlerini belirlediler; işçi sınıfının, bütün halk tabakalarının ve yığinsal hareketlerin aynı savaş bayrağı altında toplanmalarına yardımcı olmak üzere, ortak düşmana karşı savaşımı vakitlice uyumlaştırma konusunda anlaştılar.

Yirminci yüzyılın ikinci yarısında, karşı-devrimcilik, yalnız sınırsız alçak-

lığını değil, aynı zamanda olanca kurnazlık ve ustalığını da ortaya koyuyor. Şili'de hükümet darbesini çağdaş metotlarla, bilimsel-teknik karşı-devrim metotlarıyla yankiler emperyalizmi kalıplamış ve uygulamıştır. Emperyalizmin meydan okumasına karşılık verme zamanı gelmiş bulunuyor. Bilim ve tekniğin başarılarından, bundan böyle devrimin çıkarına olmak üzere yararlanmada düşmandan da bir şeyler öğreneceğiz, ama onu mutlaka geçeceğiz. Tarih bize bu ödevi veriyor.

ŞİLİ'DEKİ DURUMUN VERDİĞİ İBRET DERSLERİ

Havana toplantısı Şili faciası üzerinde de dikkatle durdu. Dayanışma hareketinin eşsiz boyutları, savaşta düşenlere sempati belirtisinin de ötesindedir. Bu her şeyden önce özlü bir enternasyonalizm belirtisidir. Bu böyle olsa da, kesintisiz devam etmekte olan dayanışmanın çok büyük boyutlarını açıklayan yalnız bu değildir. Şili dünyanın bütün halklarını heyecanlandıran bir problem, emperyalizmin stratejisi karşısında uyanık ve tetikte bulunma konusunda ciddi bir çağrıdır. ⁽⁴⁾

Ne var ki, biz karamsar değiliz. V. İ. Lenin 1905 Rus Devrimi'nin başarısızlığında Oktobr'un gelecek utkusunu görmüştü. Biz kendi hatalarımızdan da ders alarak, Şili'de 1973 yenilgisinde, emperyalizme ve emperyalizm ajanlarına karşı direniş ve savunı yeteneğine sahip halkın üstün gelmesine vardırarak olan yolun başlangıcını görüyoruz. Fidel Kastro yoldaşın şu isabetli sözlerini bütün kalbimizle benimsiyoruz: Biz bu kıtada emperyalizmin çöküşünü, batışını görüyoruz, bu kıtada emperyalizmin batışını gerçekleştirmeye biz başladık ve bu kıtada emperyalizmin sonunu halklarımız göreceklerdir.

Şili komünistleri Şili problemi denilen sorunun görüşülmesini gerekli buluyorlar. Bu, uygulayıcılık ödevlerinin kararlaştırılmasına ilişkin bir görgü sorunu değil, ideolojik bakış açısına ve ibret derslerinin bilimsel açıdan çözümlenmesine kapalı olamayacak bir sorunlar kompleksidir, karmaşık bir komplekstir. Ve bu, yalnız Şili'lilerin tekeli altında olmayıp, tüm uluslararası devrim hareketinin dâvasıdır.

Problem gergin tartışmalar, Şili deneyi üstüne çeşitli yorumlar doğurdu. Olup bitenlerin nedenleri sürekli olarak inceleniyor, ibret dersleri geliştiriliyor, çıkarımlar yapılıyor ve perspektifler belirleniyor. Yoldaşlarımızın, dünyanın her köşesinden dostlarımızın düşünceleri bize yardım ediyor,

⁽⁴⁾ Bildiride şöyle deniliyor: Cumhurbaşkanı Ford, kabalığın ağır bastığı demeçlerinde, kıtadaki baltalama eylemlerini Birleşik Amerika hükümetinin yönetmiş olduğunu itiraf etti. Bundan başka, bir hayli yukarıdan atarak, «ülkesinin en iyi çıkarları adına», buna gelecekte de devam etmenin yerinde olacağını iddia etti.

daha derinine çözümlemeleri kolaylaştırıyor, bu yardım objektif bilimsel yaklaşıma dayandıkça özeleştirici sürecini zenginleştiriyor, halkımızın savaşıma destek oluyor, düşmanın eline silâh vermiyor. İşte Havana toplantısına katılan kardeş partiler temsilcileri de bu ruhta konuştular.

Problemin incelenmesi sona ermiş değildir. Bu inceleme daha uzun zaman da devam edecektir. Çünkü zamanımızın en önemli sorunlarından biri, yani devrime mutlaka silâhlı savaş yoluyla ulaşma dışında yaşayış olanağı sözkonusudur. Şili'de halk hükümetinin devrilmiş olması, bizce, Lenin'in ender, ama alabildiğine değerli olarak nitelediği olanağı reddetmez ve yalanlamaz. Bizim kanımızca da, Şili'nin Halk Birliği deneyi, karşı-devrimin silâhlı hücumunu püskürtecek güçler olmadıkça, devrimci hükümetin tutunamayacağını gösteriyor. Biz, örneğin, Portekiz devrimcilerinin, Şili faciasını inceliyerek çok şeyler öğrendiklerinden şüphe etmiyoruz. Umarız ki, Şili'de halkın kaniyla yazılan benzeri bir faciadan, bunu dikkatle inceleyip gereken dersleri çıkararak, başka halklar da kaçınabileceklerdir.

Fakat en büyük ibret dersini Şili devrimci hareketinin kendisi çıkarmalıdır. Biz ayağımızı iki kere aynı taş a vurmak istemiyoruz. Ve bu, bizi, Şili'de olup bitenleri sadece olağan bir facia, bir tarihsel dönem saymakla kalmayıp, her şeyden önce, Şili Komünist Partisinin ve Halk Birliğinin politik strateji ve taktiğini artık zenginleştirmekte olan ve geniş cephenin yaratılmasına yardım eden bir deney kaynağı saymakla yükümlüyor. Bu cephe, faşizmin yenilgiye uğratılmasına, Halk Birliği zamanındaki aynen tekrarı olmayacak bir düzenin kurulmasına yol açacaktır. Geniş cephe aynı zamanda, faşist ve gerici komplocuları ezecek, CIA'nin dokunaklarını ve ona ajanlık edenlerin dolar avuçlıyan kanlı ellerini kesecek olan devrimin gelişmesini güven altına almalıdır.

Halk ve tüm ulus, yalnız Allende hükümetinin 1.000 günlük yönetiminin sonucu olan kazanımların değil, aynı zamanda Şili işçi sınıfının ve tüm halkının yarım yüzyılı aşan savaşımının sonuçlarının nasıl çiğnendiğini görüyor. Sıradan insanlar, Halk Birliği hükümetinin iktidarda olduğu günleri, yalnız iktidarın bir bölümüne sahip olmakla kalmayıp, aynı zamanda bütün Şili tarihinde eşi görülmedik dolgunlukta bir hürriyet ve demokrasi koşulları altında yaşadıkları dönem olarak iç acısıyla anımsıyorlar. O günleri ekonomide ve toplumda nice dönüşümleri içeren bütün bir dönem olarak anıyorlar.

Biz varılan acı sonucun yazgısal denecek kadar kaçınılmaz olmadığı kanısındayız. Facianın nedenlerinden biri, karşı-devrimin, devrimden daha çabuk davranmasıdır, devrimin önüne geçmesidir. Aşırı sağcılarının ve solcular arasındaki yordakçıların yoğun hücumu, halk hükümetinin sosyal tabanının ve mevzilerinin durmadan güçlenme ve gelişmesinden doğması beklenen süratli ve güçlü direnişle karşılanamamıştır.

Bugün anlıyoruz ki, hiç bir şeyden geri durmayan düşman, eğer seçimlerin ve halkın iradesini belirtmesinin sonuçlarına boyun eğiyorsa, bu, sahtece davranıştan ve ikiye bölünlükten başka bir şey değildir. Bizde, halk, iktidar probleminin çözümünü sonraya bırakmamalıydı. Elbette ki, bir şeyin söylenmesi, başarılmasından daha kolaydır. Netekim, Şili’de de iktidar probleminin çözümü alabildiğine zordu. Ne de olsa, özellikle Halk Birliği’nin oyların büyük çoğunluğunu kazandığı 1971 belediye seçimlerinden sonra, devlet cihazı üzerinde kontrolün artırılabilceğı, o zamanki komuta heyetinin rızasıyla orduda bazı değişimlerin yapılabileceğı, yani faşist güruhun kökünün kazınabileceğı anlar vardı. Bütün bunlar, doğal olarak, geniş cephenin geliştirilmesiyle, devrimci dönüşümlerin merkezi ve motoru sıfatıyla işçi sınıfının bütün güçlerinin geliştirilmesiyle, toplum yapısının değişmesinde her başarının pekiştirilmesiyle, halk yığınlarının ve anti-demokratik elemanlardan arınmış silâhlı güçlerin desteğinin kazanılmasıyla birlikte başarılmalıydı.

ORDU PROBLEMİ

Havana toplantısı bizce çok önemli olan ordu problemini de ele aldı. İtiraf etmeliyiz ki, biz politikamızda buna pek dikkat çevirmedik. Halk yığınları arasında, silâhlı güçlerin meslekleri çerçevesinde ve tarafsız kalmaları gibi, kanunlara bağlılık ve politik hayata karışmazlıkları gibi birçok basmakalıp fikir yayıldı. Bunlar, böyle olmakla beraber, hepsi ikinci plânda ve güçler dengesine bağlı kalıyordu. Oysa Lenin’in öğütlerini unutmamalı ve ordunun sınıfsal karakterini önemsemezlik etmemeliyiz. Devletin dışında, politikanın dışında ordu yoktur ve olamaz. (5)

Şili’de silâhlı kuvvetler, diğer birçok ülkede olduğu gibi, bileşim bakımından türdeş değildir. Silâhlı kuvvetler içinde gericiler de, demokratik elemanlar da vardır. (6) Lâtin Amerikanın bazı ülkelerinde, ordu mensupları arasında demokratik ve ulusal-yurtsever elemanlar ağır basıyor, gericileri aşıyorlardı. Peru olayı bunu açıkça gösteren bir örnek sayılabilir. Ordu çerçevesinde çeşitli ideolojilerin ve politik görüşlerin yanyana varoluşu, gericilik ve ilerici güçleri arasında, her ülkenin yurtsever güçleri ile emperyalizm yanlısı elemanları arasındaki savaşım ile ilişkilidir.

Askerlerin birçoğunda bir bilinçlenmenin, sosyalist topluluğun güçlen-

(5) Boris Ponomaryov, «Uluslararası durum ve devrimci süreç». «Barış ve Sosyalizm Problemleri» («Yeni Çağ»), sayı 6, 1974.

(6) Şili silâhlı kuvvetleri ABD askersel kurumlarıyla daima yakın ilişkiler kurmuş ve sürdürmüşlerdir. Pratik olarak bütün komuta heyeti Amerikan harp akademilerinde eğitim görmüştür. Ve yankilerin, Lâtin Amerika ülkelerinde baltalama işlerine özel bir önem verdikleri de bilinmektedir.

mesiyle ilgili olarak dünyada yeni gerçeklikleri kavrama uyanışının. Şili askersel okullarında klâsik ve yenilmez diye tanıtılan Hitler ordusunun Sovyet silâhlı kuvvetleri tarafından bozguna uğratıldığı bilincinin oluşmaya başladığı görülüyor.

Öte yandan, bu bilince varanlar, ulusal gerçeklikle karşılaşiyor, emekçilerin ve tüm halkın savaşımını görüyor, toplumda egemen sınıfların geleneksel dayanaklarını zayıflatan, kilise ve kışlalara da sızan yeni esintileri hissediyorlar. Lâtın Amerika orduları sürgit gericiliğin dayanağı olmıyacaklardır. Bu ordular da, toplum hayatının dışında kalamıyacakları için, değişikliğe uğrıyacaklardır. Bu değişmeler, yalnız zamanla değil, aynı zamanda fikirlerini, gerçek yurtsever ve kurtarıcı nitelikli politik plâtfömlarını silâh taşıyan halk evlâtlarına da duyurma hakkı olan ve duyurmaları gereken halkçı güçlerin büyük çabalar gerektiren ciddi çalışmaları oluyor.

İşte Şili Komünist Partisi bu ruh ve anlamda, sürekli, karmaşık ve çetin bir çalışmaya girişmek niyetindedir. Böyle bir çalışma, kazanılmasında silâhlı kuvvetlerin, ya da bir bölümünün de katkısı olması gereken hürriyetin elde edilmesi için kesinlikle gereklidir. Bundan ötürü, bizler, sekte bir anti-militarizmden tamamen uzak bulunuyoruz.

Biz, askerler ile siviller arasına değil, kışlalarda ve kışlalar dışındaki faşistler ile anti-faşistler arasına bir ayırım çizgisi çekiyoruz. Şili Komünist Partisinin silâhlı kuvvetlere ve karabinyerler tugayına hitabeden çağrısında (Eylül 1974), ahlâksız, hilebaz ve bencil bir azınlığın, ezici halk çoğunluğunu yoksulluk ve yoksunluk uçurumuna sürüklemek üzere, kendilerinden yararlanmaya çalıştığı açıklanıyor. Silâhlı kuvvetlerimizi halkın askerleri olmaktan çıkararak, halkın zindancıları haline getirmiş bulunuyorlar. Söz konusu belge, silâhlı kuvvetleri, aynı zamanda, Şili’de bu yüz-kızartıcı dönemin bir an önce sona ermesini isteyen çoğunluğa katılmaya, kanunsuz, zorba, kıyıcı, ahlâksız ve beceriksiz hükümete karşı durmaya çağırıyor.

Bugün artık cuntanın içte ve dışta tamamen yalıtık duruma düştüğü nü, politik ve ekonomik bakımdan büsbütün iflâsının silâhlı kuvvetler içinde çatlaklar meydana getirdiğini gösteren söz götürmez belirtiler vardır. Böylece ordu mensupları arasında tartışmalar dönemi başlıyor (bu tartışmalar şimdilik parasal-ekonomik sorunlar üzerinde görüşmelere indirgeniyor). Demokratik elemanlara yöneltilen canavarca baskılara karşın, söz konusu süreç başlamıştır ve politik durumun, halkın giderek artan hoşnutsuzluğunun ve yığınların savaşımının etkisi altında günden güne keskinleşecektir.

Dikkatle incelenmesi ve gözönünde tutulması gereken bütün özellikleriyle, silâhlı kuvvetler, son çözümde sınıf savaşımı yasalarına bağlı olan

bir yığınsal cepheyi oluşturmaktadır. Bunun için, ordu mensuplarının bu bölümünü veya çoğunluğunu demokratik ve ulusal-kurtuluşçu güçlerden yana kazanmak, halk hareketinin birincil ödevidir. Faşizmin başkaldırmasına yol vermiyen askersel kurumlar, Portekiz’de olduğu gibi, devrimci sürece katılabilir ve katılmalıdırlar.

GENİŞ KAPSAMLI BİRLİK

Şimdiki koşullarda, yukarıda değindiğimiz sorunun çözümü için, her şeyden önce, bütün anti-empyralist, demokratik güçlerin işçi sınıfı etrafında toplanacakları güçlü bir yığın hareketinin, anti-faşist cephenin yaratılması gerekiyor. Bu hareket ve cephenin köşetaşı komünistlerle sosyalistlerin sıkı birlik ve bağlaşıklığıdır. Halk birliği daha geniş bir koalisyonun çekirdeğidir. Bu, darbe öncesinde veya darbe sırasında başka görüş ve davranışta olsalar bile, halen cuntaya karşı mücadele etmekte olan herkese açık bir cephe'dir. Bu cephe'de, faşist diktatörlüğün alaşağı edilmesinde ve Şili tarihinde yeni dönemin başlamasında menfaati olan güçler birleşmektedir.

Böyle bir birliğin sınırları problemi birçok tartışmaya yol açıyor. Biz, faşizmi devirmek için yaratılan geniş ve güçlü koalisyonu, çeşitli sınıflar, ideolojiler ve politik görüşler temsilcilerinin katılma ve özellikle geleceğe ilişkin değişik formüllerle ilgili çelişkilerin belirme ortamı olarak düşünsek bile, cuntaya karşı duran hiç kimseyi sınamadan bu birliğin dışında bırakamayız ve bırakmamalıyız. Daima açık bir görüşümüz olmalı ve hayale kapılamalıyız. Biz, cephenin omurgası olan işçi sınıfının etrafında, karşılıklı çıkarlar gözönünde bulundurularak hristiyan-demokratlar da içinde olmak üzere orta tabakaların büyük bölümünü kapsıyacak bir politik birlik meydana getirilmesi gereğinden hareket ediyoruz. Illegal savaşımın çetin koşulları içinde, yalnız faşizme karşı savaşım bakımından değil, gelecekteki Şili toplumunun çehresinin ne olacağını tanımlama bakımından da önemli rol oynayacak yeni etkenler belirliyor. Sınıfsal ve ideolojik bakımdan türdeş olmasalar bile, geniş yığınlar, özellikle hristiyanlar ve katolikler, açgünlüğüyle aktif bir tutum takınıyor, insan haklarını çiğnemekte olan cuntayı yeriyor ve ulusa hizmet edebilecek bir hükümetin işbaşına gelmesinden yana olduklarını açıklıyorlar.

Kendi kendilerine «sol» diyen güçlere gelince, biz, hiç bir ayırım yapmadan, sadece kendilerini aykırı çekenleri bırakarak, hepsini, birlik olmaya çağırıyoruz. Komünistler birlik sorunlarının kendi tekelleri altına almıyor, anti-faşist harekete kimin katılacağı, kimin dışında kalacağı sorununu çözmede keyfi hareket etmiyorlar. Bu sorunu harekete sözde değil, eyleme katılanların kendileri çözüyorlar. Aşırı sollar devrimci harekete büyük

ölçüde zarar verdiler; emperyalist komplo plânlarında, bunların gerçekleştirilmesine bir sürü kışkırtıcı konuşmalar ve saçma davranışlarla bilerek veya bilmiyerek yardımda bulunmak suretiyle önemli bir rol oynadılar. Fakat bunların arasında, şüphesiz ki, alınan dersten sonuçlar çıkaran, birliği içerden sarsarak Truva Atı rolü oynamak değil, faşizme karşı dürüstlikle savaşmak isteyenler vardır. Varsın böyleleri aramıza gelsinler. Şili'nin iyiniyetli yurttaşlarına, gerçek anti-faşistlere kapılarımız açıktır. MİR'e (Solcu Devrimci Hareketi denilen örgüt) gelince, bu hareket şimdilik acı deneyimden her hangi bir ders aldığını gösterebilmiş değildir.

En çeşitli güçlerin eylembirliği yapmaları zorunludur. Fakat işçi sınıfının partileri, kendi bağımsızlıklarından, fikir savaşımından, görüş ve tutumlarda ayrılaşmadan ödün veremezler ve vermeleri de doğru olmaz. Bu nokta cephenin sağlamlaşmasının önemli koşuludur. Ancak bu böyle olursa, cephe yarın yıkılırvermez, iç çatışmalara boğulup gitmez. Cephenin, yekpâre bir bütün olan düşmana, yani emperyalizme ve faşist yarıdakçılara karşı direnmeye, onu bozguna uğratmaya olanak verecek tek bir yönetimi, birleşik bir strateji ve taktiği olmalıdır.

Cunta ilk kararnamelerinden biriyle, Şili Komünist Partisini ve bütün Halk Birliği partilerini kanun dışı ilân etti. Bununla beraber, tarih, komünist partisinin yokedilemeyeceğini bir kez daha gösterdi ve kanıtladı. Parti gizlilik koşullarının istemlerine göre yeniden örgütlendi ve bütün memlekette eylem gösteriyor. Sekreterlik, politik komisyon, Merkez Komitesi, bütün il komiteleri, binlerce hücre çalışıyorlar. Aynı şeyi Komünist Gençlik Örgütü için de söyleyebiliriz. Parti cihazı gizli eyleme çekilmiştir, fakat yığınlar arasında günü gününe çalışmaktadır. Pinoçet ve cuntanın diğer elebaşları partinin varlığını itiraf etmek zorunda kalmışlardır. Cunta partimizi canavarca bir baskı ve terörle ezmek istedi. Ama parti ölümsüzdür.

ULUSLARARASI DAYANIŞMANIN ÖNEMİ

Partimiz, Havana toplantısında, dünyada gericiiler cephesi yaratılmasına çanak tutan, uluslararası gerginliğin azaltılmasını engellemeye ve anti-sovyetizmi yaymaya çalışan Maoizmin gayet tehlikeli politik hattı konusundaki görüş ve tutumunu açıklamayı da gerekli buldu ve açıkladı. Şili'liler, bu problemi, bir de Pekin hükümetinin faşist cuntayla açıkça işbirliği yapmasından ve Pinoçet'in sempatisini kazanmış olmasından ötürü, sükûtle geçştiremezler. Pekin hükümeti, bu tutumuyla, enternasyonalizm ve dayanışma prensiplerini çiğnemektedir.

Bizler, büyük ve parlak lâflara özenmeden, sükûnetle konuşmaya çalışıyoruz. Fakat Şili halkıyla dayanışma konusunda Pekin yöneticilerine teşekkür edeceğimiz bir şey yoktur.

Bunun tersine, Sovyetler Birliği Komünist Partisine, ezici çoğunluğuyla sosyalist ölkeler kardeş partilerine son derece şükran borçluyuz. Toplantıda, kıtamızın ve dünyanın diğer kesimlerinin bütün komünist partilerine de, Şili'yle uluslararası dayanışma hareketini meydana getirdiklerinden ötürü, şükran duygularımızı belirtmiş bulunuyoruz. Onların yükselttikleri dayanışma sesi, bir ümitsizlik çığlığı değil, işlenen cinayetleri öfkeyle suçlayan olağan bir çıkış da değil, her zaman Marksizm-Leninizmin köşetaşı olan prensipe, proletarya enternasyonalizmine dayanan bir görüş ve tutumun güçlü ifadesidir. Bugün bu alanda da komünistler bayraktarlık yapmaktadırlar, çünkü Şili'yle dayanışma, en değişik kanılara sahip tabakaların ve insanların aynı savaşım bayrağı altında toplanmalarına yardım eden en kapsamlı ve derin ortak paydalardan biridir. Bu, faşizmin en zayıf noktası ve halkımızın savaşımında gelişmenin çok önemli etkenidir.

Bugün Antonio Maydana, Hayme Peres yoldaşların ve komünist olmıyan savaşçı Lotila Lebron'un serbest bırakılması isteklerine bizler de olanca sesimizle katılıyoruz. Parti mensubiyetleri ne olursa olsun, bütün Şili'li siyasi tutuklu ve hükümlülerin serbest bırakılmalarında ısrar ediyoruz. Hürriyet ve demokrasiye değer verenlerin, insan hakları için mücadele edenlerin ardıcıl ve dirençli çabaları, artık kaç defadır cellâtları Luis Korvalan yoldaşa kıymaktan alakoumuş bulunuyor. Fakat tehlike ortadan kalkmış değildir. Luis Korvalan'ın faşist cuntanın pençesinden kurtarılması gerekiyor.

Havana toplantısının en önemli sonuçları dokuz kilit altında tutulacak sır değildir. Kardeş partilerce kabul edilen bildiri, proletarya, köylüler, üniversiteliler ve gençlik, şehir ve köy küçük burjuvazisi ve aydınlar için bir devrimci eylem programıdır. Kurtuluşçu bilimsel sosyalizm fikirleri en geniş yığınların dimağlarında toprağa saçılan tohum gibi yer etmiş bulunuyor. Bildiriyi oluşturan fikirler yurtsever düşünceli askerlere de ulaştırılmalıdır. Bu fikirleri onların bilincine de maletmek, anti-komünizme ve anti-sovyetizme güçlü bir karşıkoyuş olacaktır.

Toplantıya katılanlar, komünist partilerinin bağımsızlığının, emperyalizme ve yerli gericiliğe karşı savaşımında gitgide daha sıkı işbirliği yapmaları temeline dayandığını da belirttiler. Vaşington kurmaylığının buyruğuyla hareket eden düşmana, uyumlu eylemlerle, devrimci içeriği olan yaratımlı girişimlerle karşılık vermemiz gerektiği için, hayat bizim daha sık buluşup görüşmemizi istiyor.

Memleketimizde Şili Komünist Partisi yönetimi, Lâtin Amerika ve Karayip Bölgesi komünist partileri arasında bir danışma toplantısı örgütlenmesi fikrini heyecanla karşıladı ve toplantıya da, bildirinin hazırlanmasına da aktif olarak katıldı. Partimiz, yine böylece, belirli bir zaman sonra, yeni

bir komünist ve işçi partileri uluslararası danışma toplantısı yapılmasını amaca uygun bulmaktadır.

Biz, kıtamızın ve bütün dünyanın ilerici güçleriyle birlikte hareket ederek, oybirliğiyle kabul edilen bildirinin ana fikrini gerçekleştirmeyi, Amerikamızın tam ve sürekli bağımsızlığına ulaşmayı başarabileceğiz. Bu amaca varılabilmesi için, bütün deney ve enerjimizi kullanacak bizler, çabayı esirgemeyeceğiz.

TÜSTAV

Emek, kişilik, yaratıcılık

Prof. Tadeuş M. Yaroşevski

Polonya Birleşik İşçi Partisi MK üyesi

Bilimsel-teknik devrim çağdaş üretimin çehresini gözlerimizin önünde değiştirdi ve bunun yanısıra yüz milyonlarca çağdaşımızın uğraşı olan emeğin karakterini ve içeriğini, koşullarını da başkalaştırdı.

Bu değişimlerin köklerini daha derinlemesine kavrayabilmek için, ilk sanayi devrimiyle şimdiki bilimsel-teknik devrimin sonuçlarını (insan emeğinin karakter ve içeriği açısından) karşılaştırmak yararlı olacaktır.

İlk sanayi devrimi, o zamana kadar yaygın olan zanaatçı emeğine son verdi. Bu zanaatçı emeği pek yüksek verimli değildi, fakat uğraş edinen için çokyanlı ve çeşitli niteliğini koruyordu. Makineleşmeden sonra, işbölümü, daha önce birleştirilmiş tek tek işlem süreçlerinin birbirinden ayrılması geldi ve bunun tekrarı o zamandan itibaren üretici emeğin ana içeriği oldu.

Çağdaş bilimsel-teknik devrimde bunun karşıtı bir eğilim görülüyor: Daha bugün sanayide otomasyon, geçerli deyimiyle küçük işlem emeğinin, yani işçinin bütün eylemlerinin iyi bellenmiş ve boyuna tekrarlanan işlemlerden ibaret olduğu emeğin bir kenara itilmesine yol açıyor. Artık yaratıcı olmıyan, mekanik işlemler karmaşık çağdaş tekniğin sırtına ne kadar çok yükletiliyorsa, yaratımlı ve girişimli çalışma yeteneğine sahip insanlara gereksinme doğallıkla o kadar büyük, ayarcılar, işletmecilik uzmanları, onarım işçileri vb. gibi yeni mesleklerle sahip olanlar o kadar daha gerekli oluyor. Şimdi canlı emek daha çok doğrudan doğruya makinelerin yanında değil, üretim hazırlığı, teknik yönetim, proje alanında, araştırma lâboratuvarlarında kullanılıyor.

Bütün bu büyük değişimler karşısında, gelecekte emek sürecinin çok daha fazla, büsbütün değişeceği yolunda cesur düşünceler ileri sürülüyor. Ve emeğin, kabiliyet ve yetenekleri, kalifikasyonu, yaratımlı düşünceyi gitgide daha çok geliştirmeyi gerektirdiği, eylemin dolaysız ve ayrı ayrı sonuçları üzerinde moral sorumluluk duygusu istediği gerçeği tartışmasız kabul ediliyor.

Öyle ki, ilk sanayi devrimi zamanında ekonomik büyüme daha çok yapı ve donatım yatırımlarına bağılıyken ve işçinin kişiliği üretimde hemen hemen rol oynamazken, bugün durumun kesinlikle değiştiği görülüyor: İşçilerin vasıflarının artması, bilgi ve ustalık bakımından yükselmeleri, yaratıcı fantezinin gelişmesi, tek sözle kişiliğin gelişmesi, ekonomik ilerlemenin en önemli koşullarından biri, üretimin önemli bir kaynağı oluyor.

İşte dikkate değer bir kanıt: İnsanın çokyanlı gelişmesi yaşamsal iktisadi gereksinmede hürmaniter bir dileğe dönüşüyor. Emeğin karakterinde, üretim güçlerinin yapısında köklü bir değişme oluyor.

Bunun kadar önemli başka bir kanıt da şudur: Bilimsel-teknik devrimle ilgili tartışmalarda doğal, teknik bilgilerin giderek artmakta olan rolü bazan tekyanlı olarak belirtiliyor. Bunun böyle olduğu söz götürmez. Fakat «insan etkenleri»nin yeni anlam ve önemi üstüne söylediklerimizin tümünden, bir de toplumsal bilimlerin işlevlerinin kesinlikle değişmekte ve öneminin artmakta olduğu sonucu çıkıyor. Emeğin sosyalleşmesi, yani emek aktivitesini teşvik, üretim ve yönetim örgütünün iyileştirme, işçilerin kişisel ilişkilerini yetkinleştirme, ve dahası, toplumsal ilişkilerin büsbütün yenilenmesiyle ilişkili tedbirler gibi temel problemlerin çözümü ilkönce toplumsal bilimlerin başarılarına bağlıdır. İnsan yedekleri ekonomisi, emek psikoloji ve sosyolojisi, yönetim bilimi gibi yeni sosyal bilimler doğrultularının belirmesi ve gelişmekte olması rastgele değildir. Kadroların yetiştirilmesine ve mesleksel eğitiminde temelli reformlar yapılması da rastgele değildir.

Burada artık konumuz bakımından önemli olan ilk sonucu çıkarabiliriz: Tarihsel olarak kapitalizmin ilerlemesini belirliyen ilk sanayi devrimi, dönüşsüz olarak, emeğin yaratıcı içerikten yoksun edilmesine, işçinin makineye canlı bir eklenti haline getirilmesine yol açıyordu. Kapitalizmin genel bunalımı döneminde ve yeni, sosyalist üretim ilişkilerinin utkusal gelişmesi çağında oluşan bilimsel-teknik devrim, kendine özgü iç eğilimlerin zoruyla, emeğin zenginleşmesi, işçinin rolünün ve kişiliğinin yükselmesi koşullarını hazırlıyor. Şu da var ki, eğilim dediğimiz şeyin henüz gerçekliğin kendisi olmadığını da unutmamak gerekir. Çağdaş teknik ilerlemenin akışına ve reel sonuçlarına, toplumun sosyal düzeni kesin damgasını vuruyor.

Emeğin sosyalleşmesi gereğinin ve bunun güncelliğinin tedricen kavrandığı, bu arada en gerçekçi ve öngörülü düşünen burjuva fikir ve eylem adamlarının da bunu yavaş yavaş kavradıkları görülüyor. Yüzyılımızın 30 yıllarından itibaren, kapitalist ülkelerde, emeğin yeğlilik ve etkinliğini artırmanın bağlı olduğu çeşitli etkenlerin geniş ölçüde incelenmesine başlandı. İnsanın psiko-fizik olanakları ve çalışma ritimleri, atelyelerde ısı ve rutubet rejimleri, iş güvenliği, sağlığı ve estetiği rejimleri, yöneticiler ile astlar arasındaki ilişkiler enikonu incelendi. Bundan başka, haddinden fazla işbölümüne kaçmanın, kılı kırk yarar, dar görüşlü ve titiz bir kontrolle işçinin her hareketine karışmanın, üretimde gergin temponun gözle görülür olumsuz sonuçlar doğurduğu tekrar tekrar tespit edildi. Bu gibi koşullar altında insanın girişkenlik ve çalışma zevkinin zayıfladığı; tek-düzenliğin dikkati azalttığı veya tam tersine, sinir bozduğu; çalışma yeğliliğinin aksadığı, kalitenin bozulduğu anlaşıldı. Kapitalist ülkelerin uzman-

ları, bütün bunları dikkate aldıktan sonra, birçok sağıltıcı sosyal-teknik tedbirler düşünerek, bunları pratikte de gerçekleştirmeye giriştiler. Bu cümleden olarak, işçiyi firmanın problemleriyle tanıştırmaya, örgütlemeye, teknolojiye vb. onu elverişli çözümler aramaya çekmeye özen gösterir oldular. Bu uzmanların bazı yapıtlarında, kendi deyimleriyle «emeğin dezalienasyonu»na (yabancılaşmaktan kurtarma) değiniliyor, yani kişinin emek sürecinde beliren yabancılaşmasını gidermenin, üretim sürecinde işçilerin daha göz doldurur bir varlık göstermelerine yardım etmenin çarelerini bulma gereğinden söz ediliyor.

Ne yandan baksanız, zamanın ruhuna uygun olarak kapitalist üretimin modernleştirilmesi sözkonusudur. Ve itiraf edelim ki, bu yönde büyük bir çaba gösteriliyor. Gerçi, bazan, problemin çözümü için «küçük çapta sosyalleşme» dedikleri işlemin (örneğin, çalışma güvenliğini, sağlık ve estetiğini normalleştirme gibi, personeli hoddinden fazla gerilimle çalıştırmadan sakınma gibi, onu ufak-tefek rasyonalizasyona çekme vb. gibi denemeler) yeterli olduğu söyleniyor. Fakat «küçük çapta sosyalleşme», çağdaş karmaşık üretimin yetkili bir yönetim gerektirdiği, kapitalizm koşullorındaysa, bunun («çağdaş», «hümanist» metotlarla hareket eden) yeni elit tarafından (o kadar insansızca olmasa bile) zorlandığı, amma gerçekte olağan işçilerin girişimini sırf işi yürütme eylemine indirgediği gerçeğini bir kenara bırakıyor.

Bu tehlikeyi sezen sosyologlar, emeğin örgütlenmesinde ve sözümona yönetim sosyo-teknğinde denemelerle yetinmiyorlar. Bir yandan, üretim demokrosisi sorunu, işçiler bir bütün olarak kuruluşun eylemiyle ilgilenedikleri ve bütün firma çapında işbirliğine çekildikleri takdirde keşfedilebilecek psikolojik-toplumsal büyüme rezervleri sorunu da ortaya konuluyor. Bunun içinse, artık emeğin sosyalleşmesinden çok, burjuva ideologlarının terimiyle «ilişkilerin sosyalleşmesi», «ekonomik hayatın demokratikleşmesi» gereklidir. İşte neo-kapitalizmin modern psikolojili müritlerinin esinlediği çeşitli ek denemeler; işçilerin «kuruluş yönetimi»ne katılımını örgütleme, firmanın kazançlarıyla ilgilenmelerini sağlama denemeleri de bundan ileri gelmektedir.

Ne var ki kapitalizm koşullarında bu girişimler de sınırlıdır, zira kapitalist düzenin temellerine, yani özel mülkiyet kurumuna dokundukları yoktur. «Partnörlük» ve «teknik-ekonomik danışmalar» ancak vurgun çıkarlarını tehdit etmediği ölçüde teşvik görüyor. Öyle ki, «halk hisseleri»ni ortaya süren kapitalistler, insanlarda «ortaklık çıkarları benzerliği» duygusu uyandırmaya bel bağlıyorlar. Gerçekteyse, bu «halk hisseleri» sahiplerinin gelirleri, işçinin kuruluş içindeki reel etkisi gibi gayet zayıftır. Gerçekler ve kanıtlar, sermayenin çeşitli yeniliklerden emekçilerin gerçekten kurtuluşu için değil, daha kurnaz ve maskeli biçimlerde hareketle insanları aldatarak, egemenliğini ileride de koruyabilmek için yararlandığını

gösteriyor. İşçi sınıfı örgütlü birliklerinin gitgide güçlenen direnişinin çoğu kez bu denemeleri sonuçsuz bırakması, rastgele değildir.

Kapitalist toplumda bilimsel-teknik devrim hayatta ağır sonuçlar doğurarak oluşuyor; bilinen problemleri keskinleştiriyor ve bir yandan yenilerini doğuruyor (örneğin doğal çevre kirlenmesi, hayatın giderek ağırlaşması, kötüleşmesi gibi.) Zira bilimin gelişmesinde başarılar bir günde üretimi tanınmıyacak kadar değiştirebilir; amma insanların yarına güveni, edindikleri vasıfları ve aldıkları gündeliği kaybetmiyecekleri güvenci boyuna azalıyor. Yeni bir meslek edinme daha çok vakit istiyor, gerektirdiği harcamalarla aile bütçesine ağır geliyor; çalışma yeteneği dönemi de yaşam süresine oranla azalıyor. Ensonu, tekeller, amansız rekabet savaşımı koşullarında sıkı bir tasarrufa yönelerek, güvenlik tekniğine önem vermeye yatkın oluyorlar. Bu da hiç de az sayılamıyacak iş kazalarına yol açıyor, bazan da işçilerin hayatına maloluyor.

Kısacası, kapitalizm koşullarında bilimsel-teknik devrim gayet karmaşık çağdaş problemlerin otomatik olarak çözümünü hiç de garantilemiyor. Bilimsel-teknik devrim «hümaniter değerler için tümel bir tehlike» de değildir. Bazı burjuva ideologları bu düşüncüyü de ileri sürüyorlar. Oysa, işin özü odur ki, teknik ilerlemeden doğabilecek tehlike (bilimin kazanımlarının insanın zararına kullanılması olanağı) burjuva toplumunun teknik mekanizmasında değil, sosyal mekanizmasında yuvalanmaktadır. Çağdaş Batı sosyolojisi, isteyip istemediği bir yana, emeğin ve üretim ilişkilerinin geniş ölçüde sosyalleşmesi gerektiğini kendine göre kabul ediyor, fakat bu iş kapitalist düzenin olanaklarını aşıyor.

Bilimsel-teknik devrim, sosyal devrime dayandıkça, Marksist-Leninist fikirlerin etkisiyle birleştikçe, sosyalizm kuruluşu ve gelişmesiyle birleştikçe en büyük yarar sağlıyor. İnsanlar, diyor K. Marks, «bir kere edindikleri şeyden hiç bir zaman vazgeçemezler, amma bu içinde belirli üretim güçleri edinmiş oldukları toplumsal biçimden vazgeçmiyecekleri demek değildir. Tam tersine. Elde ettikleri sonuçtan yoksun olmamak için, uygarlığın nimetlerini yitirmemek için, insanlar kalıtım olarak devraldıkları bütün toplumsal biçimleri değiştirmek zorundadırlar.»⁽¹⁾

Sosyalizmde, üretim araçlarının toplumca ve plânlı olarak kullanılması sayesinde, üretim güçlerinin gelişmesi, emek kaynaklarının dağılımı, kadroların yetiştirilmesi ve yeniden eğitimi işleri peşinen plânlaşır. Toplumun sonrasız olarak işsizlikten, insanlar da işsiz kalma korkusundan, işten atılma korkusundan azat olur. Teknik ilerleme sayesinde sağlanan emek tasarrufu çalışma süresinin kısaltılmasıyla uyumlu biçimde bağdaştırılır. İş sürecinde insanın kişiliğini yitirmesine, onun kaderiyle oynanma-

(1) K. Marks ve F. Engels, Eserler, c. 27, s. 403.

sına olanak verilmez, çünkü politik egemenlik ve aynı zamanda üretim araçları halkın elindedir.

Bilimsel-teknik devrim, yukarıda da söylediğimiz gibi, emeğin zenginleşmesi için, işçinin rolünün ve kişiliğinin yükselmesi için gereken maddi koşulları yaratıyor. Ve kapitalizm koşullarında emeğin sosyalleşmesi gibi ilk bakışta soyut bir moral değerın üretimsel bir yararlık kazanması doğal olmadığı halde, sosyalizmde beklenmedik veya çelişkili hiç bir şey yoktur. Komünistler, emeğin kurtuluşunu, yüceltilmesini, yalnız teknik-ekonomik veya sosyal-teknik (yönetim etkinliği) bir problem değil, aynı zamanda kendi ideallerinden biri ve toplumun en yüksek hedefi sayıyorlar.

Marksistlere göre, emek hiç bir zaman sadece varlığı sürdürme aracına indirgenemez; kabiliyetleriyle, onur duygusuyla, toplumun karşısında sorumluluk duygusuyla ve insanların selâmeti için çalışma özeniyle insanın bütün yaratıcı özlüğü emekte ifadesini bulur. Emek, insanı toplumsal hayata katar ve bu da toplumu kişiliğın oluşup belirebilmesi için bütün gerekli olanakları yaratmakla ödevlendirir.

Doğaldır ki, bu olanaklar sosyalizmde de otomatik olarak gerçekleştirilemez. Emeğin daha öte sosyalleşmesine yönelik tedbirler çok dikkat istiyor, vasıflı kadrolar ve örgütsel alışkanlıklar gerektiriyor. Bazan, insanlar, üretimin teknik yanına, işçilerin emeğe olan ilişkisini belirliyen toplumsal ve kişisel neden ve gerekçelerden daha çok özen gösterdikçe, çeşitli güçlükler de çıkıyor. Mühendis ve teknisyen yetiştirmenin sosyalleşmesi, yüksek okullarda felsefenin, politik ekonominin, yönetme biliminin, sosyolojinin, toplumsal psikolojinin, genel mesleksel ahlâkın ciddi yetle öğrenilmesi ve aynı zamanda kuruluşların teknik personeli ile yönetim personeli arasında eğitim çalışması emeğe teknokratça yaklaşımın böyle nüanslarının giderilmesine hizmet etmelidir.

Sosyalizm öyle bir düzendir ki, diyor V. İ. Lenin, bu düzende «halk yığınları yalnız seçimlerde oy kullanmaya değil, aynı zamanda hergünkü yönetim işine serbestçe katılım düzeyine yükselecektir.» (2) Bununla beraber, apaçık görülüyor ki, üretim yönetimine geniş yığınların katılımı hakkındaki bu fikri genel karakterlidir; buna karşılık, katılımın somut biçimleri çeşitli olmalı, yalnız her memleketin kendine özgü ulusal özelliklerine değil, sosyalizmin şu veya bu aşamasına da cevap verebilmelidir.

Bunu pratikte izliyecek olursak, Sovyet egemenliğinin ilk yıllarındaki işçi kontrolü gibi, daha sonra da fabrika parti ve sendika örgütlerine verilen yönetim eylemini denetleme hakkı vb. gibi, içinde Lenin'in fikrinin simgeleştığı biçimlere işaret edebiliriz. SSCB'de ve diğer Avrupa sosyalist ülkelerinde daimi eylem halindeki fabrika üretim toplantıları, Polonya'da

(2) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 33, s. 116.

işçi yönetim konferansları gibi özel işçi yönetim organları da bunlar arasında sayılabilir.

Sosyalist üretim demokrasisi öyle birden ve en yetkin biçimde belirip oluşuvermiyor; bilimsel-teknik devrim bu demokrasinin gelişmesi için yeni perspektifler açıyor. Bilimsel-teknik devrim, özellikle, halkın egemenliğinin gerçekleştirilmesi yolunda öteden beri varolan iki güçlüğü, yani serbest vakit kıtlığı ile geniş emekçi tabakalarının kültür ve öğrenim yetersizliğini ortadan kaldırıyor. Sosyalist ülkelerde, ekonomi ve toplumsal hayat yönetimi sisteminde gerçekleştirilmekte olan dönüşümler, yığınların çeşitli biçimlerde yönetime katılımının sürekli olarak geliştirilmesiyle ilişkilidir. İktisadi sorunlar (aşırı santralizasyondan vazgeçme, kuruluşların ve kuruluş birliklerinin haklarını genişletme, sendikaların ve bilimsel-teknik örgütlerin yetkilerini artırma), yersel yönetim problemleri (bölgesel yönetimi geliştirme), eğitim ve kültür, politik (temsili) demokrasiyi yetkinleştirme gibi alanların her birinde, sosyalist halk iktidarını geliştirme, yönetimde işçi sınıfının rolünü ve etkenliğini yükseltme eğilimi gözle görülürcesine ortadadır.

Sosyalizmde bilimsel-teknik devrimin, kapitalizmdekine kıyasla, verdiği sonuçlardaki ilkesel ayrımların ne kadar büyük olduğu hakkında, günün sorunu olan serbest vakit problemi de yeterli bir fikir veriyor. Birçok burjuva ideologları, geleneksel olarak, serbest vakti (aynı zamanda kültürel yaşamı) yalnızca, insan yaşamına kişiliğini kaybettiren, onu deforme eden emeğin yükünü (yorgunluğu ve yıpramayı) giderme süresi olarak kabul ediyorlar. Marksist ise, serbest vakti emeğin yalın işlevi, işgücünü yenden üretme ve yenilemenin olağan biçimi olarak kabul edemeyeceği gibi, hiç bir suretle, emeği de dinleme ve öğrenmenin ödeşme karşılığı sayamaz, emekte serbest vakit işlevi göremez.

¹Marksist-Leninist, geleceğin insanını, «homo faber» veya bir başka tekyanlı yaratık olarak değil, çeşitli nitelikleri («homo faber», «homo economicus», «homo politicus», «homo sapiens» ve «homo ludens» vasıflarını) diyalektik biçimde kendinde birleştiren kişilik olarak düşünüyor. Komünistlere göre, kişi, insanlığın ulaştığı mânevî başarıları benimsememişse, dünyayı ve dünyadaki yerini çözümleme üzerinde düşünmüyorsa, yetenek ve yükümüne göre çalışmıyorsa, tam ve yetkin olamaz.

Denge teorileri de kapitalist düzende ciddi çelişkilerin hüküm sürdüğünü gösteriyor. Egemen sınıflar, kendi iktidarlarını savunurken, ücretli emeğin karakterinde azçok kaleme gelir değişimlere yol vermez ve bu yüzden yığınların dikkat ve ilgisini daha çok anlamsız avuntular üzerinde toplamaya çalışırlar; toplumsal etkenlik idealini de bireysel girişkenliği putlaştırmayla, «yığınsal kültür»ün taklitlerine obur bir iştahla değiştirirler.

Çarçabuk «refah devletleri» olarak ilân edilen bir dizi memlekette «yok-

sullukla savaş», ne yazık ki, emekçiler için mânevi zenginlik ve gerçek kültürel gelişme kaynağı olmuş değildir. Birçok kanıt, işin daha çok bunun tersi olduğunu gösteriyor. Öyle ki, bu memleketlerde, kültür, düpedüz bencil çıkar temeline dayanan ve özden yoksun tüketim taklitlerinin tehdidi altında bulunuyor; insanlar ise gerek çalışma sırasında, gerekse serbest saatlerinde yorgunluk hissediyor, zavallı durumlarından ötürü bezginlik duygusundan kurtulamıyorlar.

Sosyalist toplum, yaşamının anlam ve değeri hakkındaki anlayışında, yalnızca gitgide artan yığınsal tüketim değerleriyle ve serbest vakitlerin çoğalmasıyla bağlanamaz. Buna çalışma süresi değerini, insan yaşamının ana içeriğini ve kişinin heryönlü gelişmesinin koşulunu oluşturan emek değerini de eklemek gerekir.

Sosyalist uygarlığın ilerlemesi, yukarıda belirttiğimiz gibi, insanların emekte kişisel bir hoşnutluk bularak gitgide daha yaratıcı biçimde çalışmalarına yardım ediyor. Bu açıdan bakılınca, emek ile serbest vakti birbirine karşı koymanın olanağı kalmıyor ve problem artık hayatın her alanında insanların yaratıcılığa hazırlanması problemi oluyor. Gerek üretimde, gerekse «serbest» alandaki aktif insan çok değer verdiğimiz kişilik örneği olduktan sonra, toplumsal hayatın bu alanlarının da ona göre uyumlu bir gelişme göstermesi gerekiyor. Yoksa, örneğin sadece serbest vaktin örgütlenmesine özen göstermek yanlış olur. Ne var ki, bütün dikati yalnız üretim alanı üzerinde toplamak da daha küçük hata değildir.

Bilimsel-teknik devrim dolayısıyla, üretici olan ve üretici olmıyan alanların (aynı zamanda toplumsal hayatın) ekonomik bölünüşü oldukça değişiyor. Eğitim-öğretimin bazı alanlarında birçok bilim kolları, K. Marks'ın öngördüğü gibi, «doğrudan doğruya üretimsel güç»⁽³⁾ haline geliyor. Bu durum, yatırımlar politikasında da değerlerin yeniden gözden geçirilmesini gerektiriyor. Düne kadar üretimsel olmıyan diye bildiğimiz harcamalar, günden güne ekonomik büyümeyi hızlandırıyor ve artık üretimsel oluyor.

Bugün, üretimsel olmıyan hedeflere ilişkin ödenekleri ne oranda artırmanın yararlı olacağı ve şimdi daha hızlı ekonomik gelişmenin buna ne derece bağlı olduğu bizi pratik olarak çok ilgilendiriyor. Örneğin, konut semtlerinde ve dinlenme evlerinde toplumsal yaşamın canlandırılmasına yöneltilen ek yatırımların belirli bir ekonomik etkinliği olacak mıdır? Taşıt araçları örgüsünü geliştirmek gibi, etkin sağlık yardımları, iyi örgütlü dinlenme gibi toplumsal hizmetlerin yararı elbette söz götürmez. Bu hizmetlerin genişletilmesi için harcanan ödenekler kat kat artarak geri geliyor. Ama burada eğitimsel, moral değerler de önemlidir. Eğer, söze gelişi, konut semtlerinde ve dinlenme evlerindeki atmosfer, bireycilik be-lirtilerini, esnafça yabancılaşma ve bencilliği dürtükler ve teşvik ederse,

(3) K. Marks ve F. Engels, Eserler, c. 46, s. 215.

bu sonra üretim alanında, zaten hâlâ daha kişisel sivrılme, emeği hafife alma, kızgınlık, toplumun malını çarçur etme ve benzerleri gibi kusurlara rastlamakta olduğumuz üretim alanında da kendini göstermez mi?

Üretimsel olmıyan alanlar üzerinde dikkatin artırılması sosyalizme özgü hümanist değerbilirliğe uygundur. Çünkü sosyalizm (ve hele gelişmiş sosyalizm), yalnızca üretim araçları üzerinde toplumsal mülkiyet ve plânlı ekonomiden ibaret değildir; sosyalizm aynı zamanda insanlar arasında adalet ve arkadaşça işbirliği temeline dayalı yeni ilişkiler demektir, yeni açıdan bir hayat görüşü, yeni nitelikte bir yaşam demektir, emekçilerin kültürel hayata ve yönetime gitgide artan katılımı ve ensonu yeni ve mânen zengin insan demektir. Çağdaş bilimsel-teknik devrim koşullarında «Komünist Partisi Manifesti»nde yer aldığını bildiğimiz fikir, yani eski, burjuva toplumunun yerini «her bireyin serbest gelişmesi bütün herkesin serbest gelişmesinin koşulu» ⁽⁴⁾ olacak bir birlik ve bağlaşmanın alacağı fikri olanca gücüyle doğrulanıyor.

⁽⁴⁾ K. Marks ve F. Engels, Eserler, c. 4, s. 447.

Anti-komünizm karşı-devrimin silâhıdır

Marksist-Leninist teori, tekelci burjuvazinin sosyalist ülkelere, uluslararası komünist ve işçi hareketine, ulusal bağımsızlığı uğrunda savaşan halklara, demokrasi ve ilerlemeden yana olan tüm güçlere karşı yürüttüğü savaşta saldırı ideolojisi olarak kullandığı anti-komünizmin, tam bir tarifini yapmıştır. En gerici olma niteliğini taşıyan bu ideoloji, kardeş partilerin çeşitli belgelerinde, kongre kararlarında bütün ayrıntılarıyla incelenmekte ve yerilmektedir.

Örneğin, SBKP'nin Programında şöyle deniliyor: «Emperyalistler, aldatıcı anti-komünist belgeler arkasına gizlenerek, tüm ilerici ve devrimcileri kovuşturma ve baskı altında tutmakta, işçilerin arasına kama sokmaya, proletaryanın savaş azmini kırmaya çalışmaktadır. Bugün, bu kapkara bayrağın altında, finans oligarşisi ve militarist klikler, faşistler ve gerici din adamları, sömürgeciler ve büyük toprak sahipleri, emperyalizmin tüm ideolojik ve politik yardımcıları v.b. gibi toplumsal ilerlemenin bütün düşmanları toplanmaktadır. ⁽¹⁾»

Marksist-Leninistlerin anti-komünizmi ve onun çağımızın politik hayatında oynadığı karşı-devrimci rolü değerlendirmelerindeki doğruluk hiçbir zaman günümüzde olduğu kadar açıklıkla anlaşılmamıştır. Anti-komünizmin Şili faciasının hazırlanmasında adeta çözümleyici rol oynadığı söylenebilir. Uluslararası ve yerli gericiğin bir çirkef seli halinde yayılcı anti-komünist yalan ve iftiraları, Portekiz devriminin kazanımlarını silip süpürmekle tehdit ediyor. Artık bunu görenler yalnız komünistler değildir. İngiliz İşçi Partisi'nin sol kanadına mensup Ken Coats, Portekiz'i iki defa ziyaret ettikten sonra, Londra'da çıkan haftalık «Tribune» dergisinde: «Rus otokrasisinin ortadan kaldırılmasından bu yana, Portekiz'de olduğu kadar, hiçbir ülkede politik olaylar hakkında bu kadar yalana başvurulduğunu sanmıyorum» diye yazmıştır. ⁽²⁾

Bunlar boş lâf değildir. Komünistlere ve demokratlara karşı yalan ve iftiralara, küçük düşürücü söylentilere, sahte belgelere başvurulmakta, kısacası her şey yeniden uygulanarak, Portekiz devrimini savunanların kafaları karıştırılmakta, bir kısmı ürkütülmekte, bazıları aldatılmakta, Portekiz Komünist Partisi'nin hedef ve metodlarıyla, sosyalist topluluğun üyesi memleketlerin ilke ve politikaları hakkında yozlaştırılmış, sahte fikirler aşılanmaktadır. Gözetilen amaç, demokratik güçlerin bölünmesi, devrimci iktidarın zayıflatılması, komünistlerin yalıtılması, böylelikle tüm demokratlara ve yurtseverlere karşı saldırılar yolunun açılması, devrimin, «ılımlı» burjuva-demokratik renkte boyalarla boyanmış bir görüntü halinde sınırlandırılması yoluyla, yavaş yavaş durdurulmasıdır.

⁽¹⁾ SBKP Programı, Moskova, Politizdat, 1971, s. 52.

⁽²⁾ «Tribune» July 25, 1975, p. 12.

Günümüzde anti-komünizmin çeşitli yüzeyleri vardır ve gericiliğin ihtiyaçlarına göre, türlü türlü biçimlere girerek, çeşitli meslekler takınmaktadır. Dış görünüşteki bütün bu farklara karşın, anti-komünizmin iç bünyesi daima toplumsal devrime, gerçek sosyalizme karşı kinle dolup taşmaktadır. Köklü toplumsal değişiklikler karşısında duyulan korku, dağılındaki cahil bir köy papazını, liberal üniversite profesörü bir «alimi», tatlı dilli sağcı sosyalist bir avukatı, elinde patlayıcı madde taşıyan pogrom meraklısı bir faşisti aynı cephede birleştirmektedir. Anti-komünizmin propaganda dağıtıcısında genel olarak aynı şeyler yer almaktadır. Hiç değişmeden hep komünistlerin «saldırgan» oldukları, diğer insanlara ve partilere egemen olmayı istedikleri, şiddetten başka bir şey tanımadıkları, demokrasinin ve bireysel özgürlüklerin yeminli düşmanı, «tanrı düşmanı» oldukları ileri sürülmektedir. Netekim Portekiz’de, başpiskopos Fransisko Maria da Silva, Braga şehrinde komünist katliamının sinyali verirken aynen bu deyiimi kullanmıştır.

Genel olarak Portekiz olayları (daha önce de Şili olayları) Marksist-Leninistlerin anti-komünizmin amaçları, yerli gericiliğin ve yabancı emperyalizmin demokrasiye ve ilericiliğe karşı savaşta başvurdukları namusuzca metodları hakkındaki teorik görüşlerinden çoğunun canlı bir kanıtı olmuştur.

Bu arada, özellikle şiddete karşı tutum son derece ibret vericidir. Portekiz devriminin en barışçı biçimler altında geliştiği aylar boyunca komünistlere her taraftan suçlamalar yağdırılarak, şiddetten yana oldukları, muhalefete dayanamadıkları, demokratik yöntemlerle güvenmedikleri ileri sürülüyordu. Oysa aslında ne oldu? Evvelâ şiddete sağcı çevreler başvurdu ve başlıca hedefleri komünistler oldu. Gericiliğin, 25 Nisandan sonra da güçlü mevzilerini koruduğu kuzeydeki birçok şehir ve kasabada, faşist külhanbeyler Komünist Partisinin yersel merkezlerine kundak soktular, Marksist kitap ve dergileri sokaklarda yaktılar, birçok komünistin evlerini yakıp yıktılar, ardlarında ölü ve yaralıları bıraktılar.

Bu durumda, Portekiz demokrasisi için komünistlerin değil, faşist şiddetin tehlike olduğunu anlamamak için insanın kör olması gerekir. Oysa «demokratik sosyalizmin» Batı Avrupa’daki patentli savunucuları (ve onların Sosyalist Enternasyonaldeki destekçileri) bu durum karşısında gözlerini inatla kapamakta ve bütün günahları Komünist Partisi’nin üstüne yıkmaya kalkışmaktadırlar. Ama acaba, demokrasinin gerçek taraftarları, bütün eylemlerinden Portekiz halkının menfaatlerini her şeyden üstün tuttuğunu gösteren Komünist Partisi’nin, Portekiz faşizmine karşı savaşa, herkesçe kabul edilen katkısını unutabilirler mi? Acaba insanlık faşist güçlerin, komünistlere yüklendikten sonra, demokrasi ve toplumsal ilerleme uğrunda savaşan bütün güçlere darbeler vurduklarına dair, anti-faşist savaştan çıkarılan en önemli tarihi dersi unutabilir mi?

Olayların tahlili, Portekiz'de devrimci sürecin gelişme ve derinleşmesine düşman olan çevrelerin anti-komünizm ideolojisi temelinde birleştiklerini kuşkuya meydan vermeyecek biçimde ortaya koymaktadır. Bu çevreler gerici bir bayrak altında toplamışlar, 25 Nisan devriminin kazanımları için ciddi bir tehlike yaratmışlardır. Sübjektif niyetleri ne olursa olsun, sosyalist parti yönetimindeki sağcı elemanların, Portekiz'de bütün gericiler için ilgi merkezi haline geldiklerine dair gerçek karşısında göz yummak mümkün değildir. Bunu İngiliz İşçi Partisi'nin resmi organı «Labour Weekly» dergisi bile üzüntüyle kabul etmek zorunda kalmıştır. Söz konusu dergi «sosyalist partisi bugün her soydan ve her boydan sağcı ile büyük toprak sahipleri ve kapitalistler tarafından destekleniyor» dedikten sonra, bunun «hiç te hoş gitmiyecek, ağır sonuçlar verecek bir şey» olduğunu belirtmektedir. ⁽³⁾

İngiliz dergisinin, Sosyalist Partisindeki sağcı çevrelerin canciğer hale geldikleri gerici elemanlarla ilgili liste kolayca uzatılabilir. Örneğin memleketten kaçan general Spínola'ya gizlice sempati besleyen ve hattâ Portekiz'de Pinoçet olmayı hayal eden tutucu subaylar bu listede yer alabilir. Bu arada katolik kilisesinin 'prenslerini de unutmamak gerekir. Katolik kilisesi Salazar ve Kaetano zamanında kendini rahat hissediyor ve Vatikanın bütün yeni eğilimleri karşısında kayıtsız kalıyordu. Böyle olduğu halde kilise, Portekiz Komünist Partisi'nin dini inançlara saygılı olmasına ve kiliseye karşı çıkmamasına rağmen, devrime ve komünistlere karşı girilen «haçlı seferler»e hemen katıldı.

Kuzeydeki katliamların sadece faşist elemanlar tarafından işlenmediği, bunlara Braga'daki başpiskopos da Silva gibi din adamları tarafından aldatılan müteasıp dindarların da katıldığı komünistler için bir sır değildir. İtalyan komünistlerinin gazetesi «Unità» da Silva'yı, haklı olarak, «Portekizli sivil harp uçurumuna sürüklemekle» suçlamıştır. Anti-komünizmin kilise kanadını temsil eden da Silva'nın kişiliği üzerinde duran gazete, başpiskoposun «son zamanlara kadar Salazar'ın faşist rejimini göklere çıkaran, sömürge harplerine katılmaya giden askeri birlikleri dualarla uğurlayan, Papa 23. Covanninin fetvalarını lânetleyen ve değiştiren eski din adamları takımından» olduğunu yazmakta, Salazar'a rahmet dilemek için kaleme aldığı metinde faşist diktatörü övmekten geri kalmadığını belirtmektedir. ⁽⁴⁾

Portekiz devriminin gelişmesini entrika ve provokasyonlarıyla gölgeleyen anti-komünist ittifakın çerçevesini imtiyazlarına dört elle sarılan eski egemen sınıfların temsilcileri, daha önceki rejim zamanındaki yüksek rütbeli subaylar arasındaki tutucular, yobaz din adamları, faşist rejimin süprüntüleri ve fırsat kollayan kodamanları, uluslararası tekellerin müşterileri ve emperyalistlere ait gizli servislerinden ajanları ve nihayet kendi ken-

⁽³⁾ «Labour Weekly» August 8, 1975.

⁽⁴⁾ «Unità», 13 agosto, 1975, p. 1.

dilerine demokrat ve sosyalist diyen, fakat tüm sağcı gürhün politik desteğinden faydalananlar meydana getirmektedir. Hiç şüphe yok ki anti-komünizmi resmi politika haline getiren NATO devletleri Portekiz'de sağcı güçlerin lehinde kabaca mücadelede bulunmasalardı yerli gericiler bu kadar ileri gitme cürretini gösteremezlerdi.

Burjuva propagandası, kamuoyunun dikkatini emperyalizmin tertiplerinden sapıtırarak, sahte izlere yöneltmek için elinden gelen her şeyi yapmaktadır.

Avusturya, İngiltere, İtalya, Fransa, Federal Almanya, İsviçre ve İsveç'ten 35 bilim ve kültür adamının, burjuva basınının Portekiz devriminin problemlerini sahte bir ışık altında yansımalarını protesto için yayınladıkları ortak bildiride: «Salazar ve Kaetano'nun diktatörlüğü altındaki Portekiz'in sorunları üzerine eğilmekten uzun yıllar boyunca dikkatle kaçınanlar, bugün bu ülkenin işçilerine utanmazca karşıyorlar» denilmektedir. (5) «Moskova'nın eli» masalı tekrar piyasaya sürülerek, Portekiz olaylarını bu elin yönettiği ileri sürüldü, aynı derecede eskimiş olan «Moskova'nın altınları» uydurması da tekrar ortaya atılarak Portekiz komünistlerinin altın içinde yüzdükleri iddia edildi. Ne var ki iftiracılar iddialarını ispatlayacak tek delil ortaya koyamıyorlar. Tam tersine, NATO ve Ortak Pazar'ın politik şantaj denemeleri apaçık ortadadır. Emperyalistler büyük politik tavizler koparmak, devrimi yarı yolda durdurmak için Portekiz'in ekonomik güçlüklerinden faydalananmaya kalkışıyorlar. Böylelikle de Helsinki belgelerinde yer alan ve şu veya bu devletin iç gelişmelerini değiştirmeyi amaçlayan her türlü ekonomik baskıyı yasaklayan maddesi kabaca çiğnenmektedir. Ortak Pazar Bakanlar Kurulu başkanlığı görevini üzerine alan İrlanda Dışişleri Bakanı Fitzcerild Dublin televizyonuna verdiği bir demeçte Portekiz'e ancak «komünizme karşı bir kale» teşkil edecek bir toplumun meydana gelmesi şartıyla «yardım» edilebileceğini apaçık söylemiştir. (6) Bunlar bilinen sözler! Öyle ya, NATO politikacıları için Portekiz'deki eski rejim ideal bir «komünizme karşı kale» değil miydi?

Bu satırlar, Portekiz devriminin büyük politik gerginlikler ve istikrarsızlıklar dönemini yaşadığı bir sırada kaleme alınmıştır. Gericilerin saldırılarına yiğitçe karşı koyan Portekiz komünistleri intikam ve şiddet yolunu tutmak istemediklerini belirtmekte, bir vatandaş harbi tehlikesine karşı uyarılarda bulunmaktadır. 15 Ağustosta Lizbon'da toplanan 20 bin kişinin karşısında bir konuşma yapan PKP Genel Sekreteri Alvaro Kunyal, «aklımızdan böyle bir şey geçirseydik, komünistler, gericiler partilerin 24 günde yakıp yıktıkları parti merkezleri kadar binayı 24 saatte yerle bir edebilirlerdi. Fakat bizim tutumumuz intikam yolundan yürümemize müsaade etmiyor» demiştir. Gerçek demokrat ve devrimci olan komünist-

(5) «Volksstimme» 30. August 1975.

(6) «Irish Workers Voice» N 946, June 7, 1975, p. 2.

lerin tutumu, onları, iktidar bunalımıyla ortaya çıkan sorunlar dahil, en çetin problemlerin politik yoldan çözümlenmesi yönünde aralıksız çabalara zorlamaktadır. Bunun için de bütün politik enerjileri solcu güçleri birleştirerek devrimi ve kazanımlarını savunma yönünde yoğunlaşmıştır. Bunun için de, Silâhlı Kuvvetler Hareketi'nin birliğini kuvvetlendirmek, genç demokrasiyi iç ve dış gericiliğin saldırılarından korumak için SKH ile halkı birleştirmek yönünde çaba harcamaktadırlar.

Bu savaşta Avrupanın çeşitli ülkelerinde ve bütün dünyada düzenlenen Portekiz devrimiyle dayanışma hareketi önemli bir rol oynamıştır. Milyonlarca insan, Portekiz'in Avrupada bir Şili olmasına karşıkoymaktadır. Ve her zaman olduğu gibi, bu defa da proletarya enternasyonalizmi ilkesine sadakatlerini gösteren komünist partileri ve uluslararası işçi hareketi bu dayanışma kampanyasının ön saflarında yer almaktadırlar.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi, sosyalist ülkelerde iktidarda olan diğer komünist ve işçi partileri, Portekiz devrimini desteklediklerini belirtmişlerdir. Başka ülkelerin içişlerine karışmama ilkesini kesinlikle uygulayan bu ülkeler, Portekiz halkının kendi yazgısını kendinin tayin etmesini ısrarla istemektedirler.

Fransa, İtalya, İngiltere, Finlandiya, Amerika Birleşik Devletleri, Federal Almanya, Belçika, Kanada, Meksika, İrlanda İspanya v. b. gibi ülkelerin komünist partileri Portekiz'deki komünizm aleyhtarı eylemleri kınamışlar, bu ülkedeki kardeşleriyle dayanışmalarını ortaya koymuşlardır. Birçok yığınsal emekçi örgütleri: sendika, kadın, gençlik v. b. kuruluşları tarafından da aynı yönde kararlar alınmıştır. Fransa'da Komünist Partisi, Sosyalist Partisi ve Sol Radikaller Hareketi ortak bir bildiri yayınlayarak Portekiz'deki son şiddet hareketlerini ve özellikle komünistlere karşı girilen vahşice saldırıları kınamışlardır. Dünya Sendikalar Federasyonu Portekiz emekçileriyle, onların sendikal örgütü olan Entersendikalle dayanışmasını dile getirmiştir. Bunun yanı sıra birçok yığınsal örgüt ve politik parti, Portekiz'de devrimin ilk döneminde başarıyla işbirliği yapan güçlerin, komünistlerle sosyalistler arasındaki birliğin yeniden kurulması isteğini belirtmişlerdir.

Şili'deki feci tecrübeden sonra Portekiz'de gericiliğin faaliyetini artırması ve demokratik cephede parçalanmanın sürüp gitmesi, insanların tehlikenin büyüklüğünü anlamalarını kolaylaştırmaktadır. Yığınlar anti-komünizmin karşı-devrimin zehirli bir silâhi olduğunu da anlamaktadırlar.

Tomas Man, anti-komünizmi zamanımızın en büyük aptallığı diye nitelemişti. Portekiz'de son dönemde geçen olaylar anti-komünizm karşısında her tavizin, devrimin menfaatlerine, tüm kurtuluş hareketlerine karşı cınayetlerin en büyüğü olduğunu ispatlamıştır.

L. Ş.

Bariş ve ilerleme savaşlarının saflarında

Toplumsal gelişmenin zorunlu gücü

Fanni Edelman

Dünya Demokratik Kadınlar Federasyonu Genel Sekreteri

Bariş ve sosyal ilerlemeden yana güçler, 1970'lerde tarihsel başarılar elde ettiler. Demokratik kadın örgütleri yumuşama sürecinin yayılması, bariş içinde yanyana yaşama ilkelerinin yerleşmesi, halkların sosyal dönüşümler yolunda ilerleyişinin hızlanmasına büyük katkıda bulundular. Politik ve ideolojik görüş ayrılıklarına karşı kadınlar, 20. yüzyılın son 25 yıllık döneminde insanlık önünde duran ödevlerin çözümüne etkili bir şekilde katılıyorlar. Zaten 1975 Uluslararası Kadınlar Yılı (UKY)'nın ⁽¹⁾ başlıca özelliklerinden biri de milyonlarca kadının yeni hayatın kurulmasına katılması olan uzun süreli amaçların, elde edilen başarılarla dayanarak tespit ve koordine edilebilmesi için, çeşitli uluslararası, bölgesel, ulusal konferans, seminer ve karşılaşmalardan yararlanmaktadır.

Dünya Demokratik Kadınlar Federasyonu (DDKF), UKY'nın girişimcilerindendir. ⁽²⁾ DDKF, 30 yıllık tarihi boyunca kadınların ekonomik, politik ve sosyal hakları, silâhsızlanma ve barişin güçlenmesi uğrunda aktif olarak savaşmakta, ulusal kurtuluş hareketlerini desteklemekte, çocuk haklarının savunulması ve çocukların terbiyesine büyük önem vermektedir. Sosyalist ve gelişmekte olan ülkeler kadın kuruluşlarının, kapitalist devletlerdeki demokratik hareketlerin geniş ölçüde katılmasıyla, DDKF gerçekten bir yığın örgütü oldu. Federasyon, BMT'nin UYK yapılmasıyla ilgili kararının içeriğini tüm dünya kadınlarına, bütün dünya kamuoyuna tanıtmaya çalıştı.

Federasyona üye ulusal örgütler, devlet organları, hükümet dışı örgütler, sendikalar, köylü, gençlik ve barişsever güçler hareketleri, çeşitli kilise vb. temsilcileri arasında geniş bir işbirliği temeli üzerinde, UKY'nın uygulanmasını örgütleyecek komiteler oluşturulmasının girişimini yaptılar.

⁽¹⁾ 1975 yılı, BMT Genel Kurulunun Aralık 1972'de aldığı bir kararla Uluslararası Kadınlar Yılı ilân edilmiştir.

⁽²⁾ Bununla ilgili öneri DDKF tarafından 1972 yılı başlarında BMT Kadınlar Komisyonu'nun 24. toplantısına sunulmuştur.

Hareketimizin, derin sosyal-ekonomik değişiklikler ve bilimsel-teknik devrimin hızla gelişmesiyle nitelenen çağımızda, kadın sorunlarıyla ilgili tutumu, açıktır. Federasyonumuz, kadın yığınlarının büyük bir güç olarak katkısı olmadan, toplumsal ilerlemenin mümkün olamayacağı açısından hareket etmektedir. Kadınların günden güne daha fazla üretime katılması, onların politik bilincinin artması, kadınların eşit haklara kavuşması uğrındaki savaşın, gerçek demokrasinin uygulanması, ulusal bağımsızlığın güçlenmesi ve sürekli bir barış sağlanması yönündeki savaşla sınıksız bütünleşmesi sorununu gündeme koymaktadır. UKY'nda yapılan içtenli tartışmalarda kendi görüşlerimizi açıklamaya, diğer hareketler kadının temsilcilerinin dilek ve derdlerini anlamaya çalıştık.

Biz, örneğin, bazı feminist örgütlerle olan ilişkilerimizi genişletiyoruz.⁽³⁾ Ama bunu yaparken, kadınları politik ve sosyal-ekonomik savaştan sapırtıran bazı ilkesel tutumlarla razı olamayacağımızı açıkça söylüyoruz. Kadınları serüvenci eylemlere iten sahte solcu grupların yakınlaştığı feminist hareketlerle asla anlaşamayız.

Görüş ve çalışma metodlarındaki ayrılıklara karşın, çeşitli kadın hareketlerinin eylembirliğini ve koordinasyonunu mümkün ve zorunlu yapan, birçok önemli sorun vardır. Bunların başında, kapitalist ülkelerin çoğunda hâlâ mevcut olan ve kadınlara karşı uygulanan ayırımın her çeşidinin kökünü kazımak sorunu gelmektedir.

Bu amaca ulaşılması uğrındaki savaşta, sosyalizmin gerçekleştiği ülkelerde kadın sorunlarını çözmeye örneği, büyük bir önem taşımaktadır. Bu ülkelerde özel üretim araç ve gereçlerinin ortadan kaldırılması ve insanın insan tarafından sömürülmesine son verilmesi kadınların erkeklerle eşit haklara kavuşmasının ekonomik, sosyal, politik, kültürel ve hukuki temellerini yarattı. Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist toplumlarda kadınların elde ettiği başarılar, dünyadaki bütün demokratik kadınların savaşı için tükenmez bir esin kaynağıdır.

Son yıllarda kapitalist ülkeler demokratik kadın hareketi ekonomik, sosyal ve politik haklarıyla ilgili birçok isteklerini gerçekleştirmeyi başardı. Fakat tekeli devlet sistemi, önceleri olduğu gibi bugün de kadınlara karşı, erkeklere karşı uygulanan daha sert ve geliştirilmiş sömür yöntemleri uygulamaktadır. Kadınların eşit haklı vatandaş olmalarını, demokratik reformlar uğrunda aktif savaşa katılmalarını bilhassa engellemeye çalışmaktadır. «Mutlak özgürlük ve demokrasi»den bahsetmeyi seven bazı burjuva ideologları, kadınların bilincini, toplumdaki rolüne ilişkin ve bağımlı kalmalarını, eşit haklı olmalarından daha yararlı sayan,

(3) Birçok kapitalist ülkede özellikle aydın kadınların oluşturduğu feminist örgütlerin ortak niteliği, cinsel farkları ve «erkek şovenizmini» kadınlara karşı uygulanan ayırım politikasının başlıca nedenlerinden saymalıdır.

artık maziye karışmış ve önemsiz yeniliklere bürünmüş yargılara esir etmeye çalışıyorlar. Burjuvazinin yığınsal enformasyon organları aynı amaçla, kadın sorunlarını anlaşılmaz, çok defa da kaba ve anormal bir şekilde ortaya koyuyorlar.

Emperyalist ülkeleri saran bugünkü ekonomik bunalım koşullarında, işsizliğin arttığı ve enflasyonun derinleştiği dönemde, işçi kadınlar, sınıf kardeşleriyle birlikte sermayenin egemenliğine karşı yürütülen savaşın ön sıralarında yürüyorlar. Mal fiyatlarında, mesken, sağlık hizmetleri ücretlerindeki artışların yükünü sırtında duyan kadınlar, birçok hallerde tekel-lerin derinleşen sosyal-ekonomik krizin sonuçlarını emekçilerin omuzlarına yükleme denemelerine karşı, yığınsal protesto, yürüyüş ve boykot hareketlerinin girişimcisi rolünü üzerlerine alıyorlar.

Bazı demografi uzmanlarının hesaplamalarına göre, dünya nüfusunun 2 milyarını kadınlar oluşturmaktadır. BMT'nin, dünya nüfusunun % 70'ini geliştirmekte olan ülkeler halklarının oluşturduğuna dair verilerini gözönünde tutarsak, kadınların ezici çoğunluğunun da bu ülkelerde yaşadığı sonucuna varırız. ⁽⁵⁾ Yalnız bu bile, dünyanın bu bölgesindeki devletlerde kadın hareketleri önünde duran sorunların boyutlarını göstermektedir. Bu devletlerin birçoğunda hâlâ kız ve kadınları köle durumunda tutan ekonomik gerikalmışlık, sefalet, okuma-yazma bilmeme, hastalıklar, asırlardan kalma önyargıların üstesinden gelmek gerekiyor.

UKY dolayısıyla Meksiko'da yapılan BM Dünya Konferansında, geliştirmekte olan ülkelerin sorunları, 133 devletten gelen delegelerin başlıca konusu oldu. Birçok kapitalist devletler temsilcileri konferansı soyut tartışmalara doğru yöneltmeye çalıştılar. Buna karşın, geliştirmekte olan ülkeler delegeleri, sosyalist devletler temsilcilerinin kesin desteğiyle, hükümetlere, hükümet dışı örgütlere, yığınsal enformasyon organlarına yöneltilmiş ve kadınların hak eşitliği sorununun pratikte nasıl' çözümleneceğiyle ilgili önemli tavsiyelere geniş yer ayrılan Meksiko Bildirisi ve 1975-1985 dönemini kapsayan Eylem Planı'nın kabulünü sağladılar. Bu belgelere göre, sömürgecilik, yeni-sömürgecilik, ırkçılık, faşizm ve siyonizmin ortadan kaldırılması, devletlerin ekonomik hak ve yükümlükleriyle ilgili Yasanın uygulanması; ⁽⁶⁾ eşit haklara dayanan ekonomik ilişkiler kurulması; devletler arasında bilimsel-teknik ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesi, bu yönde önemli rol oynamalıdır. Güçler dengesinin sosyalizm, demokrasi ve ilerleme yararına değiştiği, Eylem Planı'nın giriş bölümünde önemle belirtilmiştir. Burada, «tarih, kadınların erkeklerle birlikte, halkların maddi ve manevi alanlarda gelişmelerine ve toplumun olumlu yönde gelişme süre-

⁽⁴⁾ «Time», July 14, 1975, p. 28.

⁽⁵⁾ «World Plan of Action». United Nations World Conference of the International Women's Year. Mexico City, 1975, p. 2.

⁽⁶⁾ BMT'nca Aralık 1974'te kabul edildi.

cine katkısını kanıtlamakta, çağımızda kadınların kuvvetli, devrimci bir sosyal güç olarak oynadığı rolün artacağını göstermektedir» denmektedir. (?)

Meksiko konferansının önemi büyüktür. Burada kadınların durumu gerçekçi bir açıdan değerlendirildi, bütün ülkelerde kadınlara erkeklerle eşit hak ve sorumluluklar ve eşit olanaklar sağlanmasına yönelik eylem plânı kabul edildi.

Eylem Plânı, tüm demokratik, ilerici güçler için önemli bir belgedir. Bu plânın uygulanması uğrunda savaşmak, burada yer alan tavsiyelerin gerçekleşmesinin bütün insanlık yararına olacağı için, yalnız kadınların işi değildir. Söz konusu plânın gerçekleşmesi için demokratik kadın örgütleri elden geleni yapacaklardır.

Demokratik Kadınlar Hareketi demokratik güçlerin, özellikle komünist ve işçi partilerinin kadınların davasına yaptıkları katkıya, büyük değer biçmektedir. Komünistlerin hareketimize katılması, kadınların bağımlı ve eşit haklardan mahrum olmalarının sosyal-ekonomik kökenlerinin açığa vurulmasına yardım etmektedir. Kadın örgütlerinde eylem gösteren komünistler, kadınların ideolojik ve felsefi ilkelerine saygı gösterdikleri, onlarla kardeşçe diyalog kurdukları için, kadınların somut, özel isteklerini, tüm toplumu ilgilendiren sorunlarla bağdaştırmak gibi önemli bir konuyu doğru olarak ortaya koydukları için saygı, güven ve etki kazanmaktadırlar. Marksizm-Leninizm ilkelerine bağlı kadın hareketi militanlarının coşkulu çalışmaları, kadın yığınlarının politik bilincinin artmasına yardımcı olmaktadır.

Uluslararası Kadınlar Yılında kadınları ilgilendiren bütün sorunlara çözüm bulmak olanaksızdır. Yine de, şimdiye kadarki başarılarımızı azımsayamayız. Birçok çetin sorunun etrafı olarak görüşülmesi, gerçek durumun şimdiye kadar bilinmeyen yanlarının açıklanmasına olanak yarattı, birçok politik ve toplumsal örgütlerin kadın sorunlarının çözümüne katılmasını, birçok ülkelerde emekçi kadınların durumunun iyileştirilmesine yönelik somut girişimlerin gerçekleşmesini sağladı. Bu süreçte, Berlin'de yapılacak olan Dünya Kadınlar Kongresinin de katkısı olacaktır. Demokratik Kadınlar Hareketine yeni güçler katılmakta, yeni örgütler kurulmakta, ama halâ milyonlarca kadının bu savaşa katılmadığı da ortadadır. Bizim en önemli ödevimiz, eşitsizlik ve ayırım politikasının altından en çok ezilen kadınların katılmasını sağlayarak, hareketimizi genişletmektir. Burada kastettiğim, özellikle kapitalist ve birçok gelişmekte olan ülkelerdeki işçi, köylü ve genç kadınlardır.

Kadın örgütlerine barış, silâhlanma yarışına son verme, politik yumuşamayı askersel yumuşamayla tamamlama, birçok halklar için kırım olan fakirliğe, açlığa, gıdasızlığa karşı yedek olanakların seferber edilmesi

(?) «World Plan of Action». Op. cit., p. 3.

uğrındaki savaşta, büyük sorumluluklar düşmektedir. Dünyada, bu sorunların çözümlenmeyeceğine inanmış birçok erkek ve kadın vardır. Böyle bir görüş, yığınları hareketsiz hale getirebilir, bunun için de yalnız gerici güçlerin işine yarar. Bizim görüş açımız başkadır. Biz, karmaşık sosyal-ekonomik sorunların çözümleneceğine inanıyoruz. Barış içinde yanyana yaşama ilkelerinin yerleşmesi ve değişik toplumsal düzenli devletler arasında, eşit haklara dayanan işbirliği kurulması yönünde önemli bir adım olan Helsinki Belgesini imzalayan 33 Avrupa devleti, ABD ve Kanada'nın yüksek seviyedeki yöneticilerinin, tarihte eşi görülmemiş konferansını hatırlamak, görüşümüzü doğrulamak için yeterlidir.

Demokratik kadın örgütleri sürekli çalışmalarıyla, dünyada gelişen ve kadın sorunlarının tam olarak çözümlenmesi için yeni perspektifler açan olumlu değişikliklerin yerleşmesine ve derinleşmesine yardımcı olmaktadır.

Rakamlar ve kanıtlar

Çeşitli toplumsal düzenleri olan ülkelerde kadınların durumu, onların toplumun ekonomik, sosyal ve politik gelişmesine katılma oranına göre değerlendirilebilir.

Uluslararası Emek Bürosu'nun (UEB) verileri, çeşitli ülke ve bölgelerde emek alanında; aktifliğin gelişmesi temposundaki nispetsizliğe karşın, kadınların toplumsal üretime katılmalarının arttığını gösteren genel bir eğilimin varlığını doğrulamaktadır. Bu, sosyalist ülkelerde en açık bir biçimde belirmektedir. Örneğin Sovyetler Birliğinde, çalışma yeteneği olan tüm kadınların yüzde 92,5'i halk ekonomisinde çalışmakta ya da okumaktadır. Sovyetler Birliğinde işçi ve memurlar sayısında kadınların oranı 1940'da yüzde 39'dan 1974'de yüzde 51'e çıkmıştır. ⁽¹⁾ Macaristan'da 1960'da % 36'dan, 1973'de % 43'e, Polonya'da 1946'da % 31'den 1974'de % 46'ya. Çekoslovakya'da 1948'de % 37,8'den 1972'de % 47,5'e çıkmıştır. ⁽²⁾

Kadın emeğinin kullanılması kapitalist ülkelerde de artıyor. Amerika Birleşik Devletleri'nde genel çalışma gücünde kadınların oranı, 1950'de % 30'dan 1972'de % 38'e, Kanada'da 1960'da % 27'den 1970'de % 33'e, İngiltere'de 1951'de % 32'den 1971'de % 36'ya çıkmıştır. ⁽³⁾

⁽¹⁾ «Sovyetler Birliğinde kadınlar», Moskova, «İstatistik» 1975, s. 5.

⁽²⁾ «Kadınların toplumsal üretime katılması». 17–20. 9. 1974. Sovyet Kadınlar Komitesi arşivinden.

⁽³⁾ «Egalité de chances et de traitement pour les travailleuses. B. I. T. Genève, 1975, p. 11

Fransa'da 1962–1972 döneminde çalışan kadınların oranındaki artış % 26'yı bulurken, erkeklerdeki bu artış ancak % 13 oranında olmuştur. ⁽⁴⁾

Kadın emeğinin karakteristiği ve istihdam oranı. Sosyalist ülkelerde kadınların üretime katılma olanakları geniştir. Meslek seçiminde, kalifiye iş alanları da dahil, kadın ve erkeklerin eşitliği genel yasalıktır. Örneğin, Sovyetler Birliğinde halk ekonomisinin sanayi kollarında çalışan kadınların oranı 1940'da % 38'den 1974'de % 49'a çıkmıştır. ⁽⁵⁾ Mürekkep cihazları yönetme gibi işlerde çalışan kadınların sayısı da artmaktadır. Örneğin otomatik bantlarda çalışan operatörlerin % 77'si ve otomat aygıtlarda çalışan makinistlerin % 42'si kadındır. Alman Demokratik Cumhuriyetinde sanayide çalışan kadınların oranı 1965'de % 39'dan 1974'de % 45'e çıkmıştır. Sovyetler Birliğinde proje işlerinde çalışan tüm mühendislerin % 35'i kadındır.

Kapitalist ülkelerde kadın emekçilerin çoğu ya vasıfsız ya da yarı vasıflı işçi olarak çalışmaktadır. Örneğin, CGT'nin verilerine göre, Fransa'da tüm çalışanların % 29,6'nı, yeterli derecede uzmanlaşmamışların % 22,9'nun, kalifiye işçilerin % 15,8'ni, teknisyenlerin % 11,1'ni, mühendislerin % 3,4'nü kadınlar oluşturmaktadır. ⁽⁶⁾ İngiltere'de kadın mühendislerin sayısı 500'dür. Amerika Birleşik Devletlerinde ise, kadın mühendislerin oranı tüm mühendislerin % 1'nin altındadır. Japonya'da yüksek okullarda öğretmen olarak çalışanların ancak % 8'i, ilk ve orta okul müdürlerinin % 1,3'ü, doktorların % 10'unu kadındır.

Batı Avrupa'da çalışan kadınların istihdam oranı İtalya'da en düşüktür. Bu ülkede tüm kadınların ancak % 17,7'si çalışmaktadır. Federal Almanya'da % 34,8, Fransa'da % 41, Belçika'da % 38,9, İsviçre'de % 27,4.

Kapitalist ülkelerde erkeklere oranla kadınlar arasında işsizlik daha da yüksektir. Uluslararası Emek Bürosunun resmi verileri de bunu doğruluyor.

Emeğin karşılığı: Kapitalist ülkelerde kadınlarla erkekler arasında emeğin karşılığının ödenmesi farkı % 20 ile 50 arasındadır. İngiltere'de–41, Avusturalya'da–24, Belçika'da–36, Danimarka'da–22, İrlanda'da–43, Finlandiya'da–29, İsveç ve Fransa'da–17, Federal Almanya'da–29, İsviçre'de–35, Japonya'da–53 v.s. ⁽⁷⁾ ABD'nde erkelere ödenen ücret kadın ücretlerinden % 66 daha fazladır. Bu arada aynı iş için beyaz kadınlara kıyasla zenci kadınlara iki misli daha az ödenmekte ve bu da erkeklere

⁽⁴⁾ «5-e Conference nationale de la C.G.T. 17 et 18 mai», Paris, 1973.

⁽⁵⁾ «Sovyetler Birliğinde kadınlar». Moskova, «İstatistik», 1975, s. 5.

⁽⁶⁾ «5-e Conference nationale de la C.G.T. 17 et 18 mai 1973», Paris, 1973.

⁽⁷⁾ «Egalite de chances et de traitement pour les travailleuses», BIT, Genève, 1975, p. 41–42.

	1973'de işsizlerin tüm aktif nüfusa oranı ¹ (yüzde olarak)	
	Erkekler	Kadınlar
Avustralya	1,4	2,6
İngiltere	3,3	1,2
İtalya	2,6	4,5
Kanada	4,3	5,2
ABD		
Beyaz ırktan alanlar	3,0	5,0
Beyaz ırktan olmayanlar	6,5	9,2
İsveç	1,8	3,1
Japonya	0,9	1,1

Kaynak: «Egalite de chances et de traitement pour les travailleurs» B.I.T. Geneve, 1975, p. 19.

¹ 1974'de Batı Avrupa'da erkekler arasında işsizlik % 25,1, kadınlar arasında ise % 37,1 oranında artmıştır.

ödenen paranın % 25'ni geçmemektedir. ⁽⁸⁾ Birçok Afrika ülkesinde kadınların aldıkları ücret erkeklere kıyasla 3–4 misli daha azdır.

Sosyalist ülkelerde eşit işe eşit ücret ilkesi kayıtsız şartsız yerine getirilmektedir. Erkekler ve kadınlar için tek ödeme sistemi kabul edilmiştir. Asgari maaş ve emeğin karşılığını belirlemede aynı yöntemin uygulanması yasayla saptanmıştır.

Sağlığı koruma: Dünya Sağlık Örgütü'nün verilerine göre, kapitalist ülkelerde, özellikle azbest, çinko, kurşun ve diğer toksik maddeler üretimi alanlarında mesleki kanser çeşitlerine yakalanan kadın emekçilerin oranı gittikçe büyümektedir. Örneğin Fransa'da çevredeki zararlı kimyasal maddelerin kadın organizmine etkisi sonucu her 25 çocuktan birisi gelişmemiş olarak doğmaktadır. Japonya'da su kaynaklarının civa ve kadmiyum gibi maddelerle kirlenmesi özellikle hamile kadınlar için zararlı hastalıklara yol açmaktadır.

Sosyalist ülkelerde, halka, parasız tıbbi yardım servisi ve toplumsal yardım sistemi kadınların sağlığına dikkatle eğilme, koruyucu tedbirler olma olanakları sağlamaktadır. Geniş çapta kadın poliklinikleri, fabrikalardaki kadın sağlık evleri, sürekli tıbbi araştırmalar, hamile kadınları daha hafif işlere değiştirme, sanatoryumlarda parasız tedavi olanakları sağlama işlemleri buna katkıda bulunmaktadır. Örneğin Bulgaristan'da İş Kanunu, hamilelik dolayısıyla iş sözleşmesinin imzalanmamasını ya-

(⁸) ABD Ekonomik Danışmanlar Komitesi'nin verilerine göre.

saklıyor, hamile kadınların sağlığı için zararlı görülen iş kollarını devamlı olarak gözden geçiriyor.

Anne ve çocuk hakları. Kapitalist ülkelerin birçoğunda, yalnız bir kısım kadın emekçi hamilelik dolayısıyla sürekli izin hakkından yararlanabilmektedir. Birçoğu da bu dönem içinde kaybettikleri emek karşılığının tazminatını alamamaktadırlar. Kadınların önemli bir bölümü (köylüler, ev kadınları v.s.) anneliği koruma sistemine dahil değildirler. Devletçe finanse edilen çocuk kreş ve yuvaları sistemi az geliştirilmiştir. Bunların çoğu geniş emekçi yığınları çocuklarına kapalıdır. Japonya'da birçok kumpanyalar, evlenme ve doğurma hallerinde kadınları zorla işten atmaktadırlar.

Sosyalist ülkelerde durum bambaşkadır. Kadınlar hamilelik ve annelik hallerinde 3-4 ay ödemeli izin almaktadırlar. Ayrıca kıdem süreliğinin kesilmemesi koşuluyla ödemesiz izin de alabilmektedirler. Loğusa kadınların çalışma günü tam olmamasına rağmen, maaşında bir değişiklik yapılmamaktadır. Çocukların hastalanması hallerinde anneler işinden serbest bırakılmaktadır. Bu hallerde de kadının maaşında belirli bir süreye kadar bir değişiklik yapılmamaktadır.

Sovyetler Birliğinde, sürekli veya yılın belirli zamanlarında çalışan çocuk kreş ve yuvalarına 14,5 milyon çocuk gitmektedir. Bulgaristan'da 3 ile 7 yaş arasındaki çocukların üçte ikisi, Çekoslovakya'da 3 ile 5 yaş arasındaki çocukların % 55'i, Macaristan'da 3 ile 6 yaş arasındaki çocukların % 58'i, Alman Demokratik Cumhuriyetinde 3 ile 6 yaş arasındaki çocukların % 73'ü çocuk bahçelerine gitmektedir. ⁽⁹⁾

Politik aktiflik: Kapitalist ülkelerde, kadınlara politik yaşama katılma hakkının tanınması ile bunun pratikte gerçekleşmesi arasında belirli bir dengesizlik vardır. Avrupa ülkeleri kadınlarının Nisan 1975'de Brüksel'de yapılan seminerinde açıklanan verilere göre, kapitalist ülkelerin parlamentolarında kadın sayıların oranı şöyledir: Japonya'da % 3, Fransa'da % 5, Belçika ve Federal Almanya'da % 7, Norveç'de % 16,1. ⁽¹⁰⁾. Amerika Birleşik Devletleri'nde 435 sayılandan yalnız 18'i kadındır. Senato ise tek kadın yoktur. Avustralya parlamentosunda yalnız bir kadın sayılandır. Sosyalist ülkelerde kadınlar devlet yönetimine aktif bir biçimde katılmaktadırlar. Sovyetler Birliği Yüksek Şurası'nda kadınların oranı sürekli olarak artmaktadır. 1970'de 463 ve 1974'de 475 kadın halkvekilli seçilmiştir. Bu da Sovyetler Birliği Yüksek Şurası'nda tüm halkvekillerinin üçte birini oluşturmaktadır. Birlik ve Özerk Cumhuriyetler Yüksek Şuraları'na da 3 bin kadın halkvekili seçilmiştir. Bu da tüm halk-

⁽⁹⁾ «Egalite de chances et de traitement pour les travailleuses», BIT. Genève 1975, p. 71.

⁽¹⁰⁾ «XXI. yüzyılın eşliğinde Avrupa kadınının ekonomik bağımsızlığı» konulu Avrupa semineri materyalleri. Brüksel 24-26 Nisan 1975, s. 277.

vekillerinin % 36'sını oluşturmaktadır. ⁽¹¹⁾ Alman Demokratik Cumhuriyeti Halk Meclisinde 159 kadın halkvekili vardır. Bu da tüm halkvekillerinin % 41,8'ni oluşturmaktadır. Moğolistan Yüksek Halk Huralı halkvekillerinin % 29,7'sini kadınlar oluşturmaktadır.

Sıralanan rakamlar ve kanıtlar, sosyalist ülkelerde kadınların ekonomik, toplumsal-politik aktifliğini ispatlamaktadır. Aynı zamanda V. İ. Lenin'in «sermayenin egemen olduğu yerde, üstünlük her zaman erkeklerde olacaktır» sözlerini bir kez daha doğrulamaktadır. ⁽¹²⁾

E. Blinova
Sovyetler Birliği Bilimler Akademisine
bağlı Uluslararası İşçi Hareketi Enstitüsünde bilim işçisi

⁽¹¹⁾ «SSCB'nde kadınlar» M. «İstatistik» 1975, s. 3.

⁽¹²⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 39, s. 199.

Demokrasi ve sosyalizm savaşında köylüler

Dergimizde işçi-köylü bağlaşıklığı, köylülerin sosyal-ekonomik durumu, anti-emperyalist savaşta yeri ve rolü problemleri sürekli aydınlatılıyor. (Bak. S. Alvares, «Köylüler en önemli bağlaşıklık olarak kalıyor», sayı 10, 1973; G. Plisonie, «Köydeki değişimler ve köylülüğün yarınları», sayı 6, 1974; J. Flavien, «Gündemde: köylülerin durumu», sayı 4, 1975).

Dergimizde Marksistlerce başlatılan tartışmayla ilgili olarak Redaksiyon, işçi sınıfının en yakın bağlaşığı olan köylülerin rolü konusunda görüşlerini açıklamak için Avrupa kapitalist ülkeleri komünist partilerinin Mayıs 1975'te yapılan konferansına katılanlara çağında bulundu. Şimdiye kadar gelen olumlu yankıları ve tartışmaya katılanlara bazı sorular yönelten Kanada'lı okuyucumuz R. Kenni'nin mektubunu yayınlıyoruz.

Tarım sorununun anti-monopolist içeriğı

Lüdvig Müller

Alman Komünist Partisi Yönetim Kurulu ve Sekreterlik üyesi

Sermaye birikimini yoğunlaştırarak, Ortak Pazar'ın kurulması, rekabeti ve emekçi köylülerin tekellerce sömürülmesini görölmedik ölçülere vardırdı. Ayrıca tarım üretimini dumura uğrattı, coğrafi bölgeler ve ülkeler arasındaki dengesiz gelişme sürecini daha da hızlandırdı. Somut olarak Federal Almanya Cumhuriyeti'nde (FAC) son 25 yıl içinde 750 binden fazla köylü ocağı yokedildi. Avrupa Ekonomik Topluluğı (AET) kuruluı beri köylülerin sayısı yarı yarıya azaldı. Ortak Pazar'ın dikte ettiğı ve Bonn hükümetinin uyguladığı köylü düşmanı politika yüzünden daha 100 bin köylü ocağı yokolma tehlikesiyle karşı karşıyadır.

FAC köylülerinin, tarım ürünleri alım fiyatlarının artırılması, tarım ürünleri için sürekli bir pazarın garanti edilmesi, tarım araç ve gereçleri için uygun fiyatların tespit edilmesi, köy emekçilerine daha fazla serbest zaman sağlanması gibi istekleri bugüne kadar gerçekleşmiş değildir. Köylü, tarımda verimlilik artışının diğer endüstri kollarına kıyasla daha yüksek olmasından da hiç bir yarar sağlamıyor. İdarecilerin, üretici köylüye garantili bir yaşam düzeyi ve istikrarlı bir pazar sağlamak, tüketiciye orta fiyatla besin maddeleri temin etmek gibi vaatleri de askıda kalmıştır. Köy emekçilerinin ortalama emek gelirleri 10 yıldan beri işçilerin ortalama gelirlerinden yüzde 20–50 oranında daha düşük bir düzeyde kalmaktadır.

Tekelci devlet kapitalizminin bunalımlarının yarattığı koşullar içinde tarım işçilerinin, küçük ve orta köylünün sömürülmesi daha da şiddetleni-

yor, tekellerin soygun politikasından tüm çiftçi katmanları zarar görüyor. Bütün bunlar, büyük sermaye rejiminin köy ve köylü sorunlarını çözmekten aciz olduğunu açıkça ortaya koyuyor.

Deneyler gösteriyor ki, büyük sermayenin egemenliği sınırlanmaz ve ortadan kaldırılmazsa, köylüleri yıkımdan kooperatifler bile kurtaramayacak. 1967–1973 döneminde 6 yıl içinde FAC’nde tarım üretimi, satış ve tarım araçları satın alma kooperatiflerine üye olanların sayısında 55 bin kişilik bir azalma olmuş, süt üretimi kooperatifleri üye sayısındaki azalma ise 195 bini bulmuştur. Partimiz, köylüler için garantili bir yaşamın ancak sosyalizmde sağlanabileceğini her zaman belirtmektedir.

Batı Avrupa’da köylüler tekellere karşı, demokratik dönüşümler ve sosyalizm için savaşta büyük bir güçtür. Köylülerin önemi, onların sadece sayı bakımından büyük olmasından ileri gelmiyor (bugün yalnız AET’na üye ülkelerde yaklaşık olarak 9,6 milyon köylü vardır). Bu önem, en gaddar bir sömürüye tabi tutulan köylülerin artık aktif bir savaşa geçmelerinden de ileri geliyor. AET «tarım pazarı»nın kurulması köylü hareketlerinin daha geniş ölçüler almasına ve bu çıkışların daha sert bir nitelik kazanmasına yol açtı. Köylü hareketlerinin en yüksek düzeye çıktığı 1974 yılında köylüler, Ortak Pazar’ın tarım fiyatları konusundaki politikasını ve fiyatların büyük tekeller ve ticaret şirketlerince dikte edilmesini protesto amacıyla Fransa, Belçika, Hollanda ve FAC’de oldukça geniş ölçüde ortak eylemlerde bulundular. Köylülerin uzun yıllardır sürdürdüğü çetin savaşlar sonucunda sanayi ve ticarete hakim tekellerin besin maddeleri üretimini tamamen kontrolleri altına alma girişimleri önledi.

Alman Komünist Partisi (AKP) kendi amaç ve ilkelerini kent ve köy emekçileri arasında yaymak, onları tekellere karşı yürütülen savaşa çekmek için özenle çalışıyor. Partimiz, köylülerin en yaygın savaş biçimlerinden, yani tarım ürünlerini alım fiyatları üzerinden halka doğrudan doğruya satma biçimlerinden yararlanarak, dağıttığı bildirilerle, düzenlediği sohbetlerle emekçilere alım fiyatlarıyla perakende fiyatları arasında büyük bir fark olduğunu, fiyatların tekellerce dikte edildiğini anlatıyor, açıklıyor. Başka bir deyişle AKP, hem işçinin hem de köylünün büyük sermaye tarafından sömürüldüğünü, büyük ticaret şirketlerinin küçük ve orta esnafın yıkımını hızlandırdığını somut olarak ortaya koyuyor. AKP, alım fiyatları üzerinden satışlar düzenliyerek, «Fiyatlar dondurulmalı» kampanyaları açarak tekellere karşı eylemin gelişmesine katkıda bulunuyor, egemen çevrelerin işçi ve köylüleri enflasyonun suçlusuymuş gibi gösterme çabalarının saçma olduğunu açığa vuruyor.

Köy emekçilerinin demokratik ve anti-monopolist dönüşümler uğrundaki savaşının başarısı işçi sınıfıyla sıkı bir bağışıklık kurulmasına bağlıdır. İşçi sınıfının köylülerle bağışıklık kurmaya ihtiyacı olduğu gibi, köylülerin de işçi sınıfının örgütlenmiş milyonluk ordusunun sürekli deste-

ğine ihtiyacı vardır. Böyle bir savaş bağlaşıklığı kurulmadan, fiyatların sanayi ve ticarete hakim tekeller ve büyük bankalar tarafından dikte edilmesinin önüne geçmek, AET'nin köy emekçilerine karşı izlediği tarım politikasını engellemek mümkün değildir. Böyle bir bağlaşıklık (bunun güçlenmesi için olanaklar objektif olarak artıyor) olmadan yüzbinlerce köylü ocağının sönmesi pahasına artan sermaye birikimi durdurulamaz, köylünün tarım ürünleri için uygun alım fiyatları garanti altına alınamaz, gönüllülük prensibi üzerine çeşitli satış kooperatiflerinin kurulması gerçekleşemez.

Böylece kapitalist ülkelerdeki komünist partilerinin önünde, örgütlenmiş işçi sınıfıyla büyük sermaye tarafından gaddarca sömürülen ve bugün yokolma tehlikesiyle karşı karşıya bulunan köylülük arasında tarihsel bir zorunluk olan bağlaşıklığı gerçekleştirme görevi boylu boyunca duruyor. Komünist partileri, tarım ve endüstri alanlarındaki problemlerin geniş emekçiler yararına çözümünün ancak ve ancak büyük tekellerin egemenliği ve baskısından kurtulmakla gerçekleştirebileceği görüşünü işçilere ve köylülere maletmek için bağlaşıklığı daha yaygın ve etkin hale getirmeye çalışmak ve bu yönde ortak çaba harcamak zorundadırlar.

Komünist partilerinin tarihi, emekçilerin ulusal ölçüde giriştikleri savaşkan eylemlerinin çeşitli biçim ve yöntemlerini içermektedir. Bundan başka, bazı önemli aşamalarda belirli amaçlara ulaşmak ya da tamamlayıcı bazı ödevleri gerçekleştirmek için uluslararası ölçüde, özellikle bugünkü koşullarda uyumlu bir savaşın yürütülmesi olanakları da artmaktadır.

Yeni gelişmeler incelenmelidir

Değerli Redaksiyon!

İşçi sınıfının müttefikleri konusunda dergide başlayan tartışmada bence günümüzün köylülüğü üzerinde önemle durmak gerekiyor.

Sık sık ortaya atılan sorunlardan biri de şudur: Batı Avrupa ve Kuzey Amerika'da aktif nüfusun ancak % 4-8'ini oluşturan köylüler bugün (özellikle tarihsel perspektif açısından) işçi sınıfının önemli bir müttefiki sayılabilir mi? Ayrıca, ileri sürüldüğüne göre, köylü sayısındaki bu azalma eğilimi ileride de devam edecektir. Örneğin, Mansholt plânında, Ortak Pazar üyesi ülkelerde 1967'de tarımda çalışan 11 milyon aktif nüfusun 1980 yılında 5 milyona düşeceği belirtiliyor. Fransız hükümetine bağlı Tarım Sorunları Özel Komisyonu Başkanı Vedel'in plânı ise daha radikal bir nitelik taşıyor. Buna göre Fransa'da bugün 3 milyonu aşan tarım nüfusu 1985'te 600-700 bine düşecektir.

Sorun sadece köylü sayısının azalmasında da değildir. Üretici köylüle-

rin sosyal durumları ve yaşam koşullarında meydana gelen nitel değişimleri de hesaba katmadan olamayız. Okuyabildiğim bazı sosyolog ve ekonomistlerin yapıtlarında, köylülerin önemli bir kesiminin bugün yeni bir sosyal kategori oluşturduğu ve geleneksel köylülük anlayışıyla hiç bağdaşmadığı söyleniyor. Örneğin M. Gervais, C. Servolin ve J. Weil'in «Köylüsüz Fransa» adlı kitabında, son evrimle köylülüğün ortadan kalktığı, köylülerin, Amerikan fermerleri gibi küçük ve orta kapitalist işletmeciler olduğu iddia ediliyor. Tekelci devlet kapitalizmi koşullarında köylünün sömürülmesi biçimlerinin değiştiği gerçeği gözönünde bulundurulduğunda bu gibi nitelemelerin ve yargıların doğru olup olmadığı sorusu ortaya çıkıyor.

Kanımca, bazı ülkelerde köylü sayısının az olması, tarım nüfusunda azalma eğiliminin devam etmesi, tarım üretimindeki değişiklikler, kısaca bütün bu faktörler dağıtılması gereken tereddütler yaratıyor ve incelenmesi zorunlu olan sorunları ortaya koyuyor. Bana göre, dergide açılan tartışmada şu soruya ayrıntılı yanıtların verilmesi yararlı olur: Gelişmiş kapitalist ülkelerde, işçi sınıfının ulusun çoğunluğunu teşkil ettiği yerlerde işçi sınıfı içinde birliğin sağlanması, ya da tekelci devlet kapitalizmi ve bilimsel-teknik devrimi koşullarında sayıları hızla artan ara ve orta katmanlarla bağlaşıklığı güçlendirirte problemleri karşısında işçi sınıfının doğal müttefiki olan köylülükle bağlaşıklık problemi acaba ikinci plâna itilmiyor mu?

Son olarak, kanımca, gelişmiş kapitalist ülkelerde (belki de buralarda gerçekleştirilen tarım reformlarının bir sonucudur) son 10–15 yıl içinde köylü hareketlerinde, ulusal kurtuluş savaşları dönemine kıyasla belirli bir düşüş göze çarpıyor. Bununla ilgili olarak, dünyanın bu kesimindeki çağdaş köylülüğün ne derece devrimci olanaklara sahip olduğunu, günümüzde işçi-köylü bağlaşıklığı sorununun özelliklerini öğrenmek istiyorum.

Saygılarımla
Robert Kenni
Toronto, Kanada

Yeni gerçeklik, işçi-köylü bağlaşıklığının temellerini sarsmıyor

Emanuele Makaluzo

İtalyan Komünist Partisi Yönetim Kurulu üyesi

Bugün İtalya'da işçi sınıfına yoksul, topraksız köylülerden başka toprak sahibi, daha varlıklı köylüler de bağlaşıklar olabilirler. Kapitalist Avrupa'da

bu köylülerin sosyal durumu şimdi, yakın bir geçmişte olduğu gibi değil, başkadır. Bugün tekniğin ve pazarların gelişme koşullarında toprak sahibi köylü ücretli işgücüne daha az ihtiyaç duymakla birlikte, ürettiği ürünü satın alan ve kendisine makine, gübre, damızlık davar, ekimlik tohum v.s. sağlayan teknelci endüstri ile daha büyük ölçüde bağlıdır. Ve bu üretici köylü, düşmanlarının büyük endüstri ve teknelci-devlet kapitalizmi olduğu bilincine giderek daha çok erişmektedir. Bu köylü, geleneksel bireyciliğin ortadan kaldırılması ve birleşme zorunluluğunu gitgide daha çok hissediyor. Büyük sermayenin sadece işçinin emeğinden değil, aynı zamanda kendi emeğinden de artık değer çıkardığını anlıyor. Ve devlet-teknelci kapitalizmi köylülüğü şiddetle sömürdüğü oranda, devlet, devletin niteliği ve yönetimi sorunu da daha sert biçimde ortaya konuyor. Birçok bakımdan yeni olan bu gerçeklik işçi sınıfı ile köydeki orta katmanlar arasındaki bağlaşıklık için objektif koşullar yaratıyor. Fakat biz şunu da görüyoruz ki, orta katmanların oldukça büyük bir kısmı, egemen durumdaki katolik veya diğer tutucu partilerin etkisi altında bulunuyor ve yönetici kodaman burjuvazi blokunun önemli bir parçasıymış gibi davranıyor.

Ülkemizde küçük üretici birliklerinden başka üretici köylüleri bir çatı altında birleştiren Köylü Birliği (Köylü Kooperatifleri Birleşik Demokratik Örgütü) ve Köylü Katolik Örgütü gibi iki örgüt de bulunuyor. Köylü Katolik Örgütünün eskiden koyu hükümet taraftarı bir tutumu ve açık anti-komünist, işçi düşmanı bir doğrultusu vardı. Büyük kooperatif kuruluşlarını, bankaları, tıp ve eczacılık hizmetlerini denetimi altında bulunduran bu iki örgütte son iki-üç yıl içinde kooperatifçiliği himaye politikasının etkisiyle bazı çelişkiler belirdi. Bu politika, Ortak Pazar, hükümet ve sanayi tekellerince izlenen siyasetin küçük işletmeleri sürüklediği bunalımı ne yumuşatabildi ve ne de gizliyebildi. Köylü Katolik Örgütüne üye köylüler ilk defa yığinsal gösteriler yaptılar, yeni bir politika izlenmesini istediler ve ürkek bir şekilde de olsa, Köylü Birliği ile işçi sendikaları arasında diyalog yapılmasını açıkça istemeğe başladılar.

Geniş köylü yığınlarının bu katolik örgüte yönelmesi, gerek tarihsel açıdan Kilisenin ve köydeki kilise örgütlerinin yürüttüğü geniş çalışmaların, gerekse ilk önce sosyalist hareket, daha sonra belirli bir dönemde Komünist Partisi tarafından işlenmiş hataların bir sonucudur. Burada söz konusu olan şey, tarım işçileriyle köylüler arasındaki anlaşmazlıklar ve bütün toprakların kollektifleştirilmesinin en yakın amaç olarak belirlenmesidir ki küçük toprak sahiplerinin tarlalarına da el konulmasını gerektiriyordu. Katolikler, daha doğrusu onların bir kesimi o zaman tam tersine, küçük toprak mülkiyetinin desteklenmesi, yoksul ve topraksız köylülere toprak verilmesi için savaştılar. Küçük toprak sahiplerinin partimize ve sosyalist geleceğe karşı güvencesizliği ancak propagandayla ortadan kaldırılabilir.

Maalesef bu propaganda her zaman köylülere ulaşmıyor. İşte bu nedenle biz, siyasal ve yığınsal eylemlerden, köyde gerçekleştirmek, toplumu yeni baştan kurmak ve sosyalizme yöneltmek için istediğimiz bütün tedbirleri ve plânlarımızı açıklayan açık bir programdan yanayız. Eğer işçi sınıfına sağlam bir bağlaşıklar sistemi kurmayı düşünüyorsak, böyle bir girişim, mutlak zorunluktur.

Amacımız, geniş köylü yığınlarına kendisine karşı savaşmaları gereken gerçek düşmanı göstererek iktidardaki büyük burjuvazi blokunu parçolamaktır. Biz, onları yalnız propaganda araçlarıyla etkilemek için çaba harcamakla yetinmiyoruz, aynı zamanda açık bir anti-monopolist platform öneriyoruz ve anlaşmazlıkları köylülerle toplum hesabına uzlaştırmaya çalışan kooperatif himayeciliğine de karşı çıkıyoruz. Köylülüğün acil gereksinme ve istemleri önemli de olsa bunları savunmak için yalnız kampanya açmakla yetinmememiz gerektiği kanısındayız. Bu cümleden olarak diğer yönlerde de çalışmalar yapılmasını zorunlu sayıyoruz. Netekim ortak savaşım, çiftçi köylülerin bağımsız ve demokratik bir örgütte birleşmesini sağlamak amacıyla her şeyden önce, bunları temsil eden bütün güçlerin savaşıma çekilmesini gerektiriyor. Politik anlamda bu doğrultu, tarımsal ve anti-monopolist reform uğrundaki savaşta ortak konumlara gelebilmemiz için, köylüleri etkileyen sosyalistler, katolikler ve sosyal-demokratlarla anlaşmaya varmamıza yardım etmelidir.

Politik, ideolojik ve pratik alanda hem kişisel, hem de kooperatif üyesi küçük köylü mülkiyetinin olumlu rolünü dikkate almamız gerekir. Köylünün maddi ilgi göstermesi ve emek verimliliğini yükseltmesinin garanti edilmesi için köylüler gönüllü olarak birleşmelidir. Kanımızca böyle bir politika, değil yalnız İtalyanın sosyalizme geçişi için, aynı zamanda sosyalist toplum için de uygundur. Çünkü bu sosyalist toplum, ülkenin ulusal özelliklerine göre ve köylülerin işçi sınıfı ve ülkede sosyalizmin, köy ekonomisinin gelişmesinde menfaati olan diğer sosyal katmanlarla birlikte katılacağı demokratik bir temel üzerinde kurulacaktır.

Biz İtalyan Komünist Partisinin saflarına başlıca gençlik arasındak olmak üzere yeni üyeler çekmek ve çiftçi köylülerin yerli örgütlere geniş ölçüde katılmasını sağlamak amacıyla partinin köydeki çalışmalarını önemli derecede iyileştirme zorunluğuyula karşı karşıya bulunuyoruz.

Bu politika, Avrupa ve dünyada yumuşama, barış, Avrupa'nın bütünleşmesine yeni bir içerik sağlanması uğrundaki savaşımızla sıkı sıkıya bağlıdır.

İşçi-köylü bağlaşıklığı çözümleyici etken olarak kalıyor

Giorgis Panitsidis

Yunanistan Komünist Partisi

Toplumumuzun yaşadığı *şiddetli bunalım* ülkedeki işgücünün % 40'nın çalıştığı köy ekonomisine de yansdı. Köy ekonomisinin, burjuva devletin desteğinden yararlanan yerli ve yabancı tekellere bağımlılığı gittikçe büyümektedir. Ve tekeller, ülkedeki köy ekonomisi işletmelerinin % 90'ını oluşturan küçük ve orta köylülerin varlığını tehdit etmektedir. Bunun başlıca nedeni, köy ekonomisi ürünlerinin fiyatları ile köy ekonomisinin gelişmesi için gerekli endüstri mallarının fiyatları arasındaki çok büyük farktır. Tarımsal üretim harcamalarının karşılanması için devletçe yapılan yardım işe hiç denilecek kadar azdır ve dolayısıyla durumu kurtarmaktan çok uzaktır.

Tekellerin köy ekonomisine aktif bir biçimde girmesi, ölümcül sonuçlara yol açmaktadır. Bu sonuçlar, tefeci sermayenin sömürsü altında ezilen küçük ve orta köylü işletmelerinin köleleştirilmesinde, binlerce köylünün işlediği toprağı terk ederek kentlere veya yadellere göç etmesinde kendini hissettirmektedir.

Devletin izlediği ithalat-ihracat politikası da büyük sermayenin çıkarlarına hizmet ediyor. Bu politika genellikle tarımsal üretimle köy ekonomisi ürünlerinin endüstriyle işlenmesi arasında, hayvancılıkla tarım arasında uyumun bozulmasına yol açıyor. Yunanistanın Ortak Pazarka olan tek yönlü ilişkileri de köylülerin durumunun kötüleşmesine yol açıyor. Partimiz, ülkenin Avrupa Ekonomik Topluluğuna katılmasına karşıdır, çünkü böyle bir üyelik, AET üyesi büyük ülkelerin ve Birleşik Amerika Devletlerinin Yunanistan ekonomisi üzerindeki denetimini şiddetlendirecek ve köy ekonomisi sorununu daha da keskinleştirecektir. Oysa sosyalist ülkelere yapılan tarım ürünleri ihracatında mevcut olanaklar, Yunanistana gittikçe artan yararlar sağladıktan başka sosyalist ülkelerle yapılan dengeli, açık-sız alış-veriş, hem köy ekonomisinin, hem de tüm ekonominin istikrara kavuşmasını garanti etmektedir.

İşte bu nedenle köylülerin anti-emperyalist, anti-monopolist savaşıma aktif olarak katılması sorunu günümüzde özel bir önem taşıyor. Yunanistan köylüleri, diktatura yıllarında çıkarlarını savunmak için yoğun bir mücadele yürüttüler. Bu savaşım, 1974 Temmuz değişikliğinden sonra büyük bir atılım kazandı. Köylüler Karamanlis hükümetinin sermayenin çıkarlarını temsil ettiğine ve az sayıda kapitalist köylü katmanlarını des-

teklediğine günden güne daha fazla inanmaktadırlar. Yunanistanda köylülerin devrimci gelenekleri yeniden canlandırılıyor: Köylüler hemen hemen her gün, işçi sınıfı tarafından desteklenen grevler, mitingler, yürüyüşler düzenlemektedirler.

IX. Kongrenin kararları ve YKP Merkez Komitesinin «Emekçi köylülerin durumu ve Partinin köydeki ödevleri» konulu karar tasarısı, partimizin köydeki çalışmalarının iyileştirilmesi, köylü hareketinin geliştirilmesi ve işçi hareketiyle olan bağların güçlendirilmesi amacını gütmektedir. İşçi-köylü bağlaşıklığı bugün ülkedeki anti-monopolist güçlerin etrafında birleştiği bir merkezdir.

Uzun süren gizlilik koşullarına ve karşılaştığı güçlüklerle rağmen YKP, emekçi köylüler arasında büyük bir güven ve etkiye sahiptir. Partimiz emekçi köylülerin parlamento içi ve parlamento dışı savaşımını ardıcıl olarak destekliyor, bu savaşımın anlamının açıkça anlaşılması ve halk tarafından desteklenmesi için elinden gelen her şeyi yapıyor ve bütün emekçilerin ortak savaşındaki birliğin geliştirilmesi için çalışıyor. YKP, Karamanlís hükümetinin köylülere karşı izlediği politikanın köylülerin durumunu daha da kötüleştireceği, köy ekonomisinde, bütün ülkede bunalımı derinleştireceği kanısındadır. Yunan komünistleri ancak, köylülerin birlik ve ardıcıl savaşımı, işçi sınıfının ve bütün kent emekçilerinin desteği, bağlaşıklığıyla bunalımın önlenebileceğini ve emekçi köylülerin istemlerinin yerine getirilebileceğini belirtiyorlar.

Aynı zamanda köylüler de savaşım sürecinde, sorunlarının ancak sosyalizmde tamamen çözümlenebileceğine gitgide daha çok inanmaktadırlar.

Yazı Kurulu, derginin okurlarından tartışmada ileri sürülen sorunlar konusundaki fikirlerini bildirmelerini rica ediyor.

Küçük ve orta işletmeler ve Fransa halkının tekellere karşı birliği

Jean Chatain

«Economis et Politique»
Dergisi Genel Sekreteri

Fransız Komünist Partisinin XXI. Kongresinde dikkatle üzerinde durulan başlıca konu «demokratik bir değişim için Fransa halkının birliği» idi. Ülkeyi tekeller iktidarının sürüklediği çıkmazdan kurtarmak için işçi sınıfının etrafında anti-emperyalist cephenin kurulması koşulları da aydınlatılmış ve ayrıntıları ile saptanmıştı.

Fransız toplumunun bunalımları derinleşiyor. Bunalım ulusal yaşamın her yönünü sarıyor. Öte yandan tekellerin sömürüsü genişliyor, finans oligarşisinin ve ona hizmet edenlerin dışında bütün halkı kapsıyor. İşçi sınıfını, genel olarak gündelikçileri, ailece çalışan köylüleri doğrudan doğruya, aynı zamanda da gittikçe artan bir ölçüde zenaatkârları, esnaf, küçük ve orta işletme sahiplerini de sarsıyor.

Orta tabakalar karşısında iktidar birbiri ile bağdaşmaz iki istem arasında sıkışmıştır: bir yandan onları ideolojik ve politik bakımlardan eli altında tutmaya, ve onları büyük burjuvaziye yardımcı olma durumunda tutmaya çalışıyor. Öte yandan tekeller, bunalımın ağırlığını bütün ülkeye, özellikle küçük ve orta işletme sahipleri çevresine yayıyor. Ekonominin yapısını yeniden kurma çabalarını, uluslarüstü büyük şirketlerin ulusal bağımsızlığımıza kastederek memleket zenginliklerinin bütünü üzerindeki egemenliğini güçlendirmek yönündeki çabalarını hızlandırıyorlar. Bunalımın başlangıcından bu yana, devlet üç yönden tekeller yararına müdahale politikasını çeşitlendirmiştir: vergileri artırarak emekçi halk ve tekellerin dışındaki tabakalar üzerinde mali baskıyı ağırlaştırmak; kredileri daha büyük ölçüde en büyük tekellere (özellikle ihracatçı olanlara) yöneltmek; halkın tüketimini daha da kısmak. Bu tedbir küçük ve orta girişimcilerin durumunu daha da ağırlaştırıyor, çünkü bunların başta gelen sürüm pazarı iç tüketimdir. Bütün bunlar, bir yandan rekabet bakımından zayıf durumda olan küçük işletmeleri ortadan kaldırma sürecini hızlandırarak, bir yandan da tekeli birikime elverişli olan küçük ve orta işletmelerin yutulması için finans oligarşisine fazladan olanaklar sağlıyarak bu politika, üretimin ve dağıtımın tekeller dışı sektörünün yağmasını teşvik ediyor.

Merkez Komitesi üyesi ve Küçük ve Orta İşletmeler (P.M.E.) yönünde çalışmalar seksiyonunun sorumlusu Georges Valbon yoldaş «Küçük ve

Orta İşletmeler: Karar saati» kitabının önsözünde, bu iki yönlü gidişin politik düzeyde birleştirmesini kaydediyor.

«Bu tabakaların yağması, onların bilinçlenmesi ile sonuçlanıyor. Büyük tekelci burjuvazinin sorunu örtbas etme çabaları da bunu gösteriyor. Politik ve ideolojik girişimlerin amacı bu tabakaların ortadan kaldırılmasında sorumluluğunu inkâr etmektir. Fakat aynı zamanda ihtiyaçlarına göre bu çevreler P.M.E.'nin «uyma kabiliyetini» «yenilenme gücünü», konjoktür iniş ve çıkışlarına karşı çabuk kendini derleyip toparladığını ileri sürüyor . . .» (1)

Komünistlerin küçük ve orta işletmelere karşı tutumu üç etkeni gözönünde bulundurarak tespit ediliyor.

a) *Orta ve küçük işletmelerin ekonomik mekanizmadaki önemi.*

Bu önem İngiltere, Federal Almanya ve Birleşik Amerika gibi birçok gelişmiş kapitalist ülkelere kıyasla daha büyüktür. Birkaç rakam bu gerçeği göstermeye yeter: Fransa'da 1.800.000 sanayi ve ticaret işletmesinden 1.400.00'ü ya hiç işçi çalıştırmaz, ya da çalıştırdıkları işçilerin sayısı beşi geçmez. Yalnız çalışan veya aile gücünü kullanan zanaatkâr ve esnafın tek başına sayısı 800.000 işletmeyi bulur, ki bu tüm işletme sayısının % 47,5'i dir.

b) *Orta ve küçük işletmelerin ücretli emek yapısındaki önemi.*

Ücretli işçilerin yarısından fazlasını kapsar. (17 milyondan 9 milyonu). 1-10 işçi bulunduran işletmelerde 4 milyon işçi çalışır. 10-500 işçi çalıştırılan işletmelerde 5 milyon işçi çalışır . . . Sorun şundan ötürü de önemlidir: En düşük ücretler, en uzun çalışma saatleri, istihdamda en büyük kararsızlıklar bu alandadır. Yine bu alanda, işçilerin sömürüye karşı savaşı ve menfaatlerinin savunulması için örgütlenmede en büyük zorluklarla karşılaşılıyor.

c) *İşçi sınıfının savaşımları ile orta tabakaların hoşnutsuzluklarını birleştirme olanakları.*

Olanaklar duruma göre değişiyor. Orta tabakalar aynı türden değildir: Sosyal işin örgütlenmesinde onların yeri ve rolü, örneğin üretim sektörüne bağlı olmalarına, (zanaatkâr, küçük ve orta sanayi) yahut üretici olmalarına (küçük satıcı, hizmet yapanlar), küçük patron veya orta işletmelerde yönetici olmalarına göre değişiyor. Böylece, savaşı birleştirme konusu duruma göre çok değişik yönlerle belirleniyor. Zanaatkârlar, küçük tüccar ve küçük işletme sahipleri için, yani gelirlerini kendi emekleri ile sağlayanlar için, koşullar, işçi sınıfının köy emekçileri ile bağlaşıklığı ko-

(1) Bak: Jean Chatain et Goger Gaudon. «Petites et moyennes entreprises: l'heure du choix.» Editions Sociales, 1975.

şullarından farklı değildir. Kurbanı oldukları talanın bilincine vardıkları oranda orta işletmeciler için de bu olanaklar vardır.

Fransız Komünist Partisi XXI. Kongresinin kararlarında şöyle denilmektedir: Sermaye birikimi tedbirlerinin kurbanı olan küçük ve orta işletmeler yöneticileri kendi geleceklerine endişeyle bakmaktadırlar. Onları tehdit eden, işçilerin, Komünist Partisi tarafından desteklenen haklı istekleri değildir. Onları tehdit eden büyük şirketlerin, bankaların, iktidarın politikasıdır. Bu durum onları demokratik değişimler isteyen halkçı güçlerle birlikte hareket ettirmeliydi.»⁽²⁾

Fransız Komünist Partisinin esnafa, zanaatkâra, küçük ve orta sanayicilere anlatmak istediği şurdur: İşçilerle düşmanları ortaktır. Bu düşman da iktidarda olan tekелci büyük burjuvazidir. Eylemlerini bu ortak düşmana karşı çevirmek ve onun ulusal zenginliği küçük bir azınlığın talan etmesini sağlayan rejimine son vermek, herkesin çıkarına uygundur. Başka bir deyimle temel çelişki ekonomiye ve devlete egemen bir kastla, Fransızların ezici çoğunluğu arasındadır.

Orta tabakalar tek bir blok olmaktan uzaktırlar. İki büyük sınıf arasında birçok ara dereceleri vardır. Bu ayrılık, tekелci çıkarlarla, tekелci olmayan çıkarlar arasındaki çukurun, onların ağırlığı yönünde derinleştiği gerçeğini gizleyemez. Bu çıkarların gittikçe artan çelişkisi, tekeller iktidarının sorumluluğunu taşıdığı bunalımdan çıkmayı denemek için aldığı bütün tedbirlerde açıkça görülmektedir.

Küçük ve orta işletmeleri tekелci çıkarlara bağlamanın biçimleri değişiktir ve bunlar gittikçe daha fazla sistemleşmektedir. Oligarşi tekелci olmayan çevrelerde yaratılan artık değeri çeşitli yollardan çekerek bunalımın sonuçlarını hafifletmeye ve birikim yapma olanaklarını arttırmaya çalışıyor.

Bu çekmenin özel biçimlerinden biri de bugünkü sanayide ikinci dereceli işletmeleri yaygınlaştırmasıdır. Bunun başlıca amacı «kumanda edici» büyük işletmelerin kâr oranını artırmaktır. Alt üretim yapan küçük işletmelerde çalışan emekçilerin insafsızca sömürülmesiyle büyük işletmeler tarafından sağlanan artık değer durmadan artmaktadır. Alt-üretim, aynı zamanda devletin ekonomik rolünün kuvvetlendirilmesi, bugüne kadar daha az bir araya toplanmış olan iş kollarında işletmelerin kapatılma süreçlerinin hızlandırılması, küçük mülkiyeti inkâr etme eğilimi, birikimin genişletilmesinin, yeniden üretimin ve tekелci mülkiyetin şartı olarak beliriyor.

Son zamanlarda beliren bir örnek işçi savaşımı ile orta tabakaların

(2) Resolution adoptée au XXI e Congrès. «L'Humanité» 31 octobre 1974, p. 8.

hoşnutsuzluklarının birleşme olanaklarını, aynı zamanda bu birleşmede ideolojik engelleri belirtiyor. Küçük ve orta sanayiın bazı örgütleri, kredilerin seçilerek dağıtılmasını ve ihracatçı uluslararası şirketler yararına mali tedbirleri protesto için lokavta gitmek tehdidini savurdular ve böylece de karşılaştıkları zorlukları anlayamadıklarını gösterdiler.

Gerçekten de bu örgütler düşmanı seçmekte aldanıyorlar: işletmelerin kapatılması dalgasının kökeni, işçilerin haklı istekleri değildir. Tekellerin hizmetinde olan bugünkü iktidardır. Böylece onlar gerilen tuzağa düşüyorlar: Lokavt, ekonomi politikasında işsizliğe başta gelen bir yer veren iktidarı geriletemez.

Fransız Komünist Partisi bu gibi eğilimlere karşı savaşmakla yetinmiyor, bunun aldatıcı, erişilmek istenen hedefe uymayan niteliğini de açığa vuruyor. Ayrıca küçük ve orta işletmecilere şunu da gösteriyor: Tekellerin birikim politikasına karşı istekleri işçi sınıfının çalışma hakkını savunma için yürüttüğü savaşıma dayandığı takdirde bugün eksik olan etkenliği kazanacaktır.

Tekeller dışı tabakaların biraraya gelmesi, biçimsiz, «içeriği olmayan, ilkesiz bir birlik, birlik için birlik anlamına gelmemeli. Her halde onun «karşılığı» işçi sınıfı için hiç bir zaman yakın isteklerinin azaltılması anlamına gelemez. Fransız Komünist Partisi Genel Sekreteri Georges Marchais yoldaş XXI. Kongrede şunları belirtmişti:

«Bizim için birlik, emekçilerin savaş gücünü artıran, demokratik ve ulusal güçleri büyük sermayenin rejimine karşı savaşa seferber eden birliktir. Biz tekellerin iktidarını yenmek, ileri bir demokrasi kurmak, sosyalizme doğru yürümek için birlik istiyoruz ... Birliğin başka türlü anlamı işçi sınıfına hizmet edemez. Bu, işçi sınıfını burjuvazinin veya onun bir kısmının kuyruğuna takmak olur.»⁽³⁾

XXI. Kongre tarafından ortaya atılan Fransa halkının birliği sloganı, kapsadığı bazı sosyal tabakaların çelişkilerini görmemezlikten gelmez. Tersine, bütün sosyal tabakaların tekeller iktidarının bugün kurbanları olduklarını, bugün için bunalımın gelişmesinden doğan birbirine fiili yaklaşmayı göstererek, bu tabakalardan her birinin kendi temel çıkarlarını savunmak için savaşımına en çok etkenliği vermenin yolunu saptar.

Tekelci propaganda ve XIX. yüzyıldan kalma ideolojilerin mirası orta tabakalara baskılarını sürdürüyor ve onların bilinçlenmesini geciktiriyor. Gerici çevreler, bazı profesyonel örgütlerin yöneticilerinin de yardımı ile, onları aldatarak emekçi tabakalara karşı çıkarıyor ve onların isteklerini ulusal çıkarlara ters düşen yollara sürüyorlar. Özellikle her zaman yeni

(3) Georges Marchais. Rapport au XXI e congrès du PCF. «Le Parti communiste propose», éditée par le PCF. Paris, 1974, pp. 63–64.

yeni biçimlerle gündelikler ve fiyatlar sorununu ortaya atıyorlar. Bunu yaparken tekeller tarafından sağlanan muazzam kârları söz konusu yapmayı «unutuyorlar». Bir örnek. Enflasyonun nedenleri olarak petrol fiyatlarındaki yükselmeler gösterilirken, petrol tekellerinin yüksek kârlarından söz edilmesi «ihmal» edilir . . .

Bu propagandanın amacı açıktır: Fransa halkının tekeller sömürsünün kurbanı olan değişik tabakalarının biraraya gelmesini engellemek, küçük ve orta mülk sahipleri ile emekçiler arasındaki çelişkileri yapay bir biçimde sivirtmek ve bu tabakaları bölmek, esas çelişkiyi, yani tekelci burjuvazi ile bütün öteki tabakalar arasındaki esas çelişkiyi örtbas etmek.

Fransız Komünist Partisi'nin ileri sürdüğü anti-monopolist cephe işçi sınıfı ile küçük ve orta işletme sahipleri arasında mevcut çelişkileri küçümsemiyor. Bununla beraber parti, finans ve sanayi tröstlerinin kumanda mevkiinde olduklarını ve bunların bütün toplumu kolektif olarak sömürdüklerini açıkça gösteriyor.

Fransa'da küçük ve orta işletme sahiplerinin toplumsal üretimin örgütlenmesindeki rolü, günden güne daha fazla tekeller hesabına artık değer toplamaya yönelmektedir. Onların sömürücü niteliği ortadan kalkmış olmamakla beraber, tekelci sömürü mekanizminin ara halkası durumunda kalmıştır. Alt üretim örneği ve bu durumun günümüzde genişlemesi bunu gösteriyor.

Demek oluyor ki, emekçilerin çıkarlarını savunma savaşımı başta gelen savaş olarak kalıyor. Fakat bu savaş, Georges Marchais yoldaşın da belirttiği gibi küçük ve orta işletme sahiplerine yapılacak davetle birlikte olması gerek:

« . . . cephelerini iyi bellemeli ve yanlış düşman seçmemeli . . . Bugün büyük şirketlerin, bankaların ve iktidarın politikası küçük ve orta işletme sahiplerinin ezici çoğunluğunu tehdit etmektedir. Onların baş düşmanı büyük şirketler, bankalar ve iktidardır. Demek oluyor ki, onların çıkarları bizim ileri sürdüğümüz demokratik reformların üstün gelmesindedir. Çünkü bu reformlar tekellerin gücünü kıracak ve kendilerine gelişme olanakları sağlayacaktır. Biz bu gelişmeyi Fransız ekonomisinin dengeli ve dinamik niteliği için faydalı buluyoruz.» ⁽⁴⁾

Ancak bu koşullarda, tekeller yönetiminin memleketi sürüklediği sürekli bunalımlara çare bulunabilir. Demokratik değişimlere yol açacak olan bir birlik, zanaatkarlar, esnaf, küçük ve orta işletme sahipleri için de yararlıdır. Çünkü onlar için bugünkü koşullarda tek perspektif tekeller tarafından ortadan silinmek, yutulmak veya baskı altına alınmaktır. Tekelci-

⁽⁴⁾ Georges Marchais. Rapport au XXI e Congrès du PCF. «Le Parti communiste propose», idité par le PCF. Paris, 1974, p. 78.

devlet kapitalizminin ve anın bunalımının koşullarında, Fransa halkına yapılan anti-monopolist çağrısı, sosyal ve politik ilişkilerin gelişmesi ve üretici güçlerin gelişme düzeyi açısından ele almak gerek. Başta gelen bir ilke beliriyor: Demokratik değişim, tekelci burjuvazinin ve politik hizmetçilerinin dışında herkesi ilgilendiren bir iştir. Bu da ekonomik düzeyde zanaatkârlara, esnafa, küçük ve orta sanayiciye demokratik devlette kendilerine göre bir yer ayrılmasını zorunlu kılar. Bu devlette onlara arzuları ile birlikler kurmak için kolaylıklar gösterilecek, ve onlara bugünkü rejimin reddettiği yenilenme ve modernleşme olanakları sağlanacaktır.

«Küçük ve orta işletmecilerin bizim uğrunda savaştığımız toplumda yerleri olacaktır. Bu konudaki tutumumuz iki yüzlülükle veya taktik endişelerle değildir. Kanımıza göre, küçük ticari, sanayi ve tarım işletmeleri sosyalist Fransa'ya faydalı olacaktır.»⁽³⁾

Tüketicilerin ihtiyaçlarının yerine getirilmesi için bir merkezde toplanmayan küçük hizmetler ve dağıtım ağına olması zorunludur. Sanayi birçok kesimlerinde küçük ve orta işletmeler, tüketim ürünlerinin üretimi, küçük buluşların, küçük seri üretiminin tanıtılması için daha uygun durumdadırlar...

Demokratik devletin kurulması ile yaşam düzeyi bütünüyle yükselecektir. Bu da küçük ve orta işletmelerin ekonomideki rolünü genişletecektir. Banka sektörünün ve sanayideki kilit noktalarının millileştirilmesi, küçük ve orta işletmeleri tekellerin egemenliğinden kurtaracaktır, buna paralel olarak, küçük işletmelerin aralarında, küçük işletmeler, genişletilmiş ve demokratlaştırılmış kamu sektörü, küçük işletmeler ve yerel topluluklar arasında kendi arzuları ile işbirliğinin gelişmesi için gereken bütün tedbirler alınacaktır.

Başka alanlarda olduğu gibi, bu alanda da Fransız Komünist Partisi öncü rolünü oynamaktadır. Parti emekçilerin menfaatlerini savunuyor, büyük burjuvazinin orta tabakaları aldatmak için yaptığı propagandaya karşı duruyor, işçi sınıfının etrafında, toplumun demokratik değişimi ile ilgilenen bütün tabakaları toplamak için, savaşımın bütün ölçülerini gösteriyor.

(3) Georges Marchais. Le défi démocratique. Paris, 1973, pp. 55–56.

Komünist ve işçi partileri hakkında kısa bilgiler

YUGOSLAVYA KOMÜNİSTLER BİRLİĞİ

20–23 Nisan 1919'da, memleketin çeşitli bölgelerinde eylemde bulunan sosyal-demokrat ve işçi partileri ve örgütlerinin birleşmesiyle Yugoslavya İşçi (Komünistler) Partisi kuruldu. Yugoslavya Komünist Partisi adı İkinci Kongre'de (Haziran 1920) kabul edildi. 1920 Aralık ayı sonunda, kral hükümeti YKP'nin eylemini yasakladı. YKP 1941 yılına kadar illegal çalıştı. 4 Temmuz 1941'de (!) Yugoslavya Komünist Partisi, Yugoslavya halklarının ve uluslarının faşist işgalcilere karşı ve ulusal-sosyal kurtuluş uğrunda kahramanlar savaşımının başına geçti. Halkçı kurtuluş savaşımı halk egemenliğinin etkisiyle sona erdiği zaman YKP'nin üye sayısı 141 bin 066'ya çıkmış bulunuyordu. Partinin 1941'de 12 bin üyesi vardı.

YKP Beşinci Kongresi (Temmuz 1948) kurtuluşuna kavuşan sosyalist ülkede yapılan ilk kongreydi. 1952 Kasımında yapılan Altıncı Kongrede YKP'nin adının değiştirilmesi kararlaştırıldı ve parti artık Yugoslavya Komünistler Birliği (YKB) adını aldı. YKP'nin Yedinci Kongresinde (Nisan 1958) YKB Programı kabul edildi. Sekizinci Kongre 1964 yılı Aralık ayında, Dokuzuncu Kongre ise 1969 Martında yapıldı. YKB Onuncu Kongresinde (Mayıs 1974) Yosip Broz Tito yoldaş süresiz olarak YKB Başkanlığına seçildi. Tito yoldaş 1937 yılından beri Yugoslavya Komünistler Birliği'nin (aynı zamanda YKP'nin) başındadır.

1973 yılı sonunda YKB'nin 1.076.711 üyesi vardı. Sosyal bileşim şöyleydi: İşçi % 29,1; köylü % 5,6; mühendis ve teknisyen % 5,8; doktor ve öğretmen % 13,7; idare görevlileri % 12; yöneticiler % 7,3; üniversite ve lise öğrencileri % 5,4; Yugoslavya Halk Ordusu ve Güvenlik Organları personeli temsilcileri % 7,7; emekliler vb. % 13,4 . . .

YKB'nin en yüksek organı dört yılda bir toplanan kongredir. Kongrede YKB Başkanı seçilir ve YKB Merkez Komitesinin, Kontrol Komisyonunun ve Tüzük İşleri Komisyonunun bileşimleri onaylanır.

YKB Merkez Komitesi, kendi politik yürütüm organı olarak Prezidyum'u seçer. YKP MK kongreler arası dönemde yüksek yönetim organı olarak çalışır. Merkez Komitesinde, altı cumhuriyet Komünistler Birliği'nin üyeleri eşit sayıda, iki özerk yöre Komünistler Birliği'nin üyeleri ve Yugoslavya Halk Ordusu'ndaki YKB örgütleri kendi ölçülerinde temsil edilirler. YKB Prezidyumu, cumhuriyet ve yöreler Komünistler Birlikleri Merkez Komite-

(!) Aynı gün YKP MK Yugoslavya halklarını topyekûn ayaklanmaya çağırdı. 4 Temmuz Yugoslavyada Savaşçılar Günü olarak kutlanıyor. Not. red.

leri Başkanlarından oluşur. YKB Merkez Komitesi ve Prezidyumu Y. Borz Tito yoldaşın başkanlığı altında çalışır. Prezidyum yürütme komiteleri seçer ve komisyonlar kurar.

YKB'nin yayım organları «Komünist» haftalık gazetesi ve «Sosyalizm» dergisidir.

SURİYE KOMÜNİST PARTİSİ (SKP)

1924 yılında kuruldu. 1944 yılına kadar, Suriye ve Lübnan komünistlerini saflarında birleştiriyordu.

Suriye ve Lübnan'ın Fransa'nın mandası altında bulundukları koşullarda, SKP halk yığınları arasında büyük bir propaganda ve aydınlatma işi görüyor, emperyalizme karşı, ulusal bağımsızlık için, yabancı askersel birliklerin Suriye ve Lübnan topraklarından çekilmeleri için yürütülen savaşımда onları örgütleyordu.

1948–1958 yılları döneminde Suriye ve Lübnan komünistleri birleşik Suriye ve Lübnan Komünist Partisi çerçevesinde birlikte çalıştılar.

Suriye Komünist Partisi, 1954 yılında Şişekli diktatörlük rejimini devirme hazırlığına aktif olarak katıldı, emperyalistlerin askersel bloklar meydana getirme ve Suriye'yi de bu bloklara çekme plânlarına karşı, sosyalist ülkelerle ilişkilerin genişletilmesi için, ulusal ekonominin geliştirilmesi ve emekçilerin yaşama koşullarının iyileştirilmesi için savaştı. SKP, Suriye'de, Bağdat Paketi'ne karşı, Süveyş Kanalı bölgesinde 1956'da girişilen üçlü saldırıya karşı ve 1957 yılında Suriye'ye karşı emperyalist kışkırtılarının hazırlanması döneminde halk yığınlarının seferber edilmesinde büyük bir rol oynadı.

Suriye gericiği, Suriye'nin Birleşik Arap Cumhuriyeti bileşimine girmesinden yararlanarak (1958–1961), ilerici güçlere karşı bir savaş açtı. 1958 Martında Suriye'de bütün politik partilerin kapatılması kanununun çıkarılmasından sonra, Komünist Partisi gizliliğe geçmek zorunda kaldı. 1959'da parti iktidardaki yöneticiler tarafından kovuşturuldu, baskılara uğradı.

8 Mart 1963'teki Suriye devriminden, özellikle 1966 Şubatında sol baasçların iktidara gelmelerinden sonra, komünistler ile sol baasçılar arasında hükümet düzeyinde işbirliği yapıldı. Hükümet kadrosuna bir SKP temsilcisi de girdi. SKP, iktidardaki Arap Sosyalist Uyanış Partisi yönetiminin politikasındaki ilerici eğilimleri, sosyal-ekonomik tedbirlerini, Sovyetler Birliğiyle dostluk ilişkilerini güçlendirmesini, dış politikada antiemperyalist yönelimi derinleştirmesini aktif olarak destekliyordu. 1970 Kasımında, SKP, Hafız Esat'ın başkanlığındaki yeni devlet ve ASUP yönetimini desteklediğini açıkladı ve hükümet bileşimine de (iki bakanla) gir-

di. Suriye Komünist Partisi ile Arap Sosyalist Uyanış Partisi arasındaki işbirliği gerçekte Komünist Partisinin açık çalışmaya geçmesi anlamına gelen Ulusal İlerici Cephe'nin (UIC) kurulmasıyla yeni bir aşamaya yükseldi. Yersel Yönetim organları ve Halk Konseyi (parlâmento) seçimlerinde, SKP, ASUP'yle ve diğer ilerici partilerle ortak bloka katıldı. SKP'nin parlâmentoda halen 7 milletvekili vardır.

Suriye Komünist Partisinin basın organı «Nidal al-Şaab» («Halk Savaşı») gazetesidir.

VENEZÜELLÂ KOMÜNİST PARTİSİ (VKP)

Parti 1931 yılında kuruldu. Bazı kısa süreler (1945–1948 ve 1958–1961) bir yana, gizlilik veya yarı-gizlilik koşulları altında çalıştı. Şimdi legal olarak çalışıyor.

1946 Kasımında Venezüellâ Komünist Partisi Birinci Kongresini yaptı. Bu kongrede partinin politik tezleri ve tüzüğü kabul edildi. 1957 Şubatında toplanan VKP MK Plenumu, partiyi, bütün demokratik ve ilerici örgütlerin birliği temeli üzerinde, iktidardaki diktatörlüğe karşı savaşıma çağırdı. Aynı yılın Eylülünde, VKP'nin girişiyle, gizlilik koşullarında, memleketin dört politik partisinin temsilcilerinden oluşan bir yurtsever cunta meydana getirildi. Komünist Partisinin aktif katılımıyla 1958 yılının Ocak ayında diktatörlük rejimi devirildi.

1961 yılında VKP devrimci dönüşümler için savaşıma girişti. Ama başarılı olamadı. 1967 Nisanında toplanan VKP MK VIII. Plenumu, belirli koşullarda çete hareketinin beklenen sonuçları vermeyeceği kararına vardı ve partiyi barışçı yoldan savaşım biçimlerine geçmeye çağırdı. Plenum, halk arasında, ilerici ve demokratik değişimler için geniş bir hareket yaratılması gereğini kabul etti ve VKP'nin seçim kampanyasına katılmasını kararlaştırdı.

Venezüellâ Komünist Partisinin VI. Kongresi (Ocak 1971), emekçilerin çıkarları uğrunda, ulusal kurtuluş uğrunda komünistlerin yürüttükleri savaşımın sonuçlarını genelledi, devrimci dönüşümler, demokrasi ve sosyal ilerilik için savaşımın yeni ödevlerini belirledi. Kongre, Venezüellâ komünistlerinin Marksizm-Leninizme bağlılıklarını ortaya koydu, oportünizmle âmansız bir savaşım örneği verdi. VKP Kongresi, partinin varlığına kasteden bölücü Petkov-Markes grupuna katılanları oybirliğiyle parti saflarından çıkardı.

Dördüncü kongreden sonra partinin güçlendirilmesi için büyük çalışmalar yapıldı. Bu arada Komünist Gençlik Örgütü de yeniden kuruldu.

VKP Beşinci Kongresi (Kasım 1974), Parti Programı'nı ve politik bil-

diriyi kabul etti, parti tüzüğünde bazı değişiklikleri onayladı. Kongre, partiye, VKP'ni örgütsel bakımdan daha fazla güçlendirme, bütün komünistlerin emekçiler arasındaki çalışmalarını hızlandırma, partide ideolojik çalışma düzeyini yükseltme ödevini verdi.

VKP Ulusal Kongre'ye (parlâmento) iki milletvekiliyle katılıyor.

Parti haftalık «Tribuna Popular» («Halk Sözcüsü») gazetesini yayımlıyor.

TUNUS KOMÜNİST PARTİSİ (TKP)

Tunus'ta 1920'den itibaren oluşan ve Fransız Komünist Partisi bileşimine giren komünist gruplarının bir araya gelmesiyle 1939 Mayıs'ında kuruldu.

Tunus komünistleri ülkede Marksizmin yayılması için çok çalıştılar, ulusal kurtuluş fikirleriyle proletarya enternasyonalizminin aktif ve ardıcıl iletkenleri oldular, halkın ulusal kurtuluş savaşına katıldılar. İkinci Dünya Savaşı yıllarında Tunus Komünist Partisi anti-faşist savaşımın başına geçti. Tunus'ta İtalyan-Alman işgali dönemindeyse direniş hareketini yönetti. O yıllarda partinin birçok yönetmeni ve militanı öldürüldü veya haislere atıldılar.

1943'te Tunus'un işgal altından kurtulmasından sonra, TKP gizlilikten çıktı ve 1952 yılına kadar legal, açık çalıştı. Sömürgecilerin baskıları yüzünden 1952'de TKP epey zayıfladı. Bundan başka, parti, Tunus halkının 1952–1954 dönemindeki silâhlı savaşımın karakterini yanlış değerlendirdi ve bu savaşa katılmadı. 1954 Temmuzundan itibaren yine açık çalışmaya başladı. Parti, protektora rejimine, üstü kapalı bağımlılık durumuna son verilmesi için halkın giriştiği yığmsal savaşımında önemli bir rol oynadı. Memleketin bağımsızlığa kavuşmasından sonra, TKP, toplumsal hayatın demokratizasyonu, toprak reformu ve halkın yaşama düzeyinin yükseltilmesi isteklerini ileri sürdü.

TKP'nin Beşinci ve Altıncı Kongreleri (1956 ve 1957), Tunus halkının ulusal bağımsızlık savaşımının sonuçlarını genelleştirdi, bütün yurtsever güçlerin eylemini eleştirisel açıdan inceleyip değerlendirdi. Yeni parti programı («Tunus örneği sosyalizm yolu») kabul edildi. TKP Yedinci Kongresi (Mart 1962) aldığı kararlarla, hükümetin, Tunus'un bağımsızlık ve egemenliğini güçlendirmeye, ekonomide bir devlet kesimi yaratmaya, yabancı tekelci sermaye egemenliğini sınırlamaya ve bu sermayeyi yavaş yavaş memleketten çıkarmaya yönelik ilerici tedbirlerini destekledi. Komünistler, iktidardaki Destur Sosyalist Partisinin (DSP) dış politikasını, özel-

likle sosyalist ülkelerle dostluk ilişkilerini geliştirme, emperyalizme ve siyonizme karşı mücadele politik hattını da desteklediler.

1963 Ocak ayında, Tunus Komünist Partisi ve partinin basın organı «At-Talia» («Öncü») gazetesi yasaklandı, bazı yöneticileri polis baskısına uğradı ve kovuşturuldu. Parti gizlilik koşullarında çalışmaya devam ediyor. İktidardaki DSP'nin Tunus emekçi halkının çıkarlarına uygun olan tedbirlerini desteklemekle beraber, yönetici çevrelerin iç ve dış politikadaki tutarsızlıklarını, hele 1969 yılından sonra ilerici sosyal-ekonomik dönüşümler politikasından vazgeçmelerini şiddetle eleştiriyor.

Partinin Yedinci Kongresinde seçilen Merkez Komitesi 12 üyeden, MK Politbürosu 6 üyeden oluşuyor.

Bildiri

Ara seçimler yapıldı. Bu seçimler gerici faşist karması hükümetin geniş ölçüde uyguladığı baskı ve terör yöntemleri altında geçti. Böylesi bir baskının amacı, hükümete ve onu oluşturan politikacılara, partilere karşı olan emekçi yığınlarını sandıktan uzak tutmaktır. Maocular, anarşistler, bazı sosyalistler hükümetin bu politikasına araç oldular. Seçimlere katılma oranının düşük olmasının nedenlerinden biri de budur.

Hükümeti oluşturan partiler, özellikle AP ve Demirel grubu hükümet olanaklarını: Polisini, jandarmasını, öteki baskı araçlarını büyük parasal kaynaklarını, Amerikan emperyalizminin, NATO'nun desteğini, anti-komünizmi, din sömürücülüğünü seçim kampanyasında geniş ölçülerde kullandılar. AP büyük bir yenilgiden, büyük bir yıkımdan böylesi bir davranışla kurtuldu.

Seçim sonuçları hükümeti oluşturan gerici, işbirlikçi, faşist parti ve politikacıların, özellikle AP yöneticilerinin, ortaklarını bir hayli yutmasına rağmen amaçlarına ulaşmadıklarını gösteriyor. Buna karşın ilerici, yurtsever, demokratik haklardan yana, anti-emperyalist adayların başarı kazanmakta olduğu beliriyor. İşçi sınıfının, devrimci, ilerici güçlerin yoğun olduğu bölgelerde AP ve ortakları kesin bir yenilgiye uğramışlardır. Bu da geniş emekçi yığınlarında anti-emperyalist ve demokratik haklardan yana gelişmenin gittikçe güçlendiğini gözler önüne seriyor. Seçim sonuçları aynı zamanda, TKP'nin seçimlerde uyguladığı taktiğin, politik sloganlarının doğru, memleketin gerçek durumuna ve halk yığınlarının eğilimine uygun olduğunu da gösterdi. Anti-komünizmin ve din sömürücülüğünün aşırı gerici, sömürücü, işbirlikçi politikacılara eskisi gibi yarar sağlamadığı da ortaya çıktı.

Ara seçimler yapıldı. Ama memleket sorunları olduğu gibi duruyor. Bu hükümet işbaşında kaldıkça, bu anti-demokratik düzen değişmedikçe, halkın ana sorunları çözülmemeyecek, bunalımlar daha da derinleşecektir. Demirel takımı yeni sömürülere, talanlara, baskı ve teröre hazırlanıyor.

Bu hükümet Amerikan emperyalizminden, NATO'dan gördüğü desteğin faturasını halk yığınlarına ödecektir. Pahalılık, işsizlik, yeni yeni zamlar daha da bindirecektir.

Bu hükümeti örgütlü bir savaşım ile devirmek ve demokratik bir hükümet

metin işbaşına gelmesini sağlamak sorunu daha da kesinleşiyor. Demokratik bir hükümeti işbaşına getirmek, memleketi yıkımdan kurtarmak, demokratik hakları genişletmek, barışçı bir politika uygulamak için her savaş biçimi yöntemi demokratiktir.

Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi

15 Ekim 1975

TÜSTAV

12 Ekim ara seçimlerinin gösterdikleri

A. Saydan

Türkiye, kapitalizmin dengesiz gelişme yasallığının en keskin ve bu yasallığın bütün çelişkilerini içeren ülkelerden biridir. Anadolu'nun Doğu ve Güney-Doğu bölgelerinde halkın bir kısmı aşiret düzeni içinde yaşıyor. Aşiret düzeni içinde yaşayan halkın önemli bir kısmı da Kürt yurttaşlarımızdan oluşuyor. Buraları yatırımların ancak yüzde birinin yapıldığı yerlerdir. Üretim kapitalizm öncesi üretim biçimlerinin hepsini bünyesinde toplar ve genellikle kapalı ev ekonomisinin ötesinde bir varlık gösteremez. Bu bölgelerdeki insanların önemli bir kısmı ürettiklerini tüketirler. Daha geniş olanaklara, yani büyük topraklara ve toprağı işlemeye yarayan araçlara sahip olan büyük toprak beylerinin üretim sürecinde yine ortaçağı veya kapitalizm öncesi koşullar da üretime yardımcı unsur olarak katılırlar. Kürt emekçi yığınları genellikle bir yandan ulusal, bir yandan da mevcut üretim düzeninin yani aşiret düzeniyle toprak beyliğinin ekonomik, politik baskısı altındadırlar. Anadolu'nun bu bölgelerinde ulusal sorun çok ilkel şartlarda belirmektedir. Türk burjuvazisi Kürt emekçi yığınlarına karşı uygulanan baskıdan başta politik terörü, memleket ölçüsüne yaygın militarist bir egemenlik yürütmenin basamağı durumuna getirmiştir.

Memleketin sanayice gelişmiş bölgelerinde Marmara, Ege ve kısmen de Akdeniz ve Karadeniz bölgelerinde büyük burjuvazi, emperyalist ittifakının militarist klikle birlikte sürekli baskısı hissedilmekle birlikte, buralarda, Doğu Anadolu, Doğu, Güney-Doğu, İçanadolu bölgelerine kıyasla daha başka koşullar belirmektedir. Üretim ilişkileri özellikle İstanbul, Adana, İzmir, Ankara gibi büyük şehirlerde tamamen başka nitelik almaktadır. Hattâ yer yer gelişmiş kapitalist bir görüntüye bürünmektedir. Buralarda işçi hareketlerinden büyük atılımlar öylesine gelişmektedir ki, büyük burjuvazi özellikle çoğunun kökü gelişmiş kapitalist ülkelerde, uluslararası tekellerle bağlanmış olan, holdingleşme ve tekelleşme süreci içinde bulunan burjuvazinin temsilcileri işçi hareketinin ezilmesi, grevlerin durdurulması, toplu sözleşmelerin burjuvazinin yararına değiştirilmesi, gündeliklerin dondurulması gibi istekleri sık sık ileri sürüyorlar. Demirel hükümeti ve dayandığı çevreler büyük burjuvazinin bu isteklerini yerine getirme yollarını arıyorlar. Gençliğe karşı yapılan ve gittikçe artan kışkırtmalar, saldırılar büyük burjuvazinin yeni bir 12 Mart koşullarını yaratma çabasından başka bir şey değildir. Büyük burjuvazinin, emperyalizmin kurmayları eski alışkanlıklarla ve Maocuların da yardımıyla provokasyon girişimlerini hep gençlik arasında uygulamayı deniyorlar. İşçi sınıfının sınıf savaşında gerek sınıfsal, gerek ulusal büyük

hedefler etrafında toplanması onların provokasyonlarını işçi sınıfı arasında uygulamalarını önüyor. Bu arada ileri sürdükleri Türk-İş'in başını tutan sarı sendikacılarıdır. Fakat sarı sendikacılık da işçi sınıfıyla mevcut çelişkilerin çıkmazına girmiştir. Bu çıkmaz bazan öylesine belirgin bir hal alıyor ki, sarı sendikacılar zaman zaman işçi sınıfının yararına ilerici bir tutum takınmak, örneğin gündeliklerin dondurulması gibi büyük burjuvazinin isteklerine karşı çıkmak zorunda kalıyorlar. Fakat bu tutumları, onların, büyük burjuvaziden yana sınıfsal niteliklerini ortadan kaldırmaz. Büyük burjuvazinin politikasını işçi sınıfı arasında yürütme durumunda oldukları gerçeğini de inkâr etmez.

Büyük kentlerdeki üretim ilişkileri son yıllar içinde büyük gelişmeler göstermiştir. Sınıf savaşı burjuvazinin saldırıları sonucunda sertleşmiştir. Burjuvazinin iki kolu arasındaki ayrışmalar gelişmiş, bağdaşmazlıklar derinleşmiştir. Büyük burjuvazi üretim ilişkilerine, bağımlılıkta emperyalizme daha yakından bütünleşme dışında yeni bir unsur katmamıştır. Öte yandan üretim süreci içinde önemli bir rol yükümlenmekte olan uzmanların, mühendislerin, teknik elemanların yüksek seviyede bilim adamlarının işçi sınıfıyla bütünleşme süreci de artmıştır. İşçi sınıfının savaşıma ise gerek politik, gerek sendikal yönde hızlı atılımlar içindedir. TKP'nin örgütsel ve ideolojik açılarından işçi sınıfı içinde ve ulusal plânda söz sahibi olmaya başlaması, işçi sınıfının ideolojik birliği alanında, yani Marksizm-Leninizmi işçi sınıfı arasında yerleştirmede sağlam adımlar atmaya başlaması Türkiye'de sınıf savaşında, hattâ üretim ilişkilerinde işçi sınıfı açısından yeni gelişmelerdir.

İşçi sınıfının sendikal plândaki savaşıma günlük, ekonomik, ulusal ve politik hedefler etrafında birleşmeye yöneliktir. Memlekette yer yer ilerici, devrimci sendikalar tarafından tertiplenen yığınsal mitingler işçi sınıfının sendikal, ekonomik ve politik haklarını savunmaya, pahalılığa karşı yönelik olduğu gibi, faşizme, emperyalizme, toprak beylerine ve büyük burjuvazinin egemenliğine karşı da yöneliktir.

Bu durumu daha iyi kavrayabilmek için ekonominin sınıfsal yapısına ve bu sınıfsal yapının niteliğine kısa bir göz atmamız gerekiyor.

Çalışma Bakanlığı ve Devlet İstatistik Enstitüsü'nün yayınladığı rakamlar, sermayedarların gelirleri hızla artarken, işçilerin gerçek ücretlerinin yüksek hayat pahalılığı karşısında düştüğünü göstermektedir.

Milli gelir artışı 1970'de % 5,6 iken, 1971'de % 10,1'e yükselmiştir. İşçilerin gerçek ücretlerinde artış ise 1970'de 0,8 iken, 1971'de (% - 5,1) olmuş, yani artma yerine azalmıştır. Milli gelirdeki bu artış nereye gitmiş? Rakamlar onun da cevabını veriyor: Sanayi kesimindeki gelir artışı 1970'de % 2,1 iken, 1971'de % 10,4'e fırlamıştır. Türkiye'nin en büyük 100 sanayi şirketinin, vergiler çıktıktan sonraki net kârları 1972'de 1 mil-

yar 617 milyon lira iken, 1973'te 3 milyar 288 milyona yükselmiştir. Yani işçilerin gerçek ücretlerinin hızla düştüğü yıllarda bu büyük sermayedarların kârları iki misliden daha fazla artmıştır.

Sendikaların hesaplarına göre, sermayenin bu birikimi 1975 yılına kadar artarak gelişmiştir. Bu yıla kadar işçi ücretlerindeki nominal artış % 30 civarındadır. Fakat işçi ücretlerinin gerçek satın alma gücü % 6 azalmıştır. Bunun da sebebi hızla artan fiyatlar ve enflasyondur.

Türkiye burjuvazisinin ekonomik ve politik bakımdan dışa bağımlılığının bir yönü de bu yılın ithalât ve ihracat dengesidir. Bu yılın ilk 9 ayında yapılan ihracat geçen yılın aynı dönemine kıyasla % 13,6 oranında azalmıştır. Bu yılın yine 9 ayında yapılan ithalât ise, geçen yılın aynı dönemine kıyasla % 40,4 oranında artış göstermiştir. Dış ticaret açığı Ekim ayına kadar 3 milyar dolar civarındaydı. (Ticaret Bakanlığının verilerine göre.)

Dünya olaylarına gelince, Helsinki Konferansından sonra, dünyada yumuşama süreci devam ediyor. Fakat bu yumuşamanın barışçı güçlerin ve bu güçlerin başında bulunan sosyalist ülkelerin gelişmesine bağlı olduğu gerçeği daha da belirlendi. Helsinki'de bütün fikirlerin serbestçe dolaşımı tezini savunan kapitalist ülkeler bu arada Birleşik Amerika ve Türkiye, ilerici, devrimci, barışçı yumuşamadan ve genel silâhsızlanmadan yana fikirleri savunan örgütlere ve en başta komünist partilere yasaklar koymaya ve onların eylemlerini engellemeye devam ettiler. Sosyalist ülkeler ve en başta Sovyetler Birliğinin harpçi, ırkçı, faşist fikirlerin dışında bütün fikirlere sınırlarını açmasına karşı, Türkiye'de Komünist Partisi'ne konan yasak devam etti. Helsinki Konferansından önce Birleşik Amerika Komünist Partisi'nin kongresi yapıldı. Amerikan hükümeti, bu kongreye katılmak üzere Birleşik Amerikaya girmek isteyen komünist partilerinin 200 kadar delegesine izin vermedi. Helsinki'den sonra Birleşik Amerikaya girmek isteyen, İtalyan Komünist Partisi Merkez Komitesi üyelerinden Sergio Segre'ye Amerikan hükümeti giriş vizesi vermedi. Batı Almanya'da komünistlere karşı uygulanan «meslek yasağı» Helsinki'den sonra da devam edegeldi. Demek oluyor ki, birçok kapitalist ülke Helsinki Konferansında fikirlerin serbestçe dolaşmasına müsaade etme yönünde verdikleri imzayı çiğnemeye devam ediyorlar.

Türkiye'de 12 Ekim ara seçimleri özetle belirttiğimiz bu ulusal ve uluslararası koşullarda yapıldı. Bildiğimiz gibi, seçim kampanyası hükümeti elde tutan partilerin yani AP'ye, MSP'ye, MHP'ye, CGP'ye egemen olan çevrelerin, faşist komandoların, şeriatçı militanların, gizli-açık polisin, ilerici, yurtsever, anti-emperyalist güçlere karşı kanlı saldırılarıyla geçti. Demirel ve ortakları halkı yıldırma ve sandık başından uzak tutmak taktiğini uyguladılar. Niyetleri bu yoldan yıkımlarını önlemektir. Yıkımlarını önlemek bile, kendileri için bir başarı sayılacaktı. Seçimlerin kısmi olması,

yani, genel seçimler niteliğini ve onun «harını» taşınamaması, hükümet tarafından uygulanan baskılarla birleşince seçimlere katılma oranı çok düşük oldu. Buna rağmen demokratik haklardan yana, emperyalizme ve faşizme karşı güçler ilerleme kaydettiler. İşbirlikçilerin, büyük toprak beylerinin politik güçleri geriledi. Anti-komünizm ve din sömürücülüğü etkenliğini eskisi gibi yürütemedi. AP'nin kaydettiği kazanım öteki sağcı partilerden aldığı oyların yansımasından başka birşey değildir.

İşçi sınıfının yoğun olduğu sanayi merkezlerinde, özellikle İstanbul gibi büyük bir merkezde AP yıkılmıştır. Böylece işçi sınıfı, militarist klikle birleşerek Türün gibi işkenceci bir sıkıyönetim komutanını aday gösterenlere karşı olduğunu belirtmiştir.

AP, MSP adayları sanayi merkezlerinden uzak, karanlıkta kalmış, ağa ve derebeylerinin yumruğu altındaki kırsal bölgelerde halkın oyunu çelmek olanağı bulmuşlardır. Amerikan emperyalizmi, silâh ambargosunu kısmen kaldırmak yoluyla, bir de CIA uzmanlarıyla Demirel'in yardımına koşmasıyla de işbirlikçi çevreleri gerilemekten kurtaramamıştır. Eğer Demirel ve ortaklarının elinde iktidar olmasaydı, bu gerileme yıkım olabilirdi.

Bunlar devlet organlarını, polisi, jandarmayı, büyük sermayenin propaganda araçlarını, komandoları, Maocuları halkı yıldırma ve sandıklardan uzak tutmak için geniş ölçüde kullanmışlardır. Ancak bu gibi illegal yollarla daha büyük yenilgiye uğramaktan, yıkımdan kurtulabilmişlerdir.

Bu demektir ki, seçimlerle iktidar sorunu birbirine sıkı sıkıya bağlıdır. Devlet organlarını elde tutan zümreler üstün gelmenin veya yıkımdan kurtulmanın yollarını buluyorlar. Bundan ötürüdür ki, seçimlerin demokratik denecek bir düzeyde yapılabilmesi için iktidarın demokratik güçlerin elinde bulunması şarttır. Mevcut şartları, kuvvetler dengesini iyi hesaplamak şartıyla demokratik güçlerin ortak demokratik eylemleriyle gerici güçleri yenilgiye uğratmak, iktidarı elde etmek olanakları vardır. Aşırı gerici, faşist, işbirlikçilerden, talancı gruplardan kurulu Demirel hükümetini devirmenin tek yolu ille de seçimler değildir. Sınıf savaşı bizlere, bu amaca ulaşmak için daha başka demokratik yolların mevcut olduğunu da gösteriyor.

Şu noktayı iyi bilmek gerek: Demirel, Erbakan, Türkes ortaklığı memleketin çözüm bekleyen sorularının hiçbirinin üstesinden gelemeyecektir. Ne iç barışı sağlayabilecek, ne de dışarıda barışçı bir politika izleyecektir. Enflasyonu, pahalılığı durduramayacak, emekçilerin talanını önleyemeyecektir. Hizmet ettiği sınıfların, emperyalizmin, büyük burjuvazinin çıkarları bu gibi çözümleri imkânsız kılıyor. Memleketteki bunalımlar bundan ötürü gelecekte daha da artacaktır, daha da derinleşecektir. Egemen burjuvazinin emperyalizme, NATO egemen çevrelerine bağımlılığı daha da pekileşecektir. Büyük talancı çevrelerin, hazine soyguncularının, gangster zümrelerin cesareti daha da artacaktır.

Bundan ötürüdür ki, Türkiye Komünist Partisi'nin seçimler vesilesiyle halka çağrısında ve seçimlerden sonraki bildirisinde belirttiği gibi, örgütsel ve bütün devrimci, ilerici güçleri kapsayan bir savaşım taktiği seçim sonrası devrede de geçerlidir. TKP'nin seçim kampanyasında uyguladığı taktiğin memleketin gerçek durumunu yansıttığı, işçi sınıfının, emekçi halkın eylem ve isteklerini dile getirdiğini seçim sonuçları da doğrulamıştır.

Türkiye'de işçi sınıfı ve onun sınıfsal partisi parlamentonun dışındadır. Parlamento ezici çoğunluğuyla yalnız burjuvazinin egemenliğindedir. İşbirlikçiler, büyük sermaye ve toprak sahipleri bu egemenliğin önemli bir payını ellerinde tutuyorlar. Türkiye'de parlamentonun işçi sınıfına, emekçi yığınlarına karşı olması, ülkemizde gelişmiş kapitalist memleketlere kıyasla parlamenter yoldan işçi sınıfının egemenliğini ve yönetimini kurmak, egemenliği büyük sermaye sahipleri ve toprak beylerinin, yabancı tekel-lerin elinden almak olanaklarını azaltıyor.

Türkiye İşçi Partisinin Programı (4)

A. S.

Bundan önceki yazılarımızda da görüldüğü gibi TİP programında önümüzde duran devrim aşaması sosyalist devrim olarak gösteriliyor. Önümüzde duran devrim aşamasını bu biçimde saptadıktan sonra, bütün anti-emperyalist, demokratik güçleri bu doğrultularda bir araya getirmek, onlar arasında eylembirliği kurmak, aşırı gerici, faşist güçlerin saldırılarını eylembirliği ile karşılamak sorunu da kendine göre özelliklere bürünüyor. Daha açık bir deyimle işçi sınıfı için anti-emperyalist, ulusal bağımsızlık devrimini tamamlamak için orta tabakalar, burjuvazinin ilerici kolu içinde müttefikler bulmak işi daha da zorlaşıyor. Sosyalizme açılan devrim aşamasında emperyalizmin ve yerli ortaklarının, işbirlikçi burjuvazinin, toprak beylerinin egemenliğine son vermek, işçi sınıfının, emekçi yığınlarının demokratik haklarını genişletmek ve sosyalist devrime geçiş koşullarını hazırlamak çok önemlidir. TKP programında ileri demokratik aşama diye adlandırılan bu aşamaya ulaşmak için işçi sınıfının müttefikler bulması, bütün ulusal güçleri bu hedeflere yöneltmesi daha kolaydır. Bilindiği gibi bu aşamada başta gelen çelişki emperyalizm-işbirlikçi burjuvazi ile bütün halk arasındadır. Bundan ötürü bu aşamada uygulanacak olan devrim taktik ve stratejisi bu baş çelişkiye uygun ve bu baş çelişkiyi çözümler nitelikte olması gerekir. Aksi halde yani baş çelişkiye uygun bir taktik ve strateji uygulanmadı mı, devrim hareketi ya boşa döner, veya ters devrimci güçlere, egemenliklerini değişik yollarla sürdürmek olanakları açılır. Yani devrim yapayım derken, ters devrimciliğe yol açılır. Lenin bu endişe ile mevcut koşulları, çelişkileri, kuvvet dengesini iyi hesaplamadan ileri atılan en devrimci şiarların, ille de en devrimci sonuçlar vermediğini, hatta devrimci bile nitelendirilemeyeceğini bildirmiştir. Devrimci şiar, taktik ve strateji toplumun içinde bulunduğu koşullara uymalı ve toplumun daha ileri bir aşamaya geçmesini sağlayabilmelidir.

Buna rağmen anti-emperyalist, demokratik güçlerin eylembirliği birçoklarımızın zannettiği gibi bu şartların bir araya gelmesi ile hemen başarılacak nitelikte, kolay ve tek yönlü bir iş değildir. Herşeyden önce cephe hareketinde egemenliğin kimlerde, hangi güçlerde olduğu önemlidir. Eğer egemenlik burjuvazide ise, anti-emperyalist, demokratik yönde elde edilen geçici bütün başarıları rağmen, cephe hareketi eninde sonunda burjuvazinin egemenliğini güçlendirmekten ve bunun bütün sonuçlarını topluma yüklemekten başka bir sonuç vermez. Milli Kurtuluş Harbinden bu yana Türkiye burjuvazisinin, emperyalizme karşı silâhlı bir mücadele-

den, NATO'ya, ikili anlaşmalara, topraklarımızdaki yabancı üslere kadar gerilemesi, Türkiye'nin emperyalizmin bir uydusu haline gelmesi bunun en parlak ve düşündürücü örneğidir. Bu konuda örnekleri daha da artırmak mümkündür.

Cephe hareketinde ya işçi sınıfı egemen olmalı, ya da onun egemenliğini sağlayacak koşullarda cephe hareketine girilmelidir. Ve o zamana kadar burjuvazi ile kısa vadeli ittifaklar politikası uygulanmalıdır. Unutulmamalıdır ki esas hedefimiz işçi sınıfının, emekçi yığınların tek başına iktidarı almaları ve sosyalist toplum düzenine yönelmeleridir. Bu yöne- lişte anti-emperyalist, demokratik güçlerin elbirliği ile ulusal bağımsızlık devrimini sonuçlandırmak zorunlu olduğu için yerine göre cephe, yerine göre daha kısa vadeli ittifaklar taktiğini uygulamak, her ülkenin zamana, zemine göre değişen koşullarına göre esnek bir taktik uygulamak gerekir, bu esnek deyiminden de hiç bir zaman, ilkesizlik, hedeften şaşma ve oportünizm anlaşılmamalıdır.

Niyetimiz burada cephe politikasının teşrihini yapmak değildir. TIP programının bu konuda ortaya koyduğu sorunlara kısaca değinmektir. TIP bu programı ile esasta çok çetin olan bu sorunu daha da zorlaştırmıştır. TIP programını hazırlayanlar cephe veya ittifaklar sorununu gereken ciddiyetle ele almış değildirler. Programın özellikle son kısmında «TIP iktidara geldiği zaman» deyimini sık sık kullanılmaktadır. Bundan da anlaşılan şu: TIP yöneticileri bir koalisyonla değil, tek başına iktidara gelmelerini düşünüyorlar. Doğaldır ki her parti tek başına iktidara gelmeyi ister, programını da ona göre hazırlayabilir. Ama özellikle TIP gibi, daha devrim aşamasının ilk basamaklarında olan bir parti bir yandan da ittifaklarla, koalisyonlarla işbaşına gelmeyi düşündüğü kadar, iktidarı başka akımlar ve partilerle paylaşmayı da düşünmeli ve buna hazırlıklı olmalı, daha doğrusu bu zorunlu aşamayı gözönünde tutmalı. Devrimin gelişmesinin ilk aşamasında işçi sınıfının bile tek başına iktidara gelmesi zordur.

İşçi sınıfı toplumun her alanında yönetici, çekici güçtür. Herşeyden önce ulusal zenginlikleri yaratan, ulusal yaşamı sağlayan, toplumun damarlarında dolaşan kandır. Toplumda devrim hareketinin başını çekmektedir. Tek başına iktidar olması gereken bir güçtür. Ne var ki, politik örgütleri bu objektif durumu toplumun politik alanında gereği gibi kıymetlendirmek olanağından şimdilik yoksun olduklarından, söz konusu olan işçi sınıfının tek başına iktidarı ile sosyalizme gitme aşamasından önce bu iktidarı hazırlamayı öngören ileri demokrasi devrimini hazırlamaktır.

TIP programını hazırlayanlar bu boşluğu duymuş olacaklar ki, programın ilkeler kısmının dışında ve sonuna doğru güncel ve ivedi sorunların çözümünü öngören bir başlık açmak zorunluğunu duymuşlardır. Bu baş-

lıkta TIP'in tek başına yapacağı işler, ulaşmayı hedef aldığı amaçlar sayılmıştır. Bunlar kısaca:

- Emperyalizmin her türlü baskı ve etkisinden kurtulmak,
- Demokratik hak ve özgürlüklerin geliştirilmesi,
- Şiddet politikasına son verilmesi,
- İşbirlikçi, tekelci büyük sermayenin, toprak beylerinin egemenliğine son verilmesi,
- İşçi sınıfı ve emekçi yığınların ekonomik, sosyal, kültürel yaşam düzeyinin yükseltilmesidir.

Programda bu güncel ve ivedi sorunlar sayıldıktan sonra şu cümleler vardır: «Türkiye İşçi Partisi, bu somut hedeflerin gerçekleştirilmesi, demokratik hak ve özgürlüklerin geliştirilmesi, ülkenin demokratikleşmesi ve emperyalizmin geri/etilmesi için tüm demokratik olanakları sonuna kadar kullanarak mücadele eder.

Türkiye İşçi Partisi, bu hedefler etrafında bütün anti-emperyalist ve demokratik güçlerin dayanışmasını ve eylembirliğini sağlamayı ödev bilir.»

Burada düşündürücü bazı noktalar vardır: Önce programın baş kısmında partinin ilkeleri, hedefleri tesbit edilirken hedef sosyalist devrimdir, Türkiye'de Milli Demokratik Devrim başarılmıştır, dedikten sonra, demokratik devrimin sonuçlandırılması, ileri demokratik aşamaya ulaşma anlamına gelen bu ilkelerin sayılması neyi gösteriyor? TIP programını hazırlayanların, programın son kısmıyla baş kısmını inkâr ettiklerini gösterir.

Eylembirliğine gelince: Dayanışması sağlanacak olan anti-emperyalist, demokratik güçler hangilerdir? Bunlar toplumun neresinde bulunuyor? Bunlar yalnız emekçi yığınlar mıdır? Sınıfsal çıkarlarının baskısı ile demokratik haklardan yana olan bir burjuvazi var mıdır? Onunla açık ve somut hedefler etrafında bazı ittifaklar, eylembirliği kurulabilir mi?

Programda «İşçi sınıfı ve müttefik emekçi kitleler» deyimi sık sık geçiyor. Bu deyimde göre, TIP yöneticileri için müttefik yalnız emekçi kitleleridir. Bu emekçi kitleler hangi tabaka ve zümrelerdir? İşçi sınıfı ile köy emekçileri arasında zorunlu olan bağlaşıklığın yeri nerededir? İşçi sınıfı ile köy emekçileri bağlaşıklığı gibi çok önemli olan bir sorun bu genel deyim içine mi alınmıştır? Emekçi kitleleri deyimi içinde orta tabaklar, küçük burjuvazi var mı?

Bütün bu sorun ve sorular açıkça, emekçileri tereddütlerden kurtaracak biçimde çözümlenmiş, cevaplandırılmış değildir.

Burjuvazi arasındaki çelişki ve ayrışmalar hakkında, programı hazırlayanların bu konuda nasıl davrandıkları ve ona nasıl yanaştıkları hak-

kında bize ip uçları verebilecek bir paragraf vardır .Deniyor ki «Tekel dışı sermayenin tekelci sermaye ile olan çatışması temel uzlaşmaz bir çelişki değildir, oysa işçi sınıfı ile çelişki bu niteliktedir.»

Burjuvazide sürekli bir ayrışma vardır. Ama bu ayrışma ile bölünen burjuvazinin bütün kolları da sömürücüdür. Burjuvazinin bütün kollarının işçi sınıfı, emekçi yığınları ile olan çelişkileri uzlaşmazdır. Burjuvazinin değişik kolları arasındaki çatışma ve çelişkinin sınıfsal nitelik taşıdığı da açıktır.

Ne var ki, burjuvazinin sürekli ayrışması ile oluşan değişik kolları arasındaki ayrışmanın *uzlaşmaz* olmamasına rağmen, toplum gelişmesinin belirli bir aşamasında *bağdaşmaz* bir nitelik kazanabiliyor. Ve bu *bağdaşmazlık* biçiminde beliren çelişki yine toplumun devrimci gelişmesinin belirli bir aşamasında, işçi sınıfının büyük burjuvaziye karşı sürdürdüğü sınıf savaşımı, emperyalizm-işbirlikçi burjuvazinin egemenliğini ayakta tutmak için faşist yöntemlere başvurmak zorunda kalması koşullarında, burjuvazinin iki kolu arasındaki bağdaşmazlık biçiminde beliren çelişki kanlı bir nitelik bile kazanabiliyor. Erzincan, Tokat, Adıyaman ve daha bazı illerde AP ile CHP yanlıları arasında meydana gelen kanlı çatışmalar gibi. Bu çatışmaların kanlı olması günün birinde AP ile CHP yöneticilerinin bir araya gelmelerini engellemez. Ama buna bakıp da burjuvazi içindeki ayrışmaları küçümsemek, devrimci bir taktik ve strateji çizerken onlara gereken önemi vermemek, burjuvazinin ilerici kolu ile ittifaklar kurarak, en saldırgan, en sömürücü, talancı, işbirlikçi kolunu tecrit etmeyi denememek, bizzat Lenin'in deyimi ile «Marksizmden nasibi olmamak» anlamına gelir.

Legal sosyalist akımla, TKP arasında bir dayanışma kurulsaydı işçi sınıfının politik hareketi bundan çok şey kazanabileceği gibi, anti-emperyalist kurtuluş hareketi de daha hızlı, daha sağlıklı gelişme olanaklarını bulacaktı.

Legal sosyalist akıma bağlı olan bazı elemanların kendilerine göre bir anti-komünizmi vardır. Bunlar kendilerinden olmayanları komünist diye ilân etmekle bilerek veya bilmiyerek provokasyon yapıyor, polise hizmet eder duruma düşüyorlar.

Sıra ile kurulan legal sosyalist partilerin, bölücü, parçalayıcı niteliği açıktır. TİP programının eleştirilmesi vesilesiyle burada bu konuyu tartışmak istemiyoruz.

Türkiye Komünist Partisi, bütün akımlara karşı uyguladığı ilkesel tutumunu legal sosyalist partilere karşı da uygulayacaktır. TKP bu partilerin bütün ileri, olumlu, anti-emperyalist, demokratik gelişmeye yardım eden, sosyalizmi yayan girişimlerini tutacak, destekleyecektir.

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Federal Almanya'daki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini ve TKP'nin diğer yayınlarını, listesini yayınladığımız kitapçılardan satın alabilirler.

1. «Yeni Çağ» 1,— DM
2. «Atılım» 0,50 DM
3. L. İ. Brejnev, «Lenin'in 100. yıldönümü, SBKP'nin
XXIV. Kongresi, SSCB'nin 50. yılı» 5,— DM
4. Nazım Hikmet, Bütün Eserleri (8 cilt) cildi 7,50 DM
5. Bilimsel komünizm 7,— DM
6. Lenin (biografisi) 5,— DM
7. Sovyetler Birliği Komünist Partisinin Programı 3,— DM
8. Büyük Oktobr 50 yaşında 3,— DM
9. S. Üstüngel, «Savaş Yolu» 10,— DM
10. S. Üstüngel, «Günümüzde TKP» 5,— DM
11. S. Üstüngel, «Güneşli Dünya» 5,— DM
12. S. Üstüngel, «Türkiye Olayları — 1973» 1,— DM
13. A. Saydan, «Sınıf savaşında yeni aşama» 5,— DM
14. A. Soydan, «Alman Demokratik Cumhuriyeti» 3,— DM
15. A. Saydan, «Yedi Sosyalist Ülkede Dün-Bugün-Yarın» 3,— DM
16. A. Soydan, «Sovyetler Birliğinde 12 Gün» 2,— DM

Ayrıca dergimize abone olmak ve TKP'nin diğer yayınlarını edinmek isteyenler aşağıdaki adrese başvurabilirler:

1 BERLIN 10
Postfach 100229
Berlin (West)

Batı Berlin adresine ödemler şu konto numarasına yapılır:

Buchhandlung
Postscheckkonto 342 441
Berlin (West)

«Yeni Çağ» dan Okulara

Komünist basının geleneklerini sürdürerek «Barış ve Sosyalizm Problemleri» – «Yeni Çağ» dergisi sürekli olarak okurlara başvuruyor ve derginin daha ilginç, içeriğinin daha zengin olması için önerilerini bildirmelerini rica ediyor.

Aldığımız mektuplardaki tavsiyeler, dilek ve istekler, eleştiriler çalışmalarımızı ayarlamamızda bizlere büyük yardımda bulunuyor.

Sizlere tekrar başvurarak aşağıdaki soruları yanıtlamanızı rica ediyoruz:

- Dergide yayımlanan yazılardan hangileri sizde derin bir iz bıraktı ve niçin?
- Hangi yazıları beğenmediniz ve niçin?
- Dergide hangi konularda yazılar okumak istiyorsunuz?
- Derginin sayfalarında kimlerin yazılarını okumak istiyorsunuz?
- Dergide ne gibi yeni bölümler görmek istiyorsunuz?
- Başka önerileriniz var mı?

Okurlarımızın bu sorularımızı yanıtlamalarını bekliyor, mektuplarını aşağıdaki adrese göndermelerini rica ediyoruz.

Adresimiz: Yeni Çağ – Stredisko pro rozsirovani tisku,

Praha 6, Thakurova 3
Chechoslovakia

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
<i>Edvard Gerek</i>	
Avrupa için bir barış yasaı	845
<i>Yan Baril</i>	
Halkın yararına tarım politikası	853
<i>Volodia Teitelboim</i>	
Amerika'mızın tam bağımsızlığına doğru	864
<i>Tadeuş M. Yaroşevski</i>	
Emek, kişilik, yaratıcılık	879
<i>L. Ş.</i>	
Anti-komünizm karşı-devrim silâhıdır	887
<i>Fanni Edelman</i>	
Toplumsal gelişmenin zorunlu gücü	892
<i>E. Blinova</i>	
Rakamlar ve kanıtlar	896
xx: Demokrasi ve sosyalizm savaşında köylüler	901
<i>jean Chatain</i>	
Küçük ve orta işletmeler ve Fransa halkının tekellere karşı birliği	909
xx: Komünist ve işçi partileri hakkında kısa bilgiler	915

ÖZEL SAYFALAR

xx: TKP Merkez Komitesinin bildirisi	920
<i>A. Saydan</i>	
12 Ekim ara seçimlerinin gösterdikleri	922
<i>A. S.</i>	
Türkiye İşçi Partisinin Programı (4)	927

